

ELVERUM
KOMMUNE

Årsmelding 2019

Innholdsfortegnelse

- Glimt fra 2019
 - Januar: Elverum kommune del av ny barnevernsvakt
 - Februar: Femteklasse har psykologisk førstehjelp på timeplanen
 - Mars: Det nye helsehuset - helse og omsorg i fire etasjer
 - April: Fylkesmannen på besøk - skrøt av Elverum og ungdommen
 - Mai: BUK setter ensomhet på dagsorden
 - Juni: Barnehagene viste sjøllagde filmer på kinoen
 - Juli: Ydalir skole og barnehage åpnet dørene
 - August: Byplan 2030 vedtatt av politikerne
 - September: Elverum aktivitetspark – en park for alle
 - Oktober: Helsestasjonen flyttet 4-årskontrollen til barnehagene
 - November: Elverum kommune tildelt «Anskaffelsesprisen 2019» og «Best praksis»-pris
 - Desember: Bjørnar Pedersen ble Årets elverumsing, og Signe Marie Rustad fikk Kulturprisen 2019
- 1 Innledning
- 2 Overordnede mål og resultater
- 3 Økonomiske resultater og hovedtrekk i 2019
- 4 Organisering
 - 4.1 Politisk organisering
 - 4.2 Administrativ organisering
- 5 Sykefravær, bemanning, likestilling og medarbeidere
 - 5.1 Sykefravær
 - 5.2 Bemanning - utvikling årsverk
 - 5.3 Likestilling og mangfold i arbeidslivet
 - 5.4 Medarbeiderundersøkelse - 10 faktor
- 6 Handlingsplan 2019 – 2022, arbeid og resultater i 2019
 - 6.1 Innledning
 - 6.2 Klima og energi
 - 6.3 By- og bygdeutvikling
 - 6.4 Samferdsel og infrastruktur
 - 6.5 Verdiskaping og næringsutvikling
 - 6.6 Natur, kulturmiljø og landskap
 - 6.7 Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø
- 7 Tjenesteområdenes resultater
 - 7.1 Innledning

- 7.2 Politisk styring - folkevalgte
- 7.3 Administrasjon
- 7.4 Barnehage
- 7.5 Skole
- 7.6 Barnevern
- 7.7 Helse - forebygging og behandling
- 7.8 Pleie og omsorg
- 7.9 Sosial - tjenestebistand
- 7.10 Sosial - økonomisk bistand
- 7.11 Kultur og religiøse formål
- 7.12 Teknisk forvaltning
- 7.13 Teknisk drift
- 7.14 Næringsutvikling
- 8 Investeringsprosjekter
- 9 Tjenesteområder under tilsyn
- 10 Oppfølging: Politiske vedtak –
 Handlings- og økonomiplan 2019-2022
 - 10.1 Oppfølging av politiske vedtak
 - 10.2 Gjennomføringsplan -
 kommunestyrets vedtak på Handlings-
 og økonomiplan 2019-2022
- 11 Årsregnskap og noter 2019
- Vedlegg

Glimt fra 2019

Januar: Elverum kommune del av ny barnevernsvakt

(Bilde: Barnevernvakt Inger Sønderaal, leder for Ringsaker interkommunale barnevernvakt, Vibeke Skottner, og enhetsleder i barneverntjenesten i Elverum, Eirik Setsaas.)

Den interkommunale barnevernvakta skal ta seg av akutte henvendelser når den lokale barneverntjenesten er stengt, og vil være døgnbemannet i helger og ferier. I alt 15 kommuner deltar i samarbeidet.

– Barnevernvaktene skal først og fremst sikre at barn og ungdom har det trygt. Vi skal være tilgjengelige og trygge voksne for barn og unge som står i situasjoner der de har behov for bistand fra barnevernet, forteller leder for Ringsaker interkommunale barnevernvakt, Vibeke Skottner.

[Les mer på elverum.kommune.no](http://elverum.kommune.no)

Februar: Femteklasse har psykologisk førstehjelp på timeplanen

(Bilde: Foran fra venstre: Julie V. Skybak-Johansen, helsesykepleier Helene Skybak, helsesykepleier Ina Godager, lærer Iselin Hellebekken. Neste rekke fra venstre: Sofia M. Candia, Mari Solberg, Frida Rasmussen, Ephraim N. Nakure, Krisander Kørre, Joakim Hogseth-Foss, Syver Skogsrud. Tredje rekke: Lucas Berge, Bjørn K. Solberg, Simon F. Furuknap, Adrian L. Ulvmoen, Maciej Wojtczak, Lucas Søberg- Håkensen, Emil L. Nøttåsen. Bakerst: Uno Langmyren.)

Skolehelsetjenesten i Elverum kommune har begynt å undervise femteklassinger i psykisk helse. Psykologisk førstehjelp er et selvhjelpsverktøy for mestring av egne følelser.

Det handler om at barna skal lære å framsnakke seg selv.

– Det er vanlig at vi blir sinte, triste, lei oss og glade, og det er greit, men noen ganger når det er små ting så blir vi mer lei oss, tristere eller sintere enn vi kanskje egentlig trenger. Da kan vi bruke psykologisk førstehjelp til å hjelpe oss sjøl, sier helsesykepleier Ina Godager.

[Les mer på elverum.kommune.no](https://elverum.kommune.no)

Mars: Det nye helsehuset - helse og omsorg i fire etasjer

(Bilde: Bygget danner et atrium. En fin uteplass som får små grøntarealer og benker til glede for både pasienter, pårørende og ansatte.)

I mars overtok Elverum kommune det ferdigbygde Helsehuset. Åtte år er gått siden ideen om Helsehuset dukket opp for første gang. Én dør inn for alle helsetjenester for barn og unge i kommunen. Samle sentrale helsetilbud under samme tak. Samarbeid på tvers av profesjoner, vegg i vegg med sykehuset.

En arbeidsplass for mer enn 300 personer. Her skal innbyggerne få et helhetlig og koordinert behandlingstilbud. Det skal de motta i et bygg interiørmessig avstemt i form og farge, og med funksjoner som tar høyde for fremtidens teknologiske løsninger.

<https://www.elverum.kommune.no/>

April: Fylkesmannen på besøk - skrøt av Elverum og ungdommen

(Bilde: Varaordfører i BUK Aron Tweve, fylkesmann Knut Storberget og ordfører i BUK Kasper Silkoset Syversen.)

Fylkesmann og elverumsing Knut Storberget besøkte alle de 48 kommunene i Innlandet i løpet av 100. Turneen ble avsluttet i Elverum 9. april.

Her fikk han vite mer om Tørningen Arena, høgskolen, Elverum håndball, bydelen Ydalir, Ydalir skole og barnehage, helsehuset, folkehøgskolen og Kongerommet.

- Det vi har fått oppleve i Elverum er piloter fra ende til annen eller nasjonale viktige og usedvanlige markører. Når vi har vært på denne rundreisen så har vi sett etter sånne nasjonale markører som kan skape identitet, og alt det vi har sett i Elverum, handler om det, sier fylkesmannen.

Etter å ha besøkt 48 kommuner på 100 dager så er det ungdommen som har imponert fylkesmann Storberget mest.

- Vi har møtt ungdommer i nesten alle kommunene, og de har bidratt på en måte som jeg ikke hadde forventet. De har kommet med mange usedvanlig gode politiske innspill, også innspill fylkesmannen bør ta tak i, som psykisk helse, sier fylkesmann Storberget.

<https://www.elverum.kommune.no>

Mai: BUK setter ensomhet på dagsorden

(Bildet: – Her er BUK, sier Lars Tore Heramb (foran midt i bildet) Resten av gjengen er: fra venstre foran: Jill-Marie Berg og Lejla Menkovic. I midten fra venstre: Hanar Ibrahim Qadir, Aurora Skjelbreid Ellingsen, Andrea Knippa Løvberg, Tina Lund Enersen, Lucas Søberg Håkensen, Alexander L. Borg, Thomas Matheo Kesitalo Triumf, Inger Haugen, Embla Elfrida Rugaas Bergan, Alexander Langtin Tronsgård og Sander Solli Kaarfald. Bak fra venstre: Ali Ali, Jonas Midthun, Monir Achalhi, Thea Bråten, Martha Vogel, Eilin Kolbu Haugen, Kasper Silkoset Syversen og Robin Alexander Bergstrøm Nilsson.)

Mange barn og unge opplever i dag å være ensomme. Barn- og unges kommunestyre (BUK) ønsker å sette ensomhet på dagsorden, og vil at barn og unge i Elverum skal jobbe for å ta vare på hverandre, inkludere alle og redusere ensomhet.

– Nå er vi i en tid der ensomhet og psykisk helse er noe vi må sette på dagsorden, for alle undersøkelser viser at det er et stadig økende problem, spesielt blant unge. Vi må rett og slett bare begynne å forebygge det. Vi tenkte at vi gjør vår del, og så prøver vi å finne en løsning som gjør at flere føler seg inkludert, sier ordfører for BUK, Kasper Silkoset Syversen.

<https://www.elverum.kommune.no>

Juni: Barnehagene viste sjøllagde filmer på kinoen

(Bilde: ABC-klubben i Sorenskrivergården barnehage synes det er veldig morsomt å lage film.)

Det ble filmer om drager, prinsesser, fotballspillere og slottsball da de eldste barna i Sorenskrivergården barnehage laget film helt sjøl. Filmene ble vist på skolestarternes egen filmfestivalen i Elverum kulturhus.

Dette er 3. året filmfestivalen arrangeres.

Elleve barnehager hadde laget kortfilmer på mellom 30 sekunder og tre minutter. Det er barna som lager filmene, og bestemmer alt fra hva den skal handle om til hva slags materiale de skal bruke.

Filmene handlet blant annet om lillebror som kjørte buss, bukkene bruse, mark som spiste frukt, dyr som flyttet inn i en skinnvott, drama på havet, dinosaurjungel og søppel på Trimplassen i Svartholtet.

<https://www.elverum.kommune.no>

Juli: Ydalir skole og barnehage åpnet dørene

(Bilde: Ordfører Erik Hanstad klippet snorene da Ydalir skole og Ydalir barnehage ble offisielt åpnet. På Ydalir skole holdt 14 elever snora.)

Mai, juni, juli og august var hektiske måneder for ansatte ved Ydalir skole og barnehage. Kommunen overtok de nye byggene i mai og juni, og deretter startet jobben med å flytte inn og sette opp møbler og utstyr. Skolen og barnehagen fikk besøk av elever og barn som ville se på den nye skolen og barnehagen. Barnehagen tok imot de første barna 1. august, og skolen åpnet med SFO før skolestart.

Den offisielle åpningen ble feiret med sang, is, taler og snorklipping på begge stedene.

<https://www.elverum.kommune.no>

August: Byplan 2030 vedtatt av politikerne

I august 2019 ble byplanen sluttbehandlet i kommunestyret. Den ble vedtatt med 34 mot 1 stemme.

Arbeidet med byplanen startet i 2013 da mandatet for byplanarbeidet ble gitt av kommunestyret. Byplanen har sett dagens lys etter blant annet møter og innspill fra både innbyggere og næringslivet.

Les Byplan 2030 her: <https://www.elverum.kommune.no/byplan-2030>

Les sak om vedtaket her: <https://www.elverum.kommune.no>

September: Elverum aktivitetspark – en park for alle

Den nye aktivitetsparken mellom Elverum ungdomsskole har raskt blitt et samlingssted for store og små. Mange møtte opp da parken ble offisielt åpnet.

– Parken er populær for både Emmeli og storesøsteren hennes på snart seks år. Det er veldig fint her, og mye å finne på med både lekeskip og bane for sparkesykkel. Det er fint at kommunen har brukt penger på et sted som alle kan bruke, sier Mads Dammen.

Prosjektleder i Elverum kommune, Tom-Henning Larsen, er fornøyd med at mange liker parken.

– Det er morsomt å se at parken er populær, og at den blir brukt. Da kan jeg ikke være annet enn fornøyd. Når jeg ser at både store og små, unge og gamle bruker parken da tenker jeg at dette ble sånn som vi hadde håpet på. En park som alle kan bruke, sier Larsen.

<https://www.elverum.kommune.no>

Oktober: Helsestasjonen flyttet 4-årskontrollen til barnehagene

(Bilde: Oline, Daniel og Henrik i Terningen barnehage viser hva de gjorde på 4-årskontrollen. Hinderløype er en del av helsekontrollen.)

Helsestasjonen gjør nå 4-årskontrollen i barnehagene, og erfaringene så langt er positive.

– Vi som helsesykepleiere får et mer riktig bilde av barnet, vi ser at barna koser seg og tilbakemeldingene fra foreldrene er gode, sier helsesykepleier Sylva Kleppen.

Flyttingen av 4-årskontrollen fra helsestasjonen til barnehagene har lenge vært et ønske både fra helsestasjonen og barnehagene.

– For barna er det tryggere å være her. Vi helsesykepleiere får et mye riktigere bilde av barnet. Nå tilbringer vi litt mer tid sammen med barna, og vi ser dem i deres naturlige miljø. Det er vi som er på besøk hos dem, istedenfor at de er på besøk hos oss. Det gjør mye med hvordan de presterer, sier Kleppen.

<https://www.elverum.kommune.no>

November: Elverum kommune tildelt «Anskaffelsesprisen 2019» og «Best praksis»-pris

(Bilde: Heidi Erikstad fra Elverum kommune og Dag Stenersen fra Betonmast Innlandet AS tok imot prisen på vegne av virksomheten. (Foto: Difi))

Elverum kommune fikk i fjor høst tildelt to priser i forbindelse med byggeprosjekt. Kommunen og Betonmast Innlandet fikk tildelt «Anskaffelsesprisen 2019» for sitt samarbeid om byggeprosjektet Ydalir skole, Ydalir barnehage, idrettshall og aktivitetsarena. Prisen deles ut av Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi).

- Vi er veldig stolte over å motta denne prisen sammen med Betonmast Innlandet. Denne prisen er en anerkjennelse for den måten Elverum kommune gjennomfører sine anskaffelser på. Det går på samarbeid mellom privat og offentlig sektor, og at vi sammen finner bærekraftige løsninger og bruke våre ressurser bedre, og samtidig få dekket behovene til de som skal bruke bygget, sier enhetsleder i eiendomsstaben, Hans Erik Skari.

I slutten av november ble kommunen tildelt prisen «Beste praksis» fra Bygg21 for å ha brukt ny metode da Hanstad-modulen ble bygd.

- Elverum kommune har vært foregangsvirksomhet da det gjelder å ta i bruk nye metoder og nye prosesser for å bygge Hanstad-modulen. Dette sparte dere åtte millioner kroner på. Det er veldig bra, sier Arne Malonæs fra Bygg21.

Tildelt «Beste praksis» fra Bygg21: <https://www.elverum.kommune.no/>

Tildelt «Anskaffelsesprisen 2019»: <https://www.elverum.kommune.no>

Desember: Bjørnar Pedersen ble Årets elverumsing, og Signe Marie Rustad fikk Kulturprisen 2019

(Bilde: Årets elverumsing Bjørnar Pedersen med ordfører Lillian Skjærvik og kultursjef Line M. Rustad.)

Bjørnar Pedersen ble kåret til Årets elverumsing 2019. Siden år 2000 har han vært primus motor for Elverum unified og Elverum flyers.

– Siden år 2000 har prisvinneren vært en sentral leder i arbeidet med å gi over 50 personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsettelse en meningsfull tilværelse, sa ordfører Lillian Skjærvik da hun delte ut prisen.

Artist og låtskriver Signe Marie Rustad ble tildelt Elverum kommunes kulturpris for 2019.

– Hun har blitt lagt merke til og blitt verdsatt som sanger og musiker fra før hun ga ut første cd i 2012. Elverum er velsigna med ei lang rekke musikere som dekker omtrent alle kjente sjangere av musikk. Så en «singer-song writer» som opptrer i en sjanger noen kaller «Amerikana» er helt perfekt, sa kultursjef Line M. Rustad under prisutdelingen.

<https://www.elverum.kommune.no/om-oss/aktuelt/bjornar-pedersen-er-arets-elverumsing-2019>

<https://www.elverum.kommune.no/om-oss/aktuelt/signe-marie-rustad-fikk-kulturprisen-2019>

1 Innledning

Sammen med regnskapet og årsberetning gir årsmeldingen et utfyllende og helhetlig bilde av tjenesteproduksjon i Elverum kommune i 2019. Samlet gir dokumentene god informasjon til politikere, ansatte og innbyggere.

De siste årene har store investeringsprosjekter hatt oppmerksomhet utover den daglige tjenesteproduksjonen. Ydalir skole med idrettshall og Ydalir barnehage ble ferdigstilt sommeren 2019. Disse to prosjektene ga Elverum nasjonal oppmerksomhet. Elverum kommune ble tildelt anskaffelsesprisen i november 2019. Prisen ble utdelt av Direktoratet for forvaltning og IKT.

Helsehuset ble overlevert fra entreprenør i mars 2019 og alle virksomheter var flyttet inn til september.

Byplanen ble vedtatt i august etter en omfattende prosess som startet i 2013.

Elverum kommune har ved disse Investeringene og en ny Byplan lagt til rette for innbyggervest og tilrettelagt for å kunne gi et godt og samlet tjenestetilbud innenfor helse- og omsorgstjenestene og oppvekst.

Elverum kommune har dyktige medarbeidere som hver dag viser stor innsatsvilje i sitt arbeid for å realisere kommunens mål. Årsmeldingen viser mange eksempler på at det i kommunen gis et godt tjenestetilbud samtidig som det pågår utviklingsarbeid innenfor alle tjenesteområdene. Grunnskole-poengene for avgangsklassene på ungdomsskolene har holdt seg stabilt på 42,5 poeng de siste 2 år, 2018 og 2019, i 2019 var det 0,6 poeng bedre enn landsgjennomsnittet. I tjenesteområdet pleie- og omsorg har det i 2019 kun blitt betalt for 7 døgn utskrivningsklare pasienter. I 2017 var tilsvarende tall 695 døgn.

Våren 2018 og 2019 gjennomførte administrasjonen en omfattende tjenestegjennomgang for å finne tiltak som kunne saldere budsjettet for 2019 og 2020. Tjenestene til alle virksomheter ble vurdert. Tjenestegjennomgangen resulterte i at noen tjenester er opphørt eller effektivisert. Det ble som følge av tjenestegjennomgangen vedtatt tiltak i størrelsesorden 38 millioner kroner og 22,6 årsverk ble nedbemannet med virkning for budsjettåret 2019. Tilsvarende gjennomgang for budsjettåret 2020 utgjorde prosessen 21,5 millioner kroner og 12,35 årsverk ble nedbemannet.

Det har vært en bred involvering av ansatte for å finne tiltak som gir innsparing i budsjettet. Til tross for et stort arbeid med å finne tiltak som gir innsparing viser årsmeldingen at Elverum kommune i all hovedsak når målene som er satt på tjenesteindikatorene, så en stor takk til ansatte for vel utført jobb.

Regnskapet for 2019 viser et positivt netto driftsresultat på 9,7 millioner kroner som utgjør en resultatgrad på 0,55%. Resultatet er betydelig styrket i forhold til regnskap 2018 som viste et negativt netto driftsresultat på 5,2 millioner kroner med en resultatgrad på - 0,31%. Selv om nøkkeltallet har forbedret seg sier det oss at vi må redusere driftsutgiftene eller øke inntektene i fremtidige handlings- og økonomiplaner og budsjetter, da normen er 2%.

Kommunens økonomiske handlingsrom bygger på flere faktorer. Befolkningsutvikling og god styring av til enhver tid tilgjengelige økonomiske ressurser er de viktigste faktorene. Elverum fikk en befolkningsvekst på 0,29%, 63 innbyggere i 2019. Dette er en bekymringsfull utvikling, fordi kommunen har forutsatt befolkningsvekst og derigjennom økte økonomiske rammeoverføringer fra staten. Forventet vekst i årene som kommer er tonet ned til ca. 0,25%. Blir det en brist i denne forutsetningen i de kommende budsjettår må kommunen justere ned driftsnivået/tjenestetilbudet.

Stagnasjon i innbyggerveksten og inntekter har medført at kommunen nå må anvende vesentlig mer av løpende driftsinntekter til å betjene renter og avdrag på innlån og økte driftsutgifter i kommunale bygg som følge av økt areal. Dette har medført at kommunen har gjennomført og må gjennomføre omprioritering av midler de kommende år. Det blir tvingende nødvendig for å kunne møte de utfordringer som er vist i årsmeldingen som eksempelvis et stort vedlikeholdsetterslep på kommunens bygningsmasse, tilstrekkelig med ressurser for å fange opp og håndtere mobbesaker i grunnskolen, samt det å kunne rekruttere profesjons- og fagutdannede til pleie- og omsorgstjenesten.

.....

Kristian Trengereid
rådmann

2 Overordnede mål og resultater

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede plan. Det langsiktige målet i kommuneplanen er at «Elverum skal være et godt og sunt sted å leve, med aktive, glade og friske innbyggere». Kommunen har i tillegg til kommuneplanen et planverk på cirka 20 strategiske planer fordelt på fagområdene, og som er å forstå som nødvendig detaljering av kommuneplanen for å ha et operativt grunnlag for virksomheten. [Dette planverket kan leses her.](#)

Hvert år gjennomføres det brukerundersøkelser og andre registreringer/statistikker som viser resultater innenfor fire ulike dimensjoner: Samfunn – Økonomi – Organisasjon – Tjenestekvalitet:

Dimensjoner med indikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Mål 2019	Resultat 2019	Lands- gjennom- snitt
Samfunnsdimensjonen					
Innbyggertall, 31. desember	21 123	21 191	21 207	21 254	-
Reduksjon i energiforbruket i kommunale bygg relatert til referanseåret 2009 - 2010, korrigert i forhold til utetemperatur, areal og brukstid	-23%	-18%	-21%	-21%	-
Økonomidimensjonen					
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter (1,75 % anbefalt av Fylkesmannen)	1,04 %	-0,31%	-0,17 %	0,55 %	1,9 %
Andel finanskostnader i % av frie inntekter (eksklusive eiendomsskatt og flyktningetilskudd). *)	10,4 %	10,4 %	10,4 %	9,9 %	
Organisasjonsdimensjonen					
Nærværprosent. **)	91,9 %	92,5%	92,5%	92,8%	90,2%
Medarbeidertilfredshet - 10 faktor (svar fra medarbeidere, skala fra 1-5 (1=svært uenig og 5=svært enig)).					
1.Oppgavemotivasjon - oppleves oppgavene som en drivkraft og som spennende og stimulerende.	Ikke målt.	4,3	Måles ikke.	Ikke målt.	4,3
2.Mestringstro - tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer.	Ikke målt.	4,3	Måles ikke.	Ikke målt.	4,3
3.Selvstendighet - opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig.	Ikke målt.	4,3	Måles ikke.	Ikke målt.	4,2
4.Bruk av kompetanse - brukt egen jobbrelevant kompetanse på en god måte.	Ikke målt.	4,3	Måles ikke.	Ikke målt.	4,2
5.Mestringsledelse - ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg best mulig i forhold til egne forutsetninger.	Ikke målt.	4,0	Måles ikke.	Ikke målt.	4,0
6.Rolleklarhet - forventningene til jobben som skal utføres er tydelig definert og kommunisert.	Ikke målt.	4,4	Måles ikke.	Ikke målt.	4,3
7.Relevant kompetanseutvikling - best mulig rustet til å utføre sine oppgaver med høy kvalitet.	Ikke målt.	3,7	Måles ikke.	Ikke målt.	3,7
8.Fleksibilitetsvilje - fleksibel på jobb og tilpasse sin måte å jobbe på til nye behov og krav.	Ikke målt.	4,5	Måles ikke.	Ikke målt.	4,5
9.Mestringsklima - motiveres av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode.	Ikke målt.	4,1	Måles ikke.	Ikke målt.	4,1
10. Nytteorientert motivasjon - nyttig og verdifullt for andre.	Ikke målt.	4,7	Måles ikke.	Ikke målt.	4,7
Tjenestekvalitetsdimensjonen					
Tjenestene skal være innenfor lov og forskrift. (Tilsyn fra fylkesmann på ulike tjenesteområder blir rapport i tertialrapportene og årsrapporten). ***)	ja	ja	Ja	Nei.	
Brukerundersøkelser på ulike tjenester. ****)					

Resultat for bruker	5,3	4,7	4,7	5,1	-
Respektfull behandling	5,5	5,1	5,1	5,4	-
Tilfredshet med informasjon	4,8	4,5	4,5	4,9	-

Tabell: Mål og resultater for Elverum kommunes virksomhet målt på sentrale indikatorer innenfor 4 dimensjoner - samfunn, økonomi, organisasjon og tjenestekvalitet. *) = Renter og avdrag i % av brutto driftsinntekter. **) = SSB har fraværstatistikk per kvartal for landet - ikke for året under ett. *) = Se pålegg etter tilsynsbesøk senere i rapporten. ****) = Alle brukerundersøkelsene har en skala fra 1 - 6, der 6 er best.**

3 Økonomiske resultater og hovedtrekk i 2019

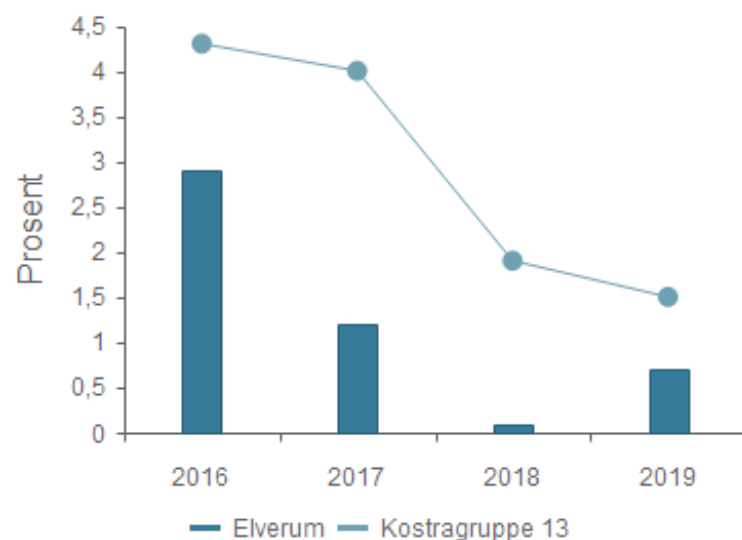
I årsberetningen for 2019 er kommunens økonomiske resultater og hovedtrekk i 2019 kommentert, det vises til denne. [Se årsberetning, årsregnskap og revisjonsberetning i egne dokumenter.](#)

På grunn av store investeringer de siste årene er kommunen godt rustet til å møte fremtiden. Mange av investeringene er gjort for å håndtere en forventet vekst i innbyggertall, men også dekke etterslep på manglende reinvesteringer. Investeringene har også medført at kommunene nå er i en sårbar situasjon. Befolkningsveksten på drøye 1 % har vært stabil i svært mange år, men har de tre siste årene redusert til 0,2 % i året. De siste års investeringer er finansiert med en forventet befolkningsvekst på 1 %.

Stagnasjon i innbyggervæksten og inntekter har medført at kommunen nå må anvende vesentlig mer av sine løpende driftsinntekter til å betjene renter og avdrag på innlån og økte driftsutgifter i kommunale bygg som følge av økt areal. Dette har medført at kommunen må foreta relativt tøffe omprioriteringer i bruk av midler.

Nedenfor er noen av de nøkkeltallene som er med i kommunens årsberetning for 2019. Tallene er konserntall. Konserntall inneholder i tillegg til Elverum kommunes egne tall også kommunale foretak, kommunens andel av interkommunale foretak og interkommunale samarbeid.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

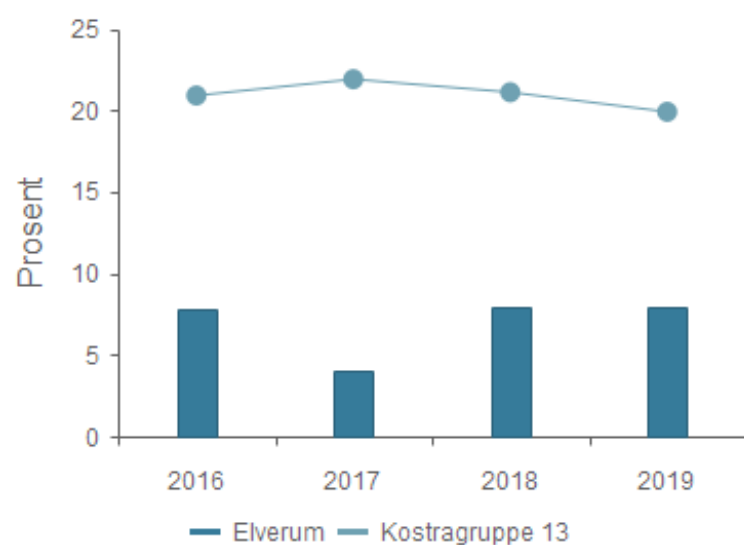

	2016	2017	2018	2019
Elverum	2,9 %	1,2 %	0,1 %	0,7 %
Kostragruppe 13	4,3 %	4,0 %	1,9 %	1,5 %

Indikatoren viser netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter for kommunen.

Netto driftsresultat beregnes ut fra brutto driftsresultat, men tar i tillegg hensyn til resultat eksterne finansieringstransaksjoner. Netto driftsresultat kan enten brukes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk. For å ha en sunn kommuneøkonomi bør netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter ikke være lavere enn 2,0 %. Et lavere resultat vil ikke sikre kommunen nødvendige avsetninger til uforutsette hendelser og fremtidige investeringer.

Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter

	2016	2017	2018	2019
Elverum	3,7 %	3,7 %	3,6 %	3,9 %
Kostragruppe 13	3,5 %	3,5 %	3,6 %	3,6 %

Indikatoren viser arbeidskapital (eks. premieavvik) i prosent av brutto driftsinntekter for kommunen.

Arbeidskapital defineres som differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, og er et uttrykk for kommunens likviditet. Med likviditet menes evnen til å betale forpliktelsene etter hvert som de forfaller.

Elverum kommune har en svak arbeidskapital i forhold til sammenlignbare kommuner. Kommunens netto driftsresultat påvirker arbeidskapitalen. For å styrke arbeidskapitalen er kommunen avhengig av positivt netto driftsresultat i årene som kommer. En svak arbeidskapital begrenser kommunens handlingsrom og gjør kommunen mer utsatt for negative driftsresultater. Driftsaktiviteter finansiert med bruk av fond bør begrenses ettersom dette vil svekke netto driftsresultat.

Økonomi - Avdrag (netto) andel av brutto driftsinntekter (prosent)

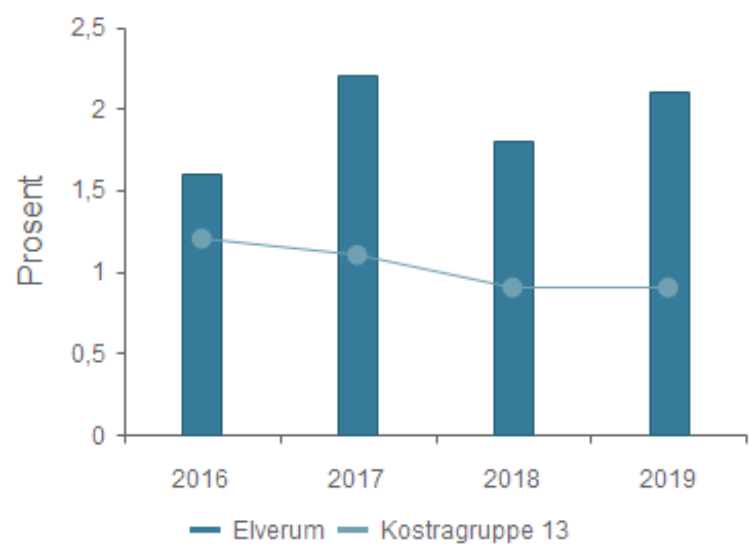

	2016	2017	2018	2019
Elverum	3,7 %	3,7 %	3,6 %	3,9 %
Kostragruppe 13	3,5 %	3,5 %	3,6 %	3,6 %

Resultatbegrepet viser hvor stor andel av driftsinntektene som er bundet opp til betaling av avdrag på kommunens lån. I netto finans omfattes renteutgifter/-inntekter. Figuren viser at Elverum kommune nå bruker mer av driftsinntektene til renter og avdrag på lån. Store investeringer over år fører til at kommunen binder opp mye av sine midler til betaling av avdrag, noe som går på bekostning av tjenestetilbudet forøvrig.

Sammenlignet med andre kommuner bruker Elverum kommune en vesentlig større andel av sin driftsinntekter til å dekke renter.

Renter (netto) andel av brutto driftsinntekter (prosent)

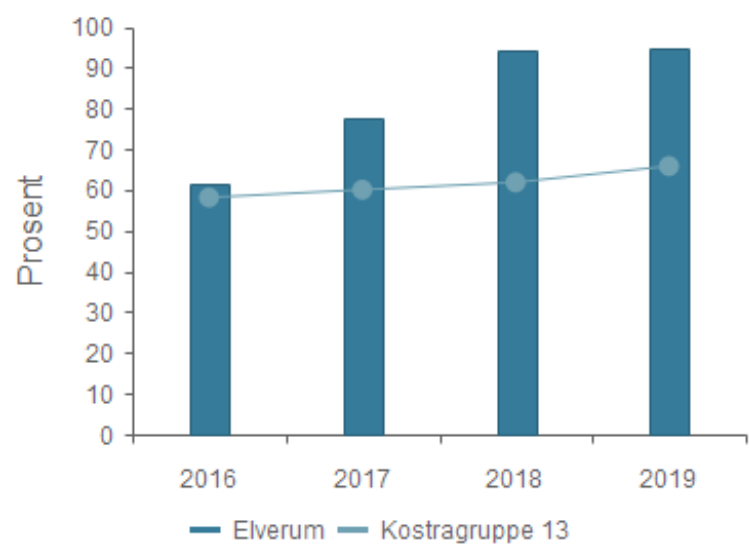
	2016	2017	2018	2019
Elverum	1,6 %	2,2 %	1,8 %	2,1 %
Kostragruppe 13	1,2 %	1,1 %	0,9 %	0,9 %

Indikatoren viser netto renter i prosent av brutto driftsinntekter.

Resultatbegrepet viser hvor stor andel av driftsinntektene som er bundet opp til betaling av renter på kommunens lån. I netto finans omfattes renteutgifter/-inntekter. Figuren viser at Elverum kommune stadig bruker mer av driftsinntektene til renter og avdrag på lån. Store investeringer over år fører til at kommunen binder opp mye av sine midler til betaling av renter, noe som går på bekostning av tjenestetilbudet forøvrig.

Sammenlignet med andre kommuner bruker Elverum kommune en vesentlig større andel av sin driftsinntekter til å dekke renter.

Renteeksponert gjeld andel av brutto driftsinntekter (prosent)

	2016	2017	2018	2019
Elverum	61,4 %	77,8 %	94,2 %	94,5 %
Kostragruppe 13	58,1 %	60,0 %	61,8 %	65,8 %

Indikatoren viser hvor stor kommunens renteeksponert gjeld er i forhold til brutto driftsinntekter.

Renteeksponert gjeld er langsiktig gjeld fratrukket kalkulatoriske rentekostnader for vann, avløp og renovasjon og likviditet som ikke er lånefinansiert, slik som bankinnskudd.

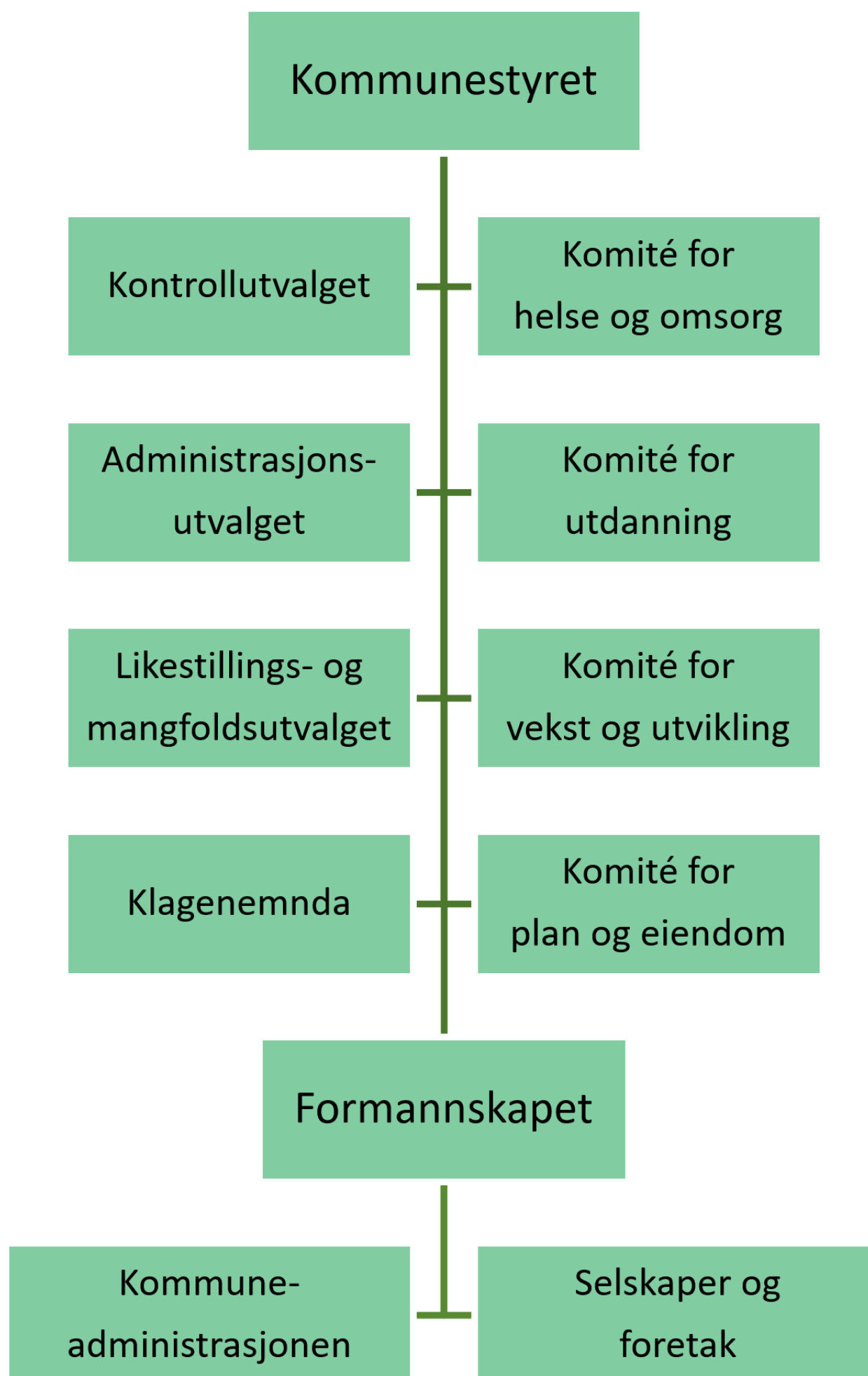
For å få låneandelen ned, betinger dette enten et lavere investeringsvolum og lavere låneopptak og/eller frigjøring av midler i driftsregnskapet til finansiering av investeringer. Elverum kommune har ikke avsatte midler (egenkapital) til å bruke på fremtidige investeringer, slik at et lavere fremtidig investeringsvolum er eneste tilgjengelige virkemiddel.

4 Organisering

4.1 Politisk organisering

Kommunens organisering av det politiske arbeidet viser hvordan de folkevalgte representantene og representanter oppnevnt av de folkevalgte, er fordelt i styrer, råd og utvalg. Kommunens organisering av det politiske arbeidet har vært lik for den samlede kommunestyreperioden 2015 – 2019, herunder også driftsåret 2019. Som følge av kommunevalget i september 2019 skjedde det noen forandringer på navn på komitéer, råd og utvalg – jamfør blant annen endringer i Kommuneloven. Disse endringene vil først komme til uttrykk i omtalene i årsmeldingen for 2020.

Under vises organisasjonskartet for det politiske arbeidet i Elverum kommune, og det gis en kort redegjørelse for de forskjellige organene. Arbeidet i de forskjellige styrer, komitéer, råd og utvalg med saker, saksunderlag og vedtak m.m. kan følges på kommunens hjemmeside – her: <https://www.elverum.kommune.no/politikk>.

Figur: Organisering av de folkevalgte organer i Elverum kommune i kommunestyreperioden 2015 - 2019.

Kommunestyret er kommunens øverste organ og består av 35 folkevalgte representanter fra de politiske partiene. Kommunestyret delegerer i stor grad myndighet gjennom et eget delegeringsreglement til underliggende utvalg, formannskapet, rådmann (kommune-administrasjonen) med flere. Det er klare regler for hva som kan delegeres og hva kommunestyret selv må beslutte.

Kontrollutvalget er oppnevnt av kommunestyret i henhold til kommuneloven.

Administrasjonsutvalget er et partssammensatt utvalg oppnevnt i henhold til kommuneloven.

Kommunestyrekomiteene (helse og omsorg, utdanning, vekst og utvikling, plan og eiendom) er oppnevnt av kommunestyret i henhold til kommunelovens og er delegert ansvar og myndighet i henhold til eget

kommunalt reglement.

Eldrerådet er opprettet med hjemmel i lov og er et rådgivende organ for kommunen. Rådet skal i prinsippet ha til behandling alle saker som gjelder levekårene for eldre i kommunen og avgi uttalelse i saken.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse er opprettet med hjemmel i kommuneloven for å sikre åpen, bred og tilgjengelig medvirkning i saker som er viktige for personer med funksjonsnedsettelse.

Barn og unges kommunestyre (BUK) er opprettet med hjemmel i kommuneloven. Formålet med BUK er å lære opp unge i demokratiske prosesser og arbeidsmåter.

Formannskapet er valgt blant kommunestyrets medlemmer i henhold til kommuneloven for valgperioden på 4 år. Formannskapet behandler saker forberedt av administrasjonen og utøver kommunens eierskap i selskap og foretak hvor kommunen er eier.

Selskaper og foretak hvor Elverum kommune har eierinteresser har i 2019 vært:

Kommunale foretak:

KF Elverum kommuneskoger (100 %)

Aksjeselskap:

Agena AS (100 %)

Elverumregionens Næringsutvikling AS (100 %)

Elverum Kommunale Industribygg AS (100%)

Elverum kommunale Industribygg Utvikling AS (100%)

Elverum Tomteselskap AS (100%)

Elverum Energi AS (100%)

Terningen Arena Idrett og Kultur AS (100%)

Flerbruksanlegget AS (100%)

AVR Institute Norway AS (33,3%)

Nordavind DC Sites AS (7,7%)

Interkommunale selskap:

Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Hedmark Revisjon IKS

Andre virksomheter:

Elverum kommunale pensjonskasse

Stiftelsen Festspillene Elverum

Tre stiftelser:

Elverum kommunes stiftelse for utdanning

Elverum kommunes stiftelse for jord, skog og bygdeutvikling

Elverum kommunes stiftelse for helse, omsorg og pleie

Lovpålagte tjenester organisert som egne rettssubjekter med eget regnskap er:

Renovasjon – Tjenesten er organisert gjennom Sør-Østerdal interkommunale renovasjonsselskap IKS hvor Elverum kommune er kontorkommune og hefter for 60 prosent av selskapets forpliktelser.

Brann- og redningstjeneste – Tjenesten er organisert gjennom Midt Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS hvor Elverum kommune er kontorkommune og hefter for 30,5 prosent av selskapets forpliktelser.

Revisjon – Tjenesten er organisert gjennom Hedmark Revisjon IKS hvor Løten kommune er selskapets kontorkommune. Elverum kommune har en ansvarsdel på 9,0% av selskapet. Utover dette drives kommuneskogen som kommunalt foretak gjennom Elverum kommuneskog KF.

Kommuneskogen fører eget separat regnskap for sin virksomhet. Heleide eller deleide aksjeselskaper er

frittstående ordinære AS med styrer oppnevnt i generalforsamlingen. Formannskapet er delegert myndighet som utøvende eierorgan. Kommunen har egen eierskapsmelding som ligger til grunn for utøvelse av eierskapet. De enkelte selskaperes virksomhet drives i henhold til vedtekter og egne strategiplaner for hvert selskap.

4.2 Administrativ organisering

Elverum kommunes driftsorganisasjon er vist i organisasjonskartet under på sektor- og stabsnivå. Hver sektor ledes av en sektorsjef, stabene av en stabssjef. Sektorer og staber er videre organisert i faglige enheter med enhetsledere. De største sektorene har i tillegg avdelinger med avdelingsledere underlagt de enkelte enhetene. For å løse nødvendig tjenesteproduksjon og stabs-/støttefunksjoner er det i tillegg til kommunens egen tjenesteproduksjon organisert flere interkommunale samarbeid.

Interkommunalt samarbeid

- Pedagogisk- psykologisk tjeneste
- Innkjøpssamarbeid med nabokommuner
- Barnevernvakt
- Geodata samarbeid
- Miljørettet helsevern
- Arbeidsgiverkontroll
- Elverum Interkommunale Legevakt
- Interkommunale akutte døgnplasser

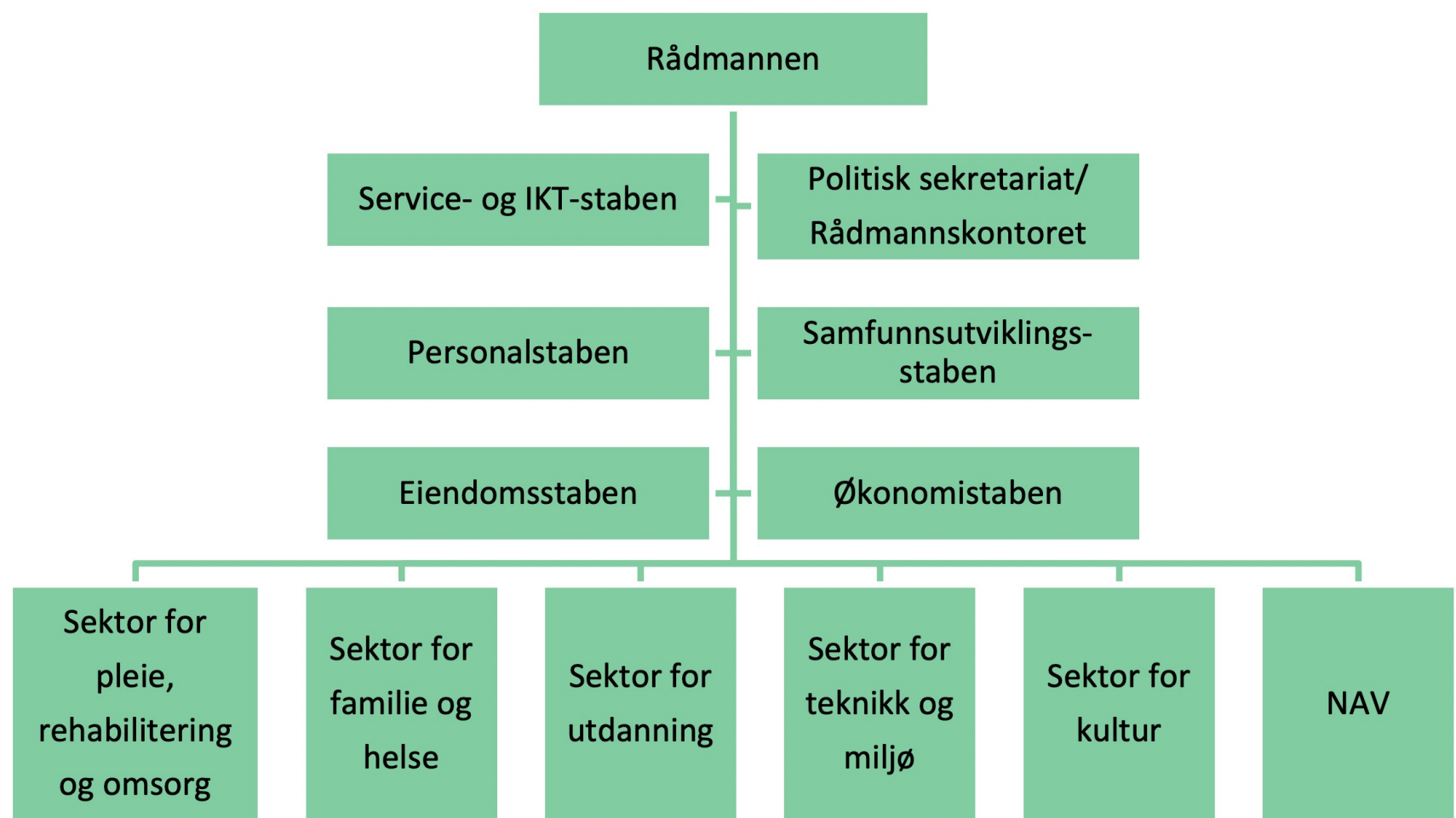
Elverum kommune er vertskommune og fører regnskapet samt drifter IKT løsningene for PPT-tjenesten i kommunene Stor-Elvdal, Våler, Åmot og Elverum. Samarbeidet er basert på en egen avtale hvor fylkeskommunen deltar i finansieringen. Kommunen deltar også i et interkommunalt samarbeid om sekretariat for kontrollutvalget. Åmot kommune er vertskommune og fører regnskapet for samarbeidet. Samarbeidet er basert på egen avtale og utgiftene fordeles på deltakerne.

Elverum kommune deltar i et interkommunalt samarbeid om arbeidsgiverkontroll som en del av skatteoppkrevers oppgaver i forbindelse med innkreving av skatter og avgifter. Stor-Elvdal er vertskommune og fører regnskap for samarbeidet. Samarbeidet er basert på egen avtale og utgiftene fordeles på deltakerne.

Interkommunalt Geodata-samarbeid Elverum – Solør er en samarbeidsavtale om drift av en felles GIS-løsning (geografiske informasjonssystemer) for kommunene Elverum, Våler, Åsnes og Grue. Samarbeidsavtalen gjelder fra 1.1.2010 som et løpende oppsigelig samarbeid.

Elverum interkommunale legevakt - etablert 1. januar 2014. Dette er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Åsnes, Våler og Elverum som sammen tilbyr innbyggerne en felles og mer robust legevakt. Fra desember 2018 er også Åmot kommune med i denne ordningen.

Interkommunale akutte døgnplasser - er et samarbeid mellom Våler, Åsnes og Elverum som tilbyr innbyggere kommunal øyeblikkelig hjelp med døgnplasser (somatikk).

Figur: Administrativ organisering i Elverum kommune per mai 2019. Sektorene har hovedansvar for tjenesteproduksjon og myndighetsforvaltning. Stabene har primært støttefunksjoner.

5 Sykefravær, bemanning, likestilling og medarbeidere

5.1 Sykefravær

Sykefravær 2019 - Elverum kommune				
Sektor/Stab	Totalt fravær i %	Sykefravær i % mindre enn 16 dager inkl. egenmelding	Sykefravær i % mer enn 16 dager	Endring i %-poeng - sammenlignet med 2018
Rådmann og stabene: Personal-staben, Økonomistaben, Service- og IKT-staben, Samfunnsutviklingsstaben	6,58	1,96	4,63	+0,51
Sektor for teknikk og miljø	3,88	1,77	2,11	+1,04
Eiendomsstaben	8,99	2,80	6,19	+0,82
Sektor for utdanning	6,43	1,82	4,61	+0,18
Sektor for familie og helse	6,13	1,56	4,58	-2,32
NAV	4,11	1,93	2,18	-3,76
Sektor for kultur	2,92	0,99	1,93	-3,14
Sektor for Pleie-, rehabilitering og omsorg	8,93	2,27	6,66	-0,64
Sum/gjennomsnitt for kommunen	7,19	2,00	5,19	-0,32

Tabell: Sykefravær i sektorer og staber i 2019 samt sammenlikning med 2018.

Gjennomsnittlig sykefravær for 2019 for Elverum kommune er 7,19 prosent. Sammenlignet med året før er det en reduksjon tilsvarende 0,32 prosentpoeng. Korttidsfravær ligger på 2 prosent og langtidsfraværet på 5,19 prosent. Korttidsfravær er fravær inntil 16 dager, mens langtidsfravær er fravær utover 16 dager. Det er langtidsfraværet som gir de største utslagene på fraværstatistikken. Tallene må ses i sammenheng med antall ansatte. Ved få ansatte vil enkeltfravær gi store utslag. Elverum kommune har i virksomhetsplan for 2019 et mål på nærvær på 92,5 prosent, resultatet ble 92,8 prosent nærvær.

Å ha oversikt over mønstre og sammenhenger i sykefraværet gir kunnskap og avdekker utfordringer. Ved å se utviklingen i sykefraværet over tid og sammenligne med nærliggende virksomheter, vil vi få en status og et bilde på om målene bør justeres og om det eventuelt bør iverksettes tiltak. Godt sykefraværsarbeid krever kompetente ledere som følger opp, ansatte som involveres og tillitsvalgte og verneombud som er aktive deltagere.

Det gjennomsnittlige sykefraværet er målt og rapportert per sektor/stab. Av hensyn til personvernet er stabene, eksklusive eiendomsstaben, slått sammen.

Siden november 2015 har det vært en satsing for redusert sykefravær i Elverum kommune gjennom prosjektet «Fra fravær til nærvær – hvordan jobbe for redusert sykefravær i utvalgte sektorer». Det var politisk ønske og vilje til å se på sykefraværet i Elverum kommune, og spesielt i sektorer hvor dette er høyest, nemlig sektor for pleie, rehabilitering og omsorg PRO og barnehagene. Administrasjonen fikk i oppdrag å jobbe videre med dette og konkretisere tiltak. Dette har blant annet medført at Elverum kommune har vært deltager i en satsing for redusert sykefravær i regi av KS, «Ned med sykefraværet», sammen med 32 andre kommuner. Som deltager i dette prosjektet er vi en av totalt 8 kommuner som har fått bistand fra forskere fra Proba Samfunnsanalyse og Agenda Kaupang til å kartlegge sykefraværet nærmere.

Parallelt med dette konkrete tiltaket for et redusert sykefravær, videreføres allerede eksisterende tiltak som lederutvikling og opplæring i sykefraværsoppfølging for ledere, tillitsvalgte og verneombud. Målet er et

vesentlig redusert sykefravær innenfor nevnte sektorer innenfor en tidsramme på 3 år. Innholdsmessig har det handlet om forebyggende innsats, bedre oppfølging av sykemeldte og å gi ledere og ansatte effektive verktøy for å skape gode og inkluderende arbeidsmiljø.

Prosjektet «Fra fravær til nærvær – hvordan jobbe for redusert sykefravær i utvalgte sektorer» ble avsluttet våren 2019. De erfaringer og verktøyene vi ser har effekt på nærværet har vi implementert i våre rutiner for sykefravær og oppfølging. Det jobbes videre med fokus på nærvær både internt og i samarbeid med NAV Arbeidslivssenter.

5.2 Bemanning - utvikling årsverk

Sektor/stab	Antall årsverk	
	31.12.2018	31.12.2019
Rådmannskontoret og Samfunnsutviklingsstaben	7,0	5,5
Sektor for teknikk og miljø	56,8	58
Eiendomsstaben	98,8	93,8
Sektor for utdanning	529,2	531,0
Sektor for familie og helse	103,5	105,7
NAV Elverum	21	21
Sektor for kultur	40,9	39,7
Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg	478,8	473,8
Personalstaben	7,6	6,3
Service- og IKT-staben	24,6	27,1
Økonomistaben	27,0	27,0
Sum kommunen	1 395,1	1 389,7

Tabell: Bemanning i Elverum kommune målt i antall årsverk fordelt på sektorer og staber per 31.12 2019 og 31.12. 2018.

Oversikten over viser faste personalressurser per 31.12.2019. Dette gir oversikt over den reelle innsatsen av ressurser i form av personell, og mindre endringer/forskyvninger som ikke endrer den totale innsatsen. Grunnlaget hentes direkte ut fra lønnssystemet slik at tellingen er maskinell. Utgangspunktet for tellingen nå er *ansettelsesprosent for de enkelte stillingskategorier*, og disse summeres opp til *lønnede årsverk*. Utviklingen vises sammenliknet med sum personalressurser per 31.12.2018. Det er en liten reduksjon i årsverk sammenlignet med samme periode i fjor.

Stabene

Endringen ved Rådmannskontoret skyldes naturlig avgang på 1 stilling og deling av 1 årsverk mellom

Rådmannskontoret og Personalstaben. Endringen i Eiendomsstaben skyldes naturlig avgang og at staben har optimalisert driften.

Reduksjon i årsverk i Personalstaben skyldes at en konsulent tidligere ble rapportert 100% mens den deles 50/50 mellom Personalstaben og Rådmannskontoret, videre har en konsulent i 100% redusert til 80% stilling fra desember 2019. Det er per 31.12.19 6,3 faste årsverk i Personstaben. Personalstaben administrerer også 5,2 årsverk frikjøpte hovedtillitsvalgte i tillegg til hovedverneombud. Disse blir talt ut i sektorer i sine opprinnelige stillinger. I tellingen for 2018 var 0,60 årsverk av de frikjøpte tatt med i grunnlaget for Personalstaben.

Endring i årsverk Service- og IKT-staben skyldes at prosjektstilling er omgjort til fast stilling og vakante stillinger besatt.

Sektorene

Sektor for teknikk og miljø har i prinsippet stabil bemanning uten kapasitetsendringer som ikke er hjemlet i budsjettvedtak. Ulikheter mellom telletidspunktene skyldes hovedsakelig oppståtte vakanser, som er under rebemanning men ikke besatt enda, eller at kortvarige dubleringer oppstår av samme årsak.

Den relativt beskjedne økningen av antall årsverk i sektor for utdanning skyldes tilsetninger knyttet mot elever i grunnskole med spesielle behov samt økning av spesialpedagogiske tiltak i barnehage.

Hovedårsaken til at PRO har en nedgang i årsverk er innsparingstiltak vedtatt etter tjenestegjennomgang 2018, samt at flere stillinger har vært holdt ledige gjennom året for å kunne ta høyde for nedbemanning i forbindelse med tjenestegjennomgang 2019 og budsjettvedtak for handlings- og økonomiplan 2020-23.

I sektor for kultur skyldes endringen at det er overført oppgaver fra kultursektor til tjenestekontoret i pleie og omsorg. Årsaken til endringene i sektor for familie og helse skyldes oppbemanning innenfor psykisk helse som følge av at kommunene har fått et større ansvar for denne pasientgruppen.

5.3 Likestilling og mangfold i arbeidslivet

5.3.1 Bakgrunn

I henhold til kommuneloven § 48 og likestillingsloven § 1, så skal kommunene rapportere sitt arbeid med likestilling. Rapporteringen skal inngå i årsmeldingen.

5.3.2 Generelt om likestilling og mangfold

Likestilling og mangfold handler om likeverdige muligheter og like rettigheter og plikter til deltakelse for alle uansett opprinnelse, legning, kjønn, funksjonshemning, alder og bakgrunn.

Følgende lover og avtaleverk gjelder for likestilling:

- Lov om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven)
- Lov om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven)
- Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)
- Arbeidsmiljøloven, Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen

5.3.3 Likestilling i Elverum kommune

Likestillings- og mangfoldsarbeidet i kommunen er tillagt Mangfoldsutvalget. Utvalget er politisk sammensatt

med bistand fra administrasjonen. Det har ikke vært noe aktivitet i dette utvalget i 2019. Det ble våren 2019 startet et arbeid med å vurdere utvalgets mål og hensikt.

5.3.4 Lønn, stillinger og kjønn

I lokale forhandlinger i 2019 ble det ikke avsatt midler til lokale forhandlinger for ansatte som tilhører kapittel 4. Ansatte i kapittel 4 fikk sin lønn regulert gjennom det sentrale oppgjøret. Flesteparten av kommunens ansatte er innplassert i dette lønnskapitelet, noe som medførte at det ikke var midler for å gjøre lokale tilpasninger og/eller utjevninger i 2019.

Det er ikke store forskjeller i lønn mellom kvinner og menn i de forskjellige forhandlingskapitlene. Det lokale tekniske beregningsutvalget produserte en rekke statistikker i forbindelse med lønnsoppgjøret som viste sammenhengen mellom lønn og kjønn. Hverken arbeidsgiver eller arbeidstakerorganisasjonene fremmet forskjeller i lønn som tema under årets lokale forhandlinger.

Tabellene nedenfor viser oversikt over lønn for sektor – og stabssjefer i kapittel 3.4.1, samt gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn i de andre forhandlingskapitlene. Tallene i sistnevnte viser gjennomsnittslønn i 100 % stilling. Lønnsnivået for ledere og akademikere må ses i sammenheng med utdanning, ansvar og kompleksitet i stillingen. De øvrige ansatte i kapittel 4 har som hovedregel sin lønsplassering i henhold til garantilønnstabellen i hovedtariffavtalen. Lønnsforskjeller innen enkelte stillingstyper er knyttet til markedsverdi og ikke kjønn.

Lønn sektor- og stabssjefer (rådmannens ledergruppe):

Stilling	Navn	Årslønn
Rådmann	Kristian Trengereid	1 162 600
Assisterende rådmann	Aasmund Hagen	955 000
Økonomisjef	David Sande	895 000
Service- og IKT-sjef	Rune Løchting	780 000
Personalsjef	Vivian Romberg	782 000
Eiendomssjef	Kjell Karlsen	880 000
Kultursjef	Line M. Rustad	777 000
Utdanningssjef	Tord Arnesen	890 000
Teknisk sjef	Tor Backe	884 000
Familie- og helsesjef	Lars Kiplesund	781 000
Pleie- og omsorgssjef	Aino Kristiansen	877 000

Sektor- og stabssjefer	Gjennomsnittlig årslønn
Kvinner	812 000
Menn	866 400

Forskjellen i lønn mellom kvinner og menn er størst blant rådmannens ledergruppe Som vi ser av oversikten over så tjener kvinner 93 % av det menn tjener. Lønn må ses i sammenheng med utdanning, type sektor, ansvar og kompleksitet i stillingen.

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn enhetsledere:

Forhandlingskapittel 3.4.2, enhetsledere/rektorer	Gjennomsnittlig årslønn
Kvinner	632 947
Menn	684 070 (hvorav 1 lege)

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn avdelingsledere:

Forhandlingskapittel 3.4.3, avdelingsledere	Gjennomsnittlig årslønn
Kvinner	638 883
Menn	692 483*

* tidligere en lege med vesentlig høyere lønn med i gjennomsnittsberegningen, denne er tatt ut i 2019.

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn akademikere:

Forhandlingskapittel 5, akademikere	Gjennomsnittlig lønn inkl. leger	Gjennomsnittlig lønn uten leger
Kvinner	628 905	609 367
Menn	660 802	590 417

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn, kapittel 4:

Forhandlingskapittel 4, de fleste ansatte	Gjennomsnittlig årslønn
Kvinner	465 249
Menn	461 328

*Avlastere er ikke med i uttrekket. Disse er fast ansatte, men arbeidet er ikke sidestilt med ordinært arbeid og regulering følger av særavtalen SGS 1030

Det ble i 2018 utarbeidet en veileder for fastsettelse av lønn. Hensikten er at denne veilederen skal bistå ledere i å fastsette riktig lønn ut i fra prinsippene i hovedtariffavtalen og lokal lønnspolitikk. Faktorer som utdanningsnivå og erfaring spiller inn på lønnsnivå til kvinner og menn. Lang fartstid vil normalt gi grunnlag for et høyere lønnsnivå, samt at det innenfor visse yrker er utfordringer med å rekruttere kvalifiserte ansatte, noe som kan gi grunnlag for en høyere lønsplassering etter en konkret vurdering. Det er fokus på likelønn i alle type stillinger i Elverum kommune. Vår lønnspolitikk gjenspeiles i vår modell «Lokale forhandlinger – gjennomføringsmodell», som er tuftet på Hovedtariffavtalen, hvor det blant annet fremkommer at lønnspolitikken skal bidra til:

- Motivere til kompetanseutvikling
- Motivere til mer heltid
- Beholde, utvikle og rekruttere
- Sikre kvalitativt gode tjenester
- Fremme og ivareta likestilling mellom kjønnene

Elverum kommune har utarbeidet en overordnet kompetanseplan og alle sektorer og staber, har laget egne kompetanseplaner som beskriver hvilken kompetanse som trengs videre fremover for å sikre gode, kvalitative tjenester til kommunens innbyggere. Elverum kommune ønsker at kommunens ansatte skal ta videreutdanning for å heve kompetansen innenfor de områder som er nødvendig. Vi har utarbeidet egne rutiner for gjennomføring av utdanning og hvordan dette kan kompenseres lønnsmessig.

5.3.5 Andel kvinner og menn ansatt i Elverum kommune

Som det fremkommer av tabellen under er andelen kvinner høy innenfor alle sektorer med unntak av sektor for Teknikk og miljø. Elverum kommune skiller seg derfor ikke ut fra kommunesektoren generelt med hensyn til kjønnsfordeling, og det kan konstateres at Elverum kommune er en stor kvinnearbeidsplass. Endringene er marginale fra år til år. På tross av sterkt søkelys de siste årene på kjønnssegregering i norsk arbeidsliv når det gjelder valg av sektor og yrke, viser tall fra SSB at dette tar tid å endre. I 2008 var det 71 % kvinner og 29 % menn i offentlig sektor, i 2019 viste tallene 70 % kvinner og 30 % menn.

Andel kvinner og menn fordelt på sektor og stab:

	Kvinner	Menn
--	---------	------

Sektor/stab	2017	2018	2017	2018
Rådmann/stabene	64 %	64 %	36 %	36 %
Eiendomsstaben	61 %	61 %	39 %	39 %
Sektor for teknikk og miljø	26 %	24 %	74 %	76 %
Sektor for utdanning	81 %	82 %	19 %	18 %
Sektor for familie og helse	82 %	84 %	18 %	16 %
Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg	91 %	91 %	9 %	9 %
Sektor for kultur	42 %	41 %	58 %	59 %
NAV	90 %	93 %	10 %	7 %
Totalt	80 %	81 %	20 %	19 %

*Her er kommuneskogen med i totalen, men ligger ikke inne i noen sektor.

Flyktningetjenesten var tidligere en del av sektor for kultur, ligger nå som del av sektor for utdanning, der den er organisert.

Andel kvinner og menn i de ulike forhandlingskapittel (stillingskategorier):

Forhandlingskapittel etter hovedavtalen	Kvinner		Menn	
	2018	2019	2018	2019
3.4.1 Rådmannens ledergruppe	36 %	36 %	64 %	64 %
3.4.2 Enhetsledere og rektorer	65% / 80%	66%	35% / 20%	34 %
3.4.3 Avdelingsledere		80 %		20 %
4. Fagarbeidere, assistenter, pedagoger etc.	82 %	83 %	18 %	17 %
5. Akademikere	56 %	54 %	44 %	46 %

*I år har vi delt opp denne oversikten etter Hovedtariffavtalen slik denne er utformet nå. Tidligere var pedagogisk personale i egen del av kap. 4 (4C). det er de ikke lenger, og derfor har vi valgt å ikke lage egen statistikk for pedagogisk personale. Her kan man i stedet se stall for utdanningssektoren for inntrykk av andel kvinner og menn i skole/barnehage. I tillegg er nå enhetsledere og avdelingsledere delt i hhv kap. 3.4.2 og 3.4.3, slik de også er i HTA. Tidligere var disse samlet i 3.4.2. Endringen kom gjennom ny Hovedtariffavtale i 2016. Derfor noe avvikende tall i år.

Når det gjelder lederstillinger har Elverum kommune et stort flertall med kvinnelige avdelingsledere og enhetsledere, på henholdsvis 80 og 65%. Rådmannens ledergruppe, som består av sektor- og stabsledere, har en større andel av mannlige ledere. Vi ser at andelen menn er betydelige lavere enn andel kvinner også blant pedagogisk personale. Dette henger sammen med at vi mangler et bredt nok rekrutteringsgrunnlag for å få flere menn i skole og barnehage (kap. 4).

Loven åpner for positiv særbehandling av menn når det er et saklig formål, og når det gjelder stillinger hvor arbeids-oppgavene er rettet inn mot undervisning eller omsorg for barn, som i barnehage og skole, og når menn er underrepresentert. Som et tiltak for å bedre kjønnsbalansen vil Elverum kommune i 2019 i større grad benytte seg av positiv særbehandling der dette er tillatt, jfr. likestillingsloven og forskrift. Hensikten vil være å rekruttere flere menn inn i barnehage og grunnskolen.

5.3.6 Tiltak for å hindre diskriminering

Vår arbeidsgiverstrategi «**Framoverlent sammen**», inneholder elementer som påvirker likestillings- og mangfoldsarbeidet i kommunen. Arbeidsgiverstrategien gir uttrykk for de handlinger, holdninger og verdier som vi ønsker at våre ledere og ansatte står for og praktiserer hver dag. Det har vært en bred forankring av arbeidet med arbeidsgiverstrategien, både blant ledere, ansatte og tillitsvalgte før den ble vedtatt i kommunestyret 23.11.2016. Arbeidsgiverstrategien uttrykker en felles plattform for å fremme likestilling og mangfold og hindre diskriminering.

Arbeidsgiverstrategien skal sammen med nye rutiner for rekruttering/tilsetting, som ble ferdigstilt i 2018,

legge grunnlaget for at mangfoldet i Elverum kommunes befolkning gjenspeiles i Elverum kommunes medarbeidere. Arbeidsgiverstrategien er tema i kommunens lederutviklingsprogram. Hensikten er å reflektere over vår arbeidsgiverpolitikk, den ansatte i fokus, og hvordan dette kommer til uttrykk i holdninger, verdier og lederatferd som til igjen kommer til uttrykk i vår kultur.

Kommunen avsetter årlig lærlingeplass til ungdom med spesielle utfordringer, fysisk, psykisk eller kulturelt. Det var 17 lærlingestillinger per 31.12.19. I tillegg kommer lærlingestillinger knyttet til brann og redning.

En partssammensatt arbeidsgruppe har utredet kommunens muligheter for tilrettelegging og tilpasning i de ulike faser av livet. Elverum kommune ønsker at våre ansatte skal trives og yte sitt beste. Alle beveger vi oss gjennom ulike faser i livet, og hver livsfase medfører ulike behov, krav, begrensninger og muligheter. Det som skjer underveis i yrkeskarrieren vil kunne påvirke vår produktivitet og hvor lenge vi velger å være yrkesaktive. Arbeidsgruppen har ferdigstilt et «policy» dokument, hvor de personalpolitiske verktøy som kan benyttes for at ansatte i ulike faser skal kunne yte sitt beste er beskrevet.

5.3.7 Heltid/deltid

Elverum kommune har fokus på å etablere en sterkere heltidskultur. Dette følger av kommunestyrevedtak av 15.12.2015, punkt 15. Heltidskultur: «*Elverum kommune prioriterer igangsetting av tiltak og prosjekter som legger bedre til rette for heltidskultur*».

Det ble fra høsten 2016 til desember 2018 jobbet i en partssammensatt arbeidsgruppe med fokus på å legge til rette for større andel heltidsstillinger, primært i sektor for pleie, rehabilitering og omsorg, da det er her deltidsproblematikken oppleves som størst. Gjennom dette arbeidet er det også sett på ulike alternative turnusordninger, i den hensikt å vurdere om dette kan føre til større stillinger for flere, og på den måten legge bedre til rette for en heltidskultur.

Ønsket om en heltidskultur er en overordnet samfunnsutfordring, og ikke primært et lokalt problem for Elverum kommune. Det er en utbredt holdning i arbeidstakernes organisasjoner at økt frekvens på helgearbeid ikke er ønskelig. Vi vet at dagens etablerte måte å organisere turnusarbeid på bremser en økning av heltidsstillinger. Det er blant annet spørsmålet om frekvensen av helgearbeid som medfører at turnusen har behov for flere små helgestillinger, ofte under 20%, for å kunne levere en forsvarlig tjeneste gjennom hele uka.

Mulighetene for å øke antall heltidsansatte begrenses av gjeldende turnus- og arbeidstidsordninger. Det er gjort forsøk på å komme til enighet med de tillitsvalgte om bruk av årsturnus som en forsøksordning i en konkret enhet. Det vil si at det utarbeides en turnus for hele året, der ansatte får muligheten til å plukke vakante vakter utover sin ordinære stillingsstørrelse, med mulighet for å øke stillingsstørrelsen. I dette konkrete forslaget har det ikke lyktes arbeidsgiver- og arbeidstaker-organisasjonene å komme til enighet om utformingen av en slik avtale.

Deltidsproblematikken kan ikke løses uten økt arbeid på helg og/eller styrking av grunnbemanning for å kunne gjennomføre turnuser uten små deltidsstillinger i samme grad som nå. Arbeidsgruppen har avsluttet sitt arbeid og det ble utarbeidet rapport som ble forelagt kommunestyret den 13.12.18, KS-170/18.

Elverum kommune har ifølge KS sysselsettingsstatistikk en gjennomsnitt stillingsstørrelse på 79,7% per 31.12.19, dette er best i distriktet når vi ser på kommuner vi gjerne sammenligner oss med som Hamar(74,5), Ringsaker(76,6), Løten(78,3) og Stange(75,5). Ser vi på kommuner i hele landet som har omtrent samme antall ansatte som Elverum kommune, så ligger Elverum i øvre sjiktet når det gjelder gjennomsnittlig stillingsstørrelse.

Kommuner som ofte løftes fram som de som har lyktes med heltidskultur har mindre enn 4% høyere stillingsprosent enn Elverum, som eksempelvis Oppegård (82,8%) og Vestby (83,9%).

Elverum kommune fortsetter arbeidet med å komme nærmere en heltidskultur og det er fokus både fra arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene hele tiden å jobbe for større stillinger.

	Kvinner	Menn	Antall stillinger *)

Stillingsstørrelse i %	2018	2019	2018	2019	2018	2019
0 - 19,99 %	87 %	85 %	13 %	15 %	143	149
20 - 39,99 %	75 %	76 %	25 %	25 %	105	122
40 - 59,99 %	89 %	89 %	11 %	11 %	204	202
60 - 79,99 %	89 %	89 %	11 %	11 %	265	260
80 - 99,99 %	92 %	92 %	8 %	8 %	218	213
100 %	73 %	74 %	27 %	27 %	888	887

*) Antall stillinger er ikke samme antall som antall ansatte, da flere ansatte innehar flere stillinger.

5.3.8 Arbeid med etikk og verdigrunnlag

Elverum kommune har arbeidet systematisk med etikk og verdigrunnlag. Vi har foretatt en gjennomgang av både de etiske retningslinjene og kommunes antikorrupsjonsarbeid i et antikorrupsjons-program. Elverum kommune har tidligere ikke hatt et helhetlig antikorrupsjonsprogram, men det har likevel vært jobbet aktivt med korrupsjonsforebyggende tiltak gjennom arbeid med internkontroll-systemer. I tillegg inngår korrupsjonsforebygging i styringsplattformen vår, vårt verdigrunnlag, etiske retningslinjer, arbeidsreglement, varslingsrutiner mv.

En partssammensatt arbeidsgruppe startet kommunens antikorrupsjonsarbeid i januar 2017, og arbeidet er forankret i rådmannens ledergruppe, samt administrasjonsutvalget. Hensikten med programmet er å sørge for at de folkevalgte, ansatte og ledere, har en høy bevissthet rundt etikk for å forhindre mislighold og korrupsjon.

Dette arbeidet har dannet grunnlag for å utarbeide et forslag til antikorrupsjonsprogram. Arbeids-gruppen har kommet med konkrete forslag til tiltak for å forebygge og systematisere arbeidet med misligheter og korrupsjon i kommunen. Arbeidet ble ferdigstilt og politisk behandlet i 2018. Elverum kommune ved rådmann inviterte den 04.12.18, alle ledere i Elverum kommune til et seminar der tema var etikk. Peer Jacob Svenkerud var invitert til å holde et foredrag om varsling. Om lag 100 ledere deltok på seminaret.

En partssammensatt arbeidsgruppe reviderte i 2018 kommunens rutiner for varsling. Dette arbeidet kom i kjølvannet av lovendring gjeldende fra 01.07.17, som stiller et minimumskrav om innhold i varslingsrutinen. Hensikten var å utarbeide enkle rutiner som skal gjøre det lett for ansatte å varsle om kritikkverdige forhold. I rutinen fremgår det at Elverum kommune som arbeidsgiver oppfordrer til å varsle om kritikkverdige forhold.

Målet med de nye rutinene er å legge enda bedre til rette for at vi skal ha en åpen organisasjon og en god ytringskultur i Elverum kommune. Varsling har vært tema i rådmannens ledergruppe og det har blitt utarbeidet foilserie og dilemmaverktøy som ledere har fått distribuert ut i den hensikt at dette skal tas opp som tema i ansattgrupper i sektorer og staber.

5.4 Medarbeiderundersøkelse - 10 faktor

Det gjennomføres medarbeiderundersøkelse i hele organisasjonen annet hvert år, sist i november 2018. Ansatte og ledere svarer på 35 påstander der svarene er femdelt, fra svært uenig til svært enig. Påstandene det svares på vil avdekke ulike forhold knyttet til arbeidssituasjon som for eksempel mestring, samarbeid, ledelse og arbeidsmiljø. Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor bygger på forskning om effektiv ledelse og gode virkemidler for å motivere medarbeidere og derigjennom skape gode resultater. Forskingen er koblet opp mot brukernes vurdering av kvaliteten på tjenester.

Resultatene fra undersøkelsen i 2018, viser at Elverum kommune ligger på snitt eller over landsgjennomsnittet på de ulike faktorer. Resultatene viser at det på kommunenivå er en høyere gjennomsnittsscore på faktoren mestringstro fra 2016 til 2018. Ellers var vi 2018 bedre enn gjennomsnittet for Norge på faktorene Autonomi, Bruk av kompetanse, Rolleklarhet og Mestringstro. Elverum kommune hadde i 2018 en svarprosent på 77 %.

I 2019 har hele organisasjonen jobbet med prioriterte tiltak etter undersøkelsen. Ledere og medarbeidere har

tilgang til gode verktøy i arbeidet med 10-faktor. Det skal gjennomføres ny medarbeiderundersøkelse i november 2020.

6 Handlingsplan 2019 – 2022, arbeid og resultater i 2019

6.1 Innledning

Elverum kommune ruller hvert år handlings- og økonomiplan for kommende fireårs periode. **Handlings- og økonomiplanen for perioden 2019-2022** ble godkjent av kommunestyret 13. desember 2018. Det første året i planen har navnet *Virksomhetsplan og årsbudsjett*, og er bindende i form av mål og rammer. Dette er grunnlaget for årets virksomhet. Resultater for 2019 per tjenesteområde, finnes under kapitlet «Tjenesteområdenes resultater» (se kapittel 7 – under). Status for investeringsprosjekter finnes i kapittel 8 – se under.

Handlingsplanen beskriver hovedtrekkene det som planlegges gjennomført for kommende fireårsperiode, **økonomiplanen** er de økonomiske rammene for samme periode. Som nevnt over er det første året bindende og er eksakt og relativt detaljert. De neste tre årene i planen er tentative, og beskrive hvilke mål, rammer, forutsetninger, aktiviteter og utfordringer som ligger til grunn for disse årene.

Kapitlet «Handlingsplan 2019-2022 – arbeid og resultater i 2019» beskriver kort arbeid og resultater i 2019 sammenholdt med ambisjoner i Handlings- og økonomiplan 2019 – 2022. Handlings- og økonomiplanen beskriver også i noen grad samfunnsutvikling som foregår i regi av næringslivet, frivillig sektor og andre offentlige aktører innenfor vår kommune, derfor kommenteres resultater i 2019 også noe i dette perspektivet der det er naturlig.

Kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel er den overordnede planen som Elverum kommune styres etter. Kommuneplanens mål og strategier er utdypet i de strategiske planene/temaplaner for ulike fagområder. Disse temaplanene er grunnlaget for prioriteringer i handlings- og økonomiplanen med virksomhetsplan og årsbudsjett. På den måten skapes det «en rød tråd» i planverket. Handlings- og økonomiplanen for fireårsperioden «samler trådene» og:

1. Tar tak i mål og strategier i kommuneplanen, kommunedelplaner og tema-/sektorplanene (de strategiske planene).
2. Tar tak i føringer for tjenester og samfunnsutvikling som vurderes som nødvendig å håndtere, og som ikke er redegjort for i planverket (uforutsette ting som kommer på, muligheter og utfordringer som gir seg underveis og som ikke er tatt høyde for i planverket).

Planverket i kommunen er utviklet i samsvar med **kommunens planstrategi**. Denne planstrategien beskriver hvilke planer kommunen må og bør ha for å drive forsvarlig og ivareta kommunens roller:

1. Demokratisk arena
2. Tjenesteproduksjon for befolkningen
3. Forvaltningsmyndighet
4. Samfunnsutvikler
5. Arbeidsgiver

Planverket er strukturert og fordelt på seks samfunnsområder. Disse samfunnsområdene ligger fast over tid, og er de områdene der vi må sørge for å ha tilstrekkelig planverk for å ivareta våre roller (se over) på en forsvarlig måte. De seks samfunnsområdene er:

- Klima og energi
- By- og bygdeutvikling
- Samferdsel og infrastruktur

- Verdiskaping og næringsutvikling
- Natur, kulturmiljø og landskap
- Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Handlingsdelen i handlings- og økonomiplanen har disse seks samfunnsområdene som inndeling for å beskrive hva som planlegges gjennomført, og i denne delen av årsrapporten rapporterer og kommenterer vi fra 2019 fordelt på samfunnsområdene.

6.2 Klima og energi

Ved inngangen til Handlingsplanperioden 2019-2022 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel
- Strategisk plan – Energi og klimaarbeid i Elverum 2014-2018
- Særskilte vedtak i kommunestyre og formannskap.

Gjennom 2019 har det i samarbeid med Sør-Østerdalskommunene blitt gjort et omfattende arbeid i Elverum kommune for å fornye klima- og energiplanen for kommende periode, **framlagt til godkjenning i kommunestyret i mai 2020**. Arbeid som har blitt gjennomført i 2019 på samfunnsområdet klima og energi, og som er ledd i det mer langsiktige perspektivet fram mot 2022 er særlig (jfr. fokusområdene i energi- og klimaplanen):

Transport – det har vært arbeidet med videre planlegging (tilknyttet byplanen) for å kunne realisere bedre forhold for syklende og gående i byområdet. Egen utredning og plan for sykkeltiltak er grunnlag for byplanen. I byplanen tilstrebes det å legge til rette for et klima- og miljøvennlig og arealeffektivt utbyggingsmønster. Kommunen bidrar med gradvis elektrifisering av egen bilpark, sykle til jobben-aksjoner m.m. I 2019 har Elverum kommune sammen med 9 øvrige kommuner rundt Mjøsa, fylkeskommunene, transportetatene, fylkesmannen avsluttet arbeidet aktivt for å utarbeide en felles areal- og transportstrategi for «Mjøsbyen». Denne areal- og transportstrategien har vært et omfattende arbeid for partene, Elverum kommune inkludert, har blitt godkjent i kommunene vårhalvåret 2019, og også etter hvert i Innlandet fylkeskommune (29. april 2020). Oppfølgings-arbeidet vil komme fra og med høsthalvåret 2020. Arbeidet vil kunne være førende for å skape et klimariktig transportmønster fram mot 2040 – se www.mjosbyen.no.

Stasjonær forbrenning – det arbeides jevnt og trutt i den kommunale eiendomsforvaltningen for å videreutvikle opparbeidet kompetanse og tiltak for energiøkonomisering i kommunale bygg. Fossil fyringsolje som varmekilde er faset ut både i privat og kommunal sektor i samsvar med forbudet som trer i kraft fra 2020. Elverum har i betydelig grad fornybare klimanøytrale energikilder til disposisjon. Disse anvendes gjennom fjernvarmeanlegg for bysentrum, i form av fornybar elektrisk vannkraft, grunnvarme til varmepumper m.v. Stasjonær forbrenning vil om få år med sannsynlighet være fullstendig basert på fornybare, klimanøytrale energikilder.

Avfallshåndtering/slambehandling – Sør- Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap (SØIR) har gode konsepter for avfallshåndtering som er i stadig utvikling. Det vises til rapporter fra selskapets virksomhet – se her: <https://soir.no/>.

Jordbruk – i jordbruk og matproduksjon skjer både klimagassutslipp og klimagassbinding gjennom karbonkretsløpet. Det arbeides kontinuerlig med veiledning for god agronomi.

Arealplanlegging – god arealplanlegging er av de langsiktig viktigste tiltak som grunnlag for å utvikle klima- og miljøvennlige samfunn. I Elverum arbeides det kontinuerlig for å sikre at nye, større utbyggingsområder for bolig og næring lokaliseres og utvikles riktig med gode sykkel- og gangforbindelser, fortetting av bebyggelsen, normer for parkering m.v. Elverum er gjennom utviklingen av bydelen Ydalir i nasjonal front med hensyn på å utvikle en fullstendig klimanøytral bydel vedrørende materialbruk, transport, avfallshåndtering,

energiforsyning m.m. etter konseptet Zero Emission Neighbourhood. Dette arbeidet er betydelig utviklet gjennom 2019, kommunens bidrag er i særlig grad å bygge nye skole, barnehage og idrettshall i Ydalir og som ble åpnet i august 2019 – i massivtre og med passivhusstandard. Se mer info her:

<https://www.ydalirbydel.no/>.

Fornybar energiproduksjon – Elverum har relativt stor produksjon av fornybar energi i form av bioenergi i fjernvarmeanlegg, på gårdsanlegg og i de enkelte hjem (vedfyring i rentbrennende ovner) samt vannkraftproduksjon i Glomma, grunnvarme i varmepumper og etterhvert stadig flere solcelleanlegg. Energiproduksjon fullt ut basert på klima-, miljøvennlige og fornybare energikilder er innen rekkevidde.

Karbonbinding i skog, bygg og trekonstruksjoner – langsiktig karbonbinding for å hindre klimagassutslipp til atmosfæren er viktig i klimaarbeidet. Skogen spiller en helt avgjørende rolle i karbonforvaltningen. I Elverum drives det et aktivt skogbruk for å sikre god netto tilvekst i skogene. Markedene modnes etter hvert for moderne trebyggeri som et vesentlig bidrag i klimaarbeidet, dette påvirker også primærskogbruket og skogforvaltningen i den forstand at aktiviteten er høy.

Kommunen har gjennom 2019 gått i forkant med avslutning av flere byggeprosjekter som bidrar til karbonbinding og klimavennlig utbygging – jfr. skoleutbyggingene på Lillemoen, Hanstad samt ny skole og barnehage under bygging i Ydalir, alt i massivtre.

Bilde under: Elverum har store skoger.

6.3 By- og bygdeutvikling

Ved inngangen til Handlingsplanperioden 2019-2022 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel
- Kommunedelplan – arealdelplan Elverum byområde
- Kommunedelplan – Sentrumsplan
- Et omfattende lovverk og forskrifter – i særlig grad Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter.
- Særskilte vedtak i kommunestyre og formannskap vedrørende regulering og utbygging.

Arbeid som har blitt gjennomført i 2019 på samfunnsområdet by- og bygdeutvikling, og som er ledd i det mer langsiktige perspektivet fram mot 2022 er særlig:

Nyutvikling og revidering av planer – byplanarbeidet. Dette svært omfattende planarbeidet ble avsluttet med godkjenning av «Byplan 2030» i kommunestyret i august 2019. En milepæl ble således nådd, og kommunen **har et oppdatert plangrunnlag for byområdet fram mot 2030.**

Arealplanlegging - Byplanlegging - Reguleringsplanlegging – på dette området planlegges det og har vært gjort jevnt mye arbeid gjennom hele 2019. Det er et relativt stort arbeid å holde tritt med utbyggingstakten i kommunen, og planleggingen som må gjennomføres som følge av dette. Reguleringsplaner som grunnlag for utbygginger er jevnlig saker i formannskap og **kan lettest gjenfinnes og leses i protokollene fra møtene. Planer som til enhver tid er på høring ligger også ute på kommunens hjemmeside.**

Byggesaksbehandling – Denne tjenesteproduksjon er riktig dimensjonert ut fra behovet i kommunen. Den har blitt gjennomført som stabil gebyrfinansiert tjenesteproduksjon i hele 2019 og leverer tjenesten innenfor gitte rammer på tid og økonomi.

Oppfølging av privat og offentlig utbygging – Som følge av både privat og offentlig utbygging i Elverum, er det til enhver tid et betydelig antall prosjekter å følge i drøftinger, dialog, forhandlinger m.v. Dette arbeidet gir grunnlag for de forskjellige formene for arealplanlegging og byggesaksbehandling.

Elverum Tomteselskap er et kommunalt eid selskap. Selskapets virksomhet inngår som en vesentlig del av den kommunale satsingen for å tilrettelegge for bygge- og boområder i byen. I 2019 har kommunens administrasjon og selskapet hatt løpende og tett samarbeid. Utbyggingsområdet Ydalir har, som i tidligere år, hatt særskilt fokus med tilhørende arbeid som følge av deltakelse i forskningsnettverket Zero Emission Neighbourhoods (ZEN). Se mer info her: <https://fmezen.no/>.

Kommunikasjons- og omdømmearbeid. Det har vært arbeidet på en rekke fronter for å markedsføre Elverumregionen som bosted, arbeidssted og som et sted å besøke både i kommunens virksomhet, ikommunale selskaper og i det private næringslivet.

I Elverum har det gjennom 2019 vært arbeidet med realiseringen av betydelige investerings- og utbyggingsprosjekter – både i kommunal regi, annen offentlig regi og privat regi. Dette er prosjekter som har vært gjennom planlegging og reguleringer med kommunal medvirkning og realiseres både i 2019 og årene framover. Vesentlige utbygginger er:

- Bydelen Ydalir med ambisjoner om forsknings- og utviklingsbasert støtte for å sikre klimariktig utbygging. Dette er gjennomføring av en bydel med planlagt 800 – 1.000 boenheter. Kommunen og Elverum tomteselskap og et nettverk av private interessenter er delaktig i forsknings- og utviklingssamarbeid hvor Sintef og Byggforsk med flere er kompetansepartnere (ZEN – Zero Emission Neighbourhood). I 2019 er store infrastrukturinvesteringer og store utbyggingsprosjekter i kommunal regi avsluttet i bydelen Se mer info her: <https://www.elverumvekst.no/boligtomter>.
- Ydalir skole og barnehage i kommunal regi – 2 parallell skole med inntil 350 elever i bydelen Ydalir samt 8 avdelingers barnehage. Det har vært høy byggeaktivitet i kommunal regi gjennom 2019 fram til ferdigstilling og åpning av skole, barnehage, idrettshall og uteanlegg i august 2019.
- Elverum kommune har **i august 2019 stiftet selskapet Ydalir Boligutvikling AS** for sammen med partner å realisere utbygging av omsorgsboliger i Ydalir.
- **Elverum Helsehus i kommunal regi** – kommunens største enkeltinvestering noensinne med intensiv byggeaktivitet fram til overlevering i april 2019 og påfølgende innflytting.
- Elverum videregående skole i fylkeskommunal regi. Utbygging og total renovering i 3 – års perioden 2016 –

2019.

- Utbygging av riksveg 3/25 på strekningen Omangsvollen – Grundset i regi av Hedmarksvegen AS – byggestart i juni 2018 fram til åpning av veganlegget i juli 2020.

I tillegg kommer en rekke private utbygginger gjennom 2019 som bidrag til lokalsamfunnsutviklingen.

Bilde under: Bevaring av etterkrigsbebyggelsen inngår som vesentlig element i Byplan 2030. Rådhusets detaljer er verdt et studium.

6.4 Samferdsel og infrastruktur

Ved inngangen til handlingsplanperioden 2019-2022 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel
- **Hovedplan vann og avløp** – jfr. godkjent plan for perioden 2015-2024.
- Et omfattende lovverk og forskrifter – i særlig grad Plan- og bygningsloven med forskrifter.
- Særskilte vedtak i egen saker i kommunestyre og formannskap.

Arbeid som har blitt gjennomført i 2018 på samfunnsområdet samferdsel og infrastruktur, og som er ledd i det mer langsiktige perspektivet fram mot 2022 er særlig:

Vann og avløp – dette har også i 2019 vært en stabil, gebyrfinansiert tjenesteproduksjon på forvaltning, drift, vedlikehold og utbygging av vann- og avløpssystemer i kommunen i henhold til rullerende strategisk plan (se også oversikt over denne virksomhet i kapittel 7.13 under).

Vegbygging og vegvedlikehold – Elverum kommunes vegnett har gjennomgått relativt betydelig oppgradering de senere år, med hovedvekt på gruslagt bygdevegnett fram til og med 2016. Fra 2017 har byveger og gater blitt prioritert i henhold til en oppsatt plan, og betydelig oppgraderinger er under gjennomføring over flere år for gatebelysning.

Gater, veg og park – forvaltning, drift, vedlikehold og utbygging av gater, veger og parker m.v. tilligger sektor for teknikk og miljø. Foruten vegbygging og vegvedlikehold, som får særskilt oppmerksomhet som grunnleggende infrastruktur (se omtale over), legges det vekt på å holde parker og uteområder i kommunen i beste mulige skikk. I 2019 har dette også blitt gjennomført bl.a. med en blomsterprakt i byen gjennom sommerhalvåret som årlig års får betydelig og fortjent oppmerksomhet.

Bredbåndutbygging – i 2019 er bredbåndsutbygging gjennomført og forberedelse for videre utbygging planlagt. Det er utviklet planer for å gjennomføre utbygging av bredbånd ytterligere i Elverum (på bygdene) i et samarbeid mellom det offentlige ved kommune og fylkeskommune, bredbåndsselskaper og potensielle abonnenter i de aktuelle geografiske områder gjennom dugnadsbidrag. Kommunen investerer i denne sammenheng samlet i størrelsesorden 15 millioner kroner. [Status kan leses blant annet her.](#)

Utbygging av riksveg 3/25 på strekningen Omangsvollen – Grundset i regi av Hedmarksvegen AS, planlagt gjennom mange år med byggestart i juni 2018, vil være største investering i viktig veinett inn til Elverum noensinne. [Veganlegget åpnes i juli 2020.](#)

6.5 Verdiskaping og næringsutvikling

Ved inngangen til handlingsplanperioden 2019 – 2022 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette fokusområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel
- Strategisk Næringsplan 2014 – 2018
- Særskilte vedtak i kommunestyre og formannskap, i tilknytning til de årlige budsjetter, i tilknytning til enkeltsaker e.a.

Det operative næringsutviklingsarbeidet for Elverum kommune i 2019 har foregått i regi av ERNU (Elverumregionens Næringsutvikling AS) og selskapene tilknyttet Elverum Vekst samt Samfunnsutviklingsstaben i kommunen – i nært samarbeid. Arbeid som har blitt gjennomført i 2019 på samfunnsområdet verdiskaping og næringsutvikling, og som er ledd i det mere langsiktige perspektivet fram mot 2022 er særlig:

- Førstelinjetjeneste overfor bedrifter, gründere og nyskapere for å bistå disse med de første vurderinger og hjelpe de videre inn i virkemiddelapparat bestående av det en sjøl har i form av ERNU AS, Sør-Østerdal Næringshage AS samt Innovasjon Norge m.fl.
- Saksforberedelse og utredningsarbeid for å sikre god bruk av næringsfondspenger.
- Forvaltning og bidrag til utvikling av større og mindre næringsutviklingsinitiativ som er oppe. I 2019 har et tiltakende antall initiativ for etablering i Elverum blitt jobbet med, til dels også etablering av virksomheter med større industriell produksjon.
- Prosjektet Forsvarslogistikk har sprunget ut av Omstillingsprogrammet for Elverumregionen (2013 – 2018) og har pågått i 2019 med sikte på å etablere forsvarsrelaterte arbeidsplasser innenfor nye logistikk-løsninger. Dette arbeidet ble avsluttet i oktober 2019 og gikk over i en realiseringsfase med etablering og investeringer for logistikkbase for Forsvaret i regi av Wilhelmsen NorSea Group på tidligere Sperre Støperis anlegg på Vestad.
- En rekke systematiske bedriftsbesøk i ERNUs regi, noe som har bidratt til flere samarbeids-arenaer mellom bedriftene og til at flere utviklingsprosjekter for etablerte eller nystartede bedrifter har kommet i gang.
- Det er videreført et produksjonsnettverk for produksjonsbedrifter i litt vid forstand og det er videreført et møteforum for bedrifter på Grindalsmoen industriområde.
- Et nettverksamarbeid med Klosser Innovasjon har vært forberedt gjennom 2019 og kommer til realisering i 2020.
- Det er gjennomført samlinger mellom bedrifter, Innovasjon Norge med flere for å kople flere virksomheter på Innovasjon Norges ordninger for kompetansebygging, finansiering m.m.
- Det er gjennomført kurs og samlinger for gründernetttverk.

- Det er samarbeidet med Hedmarken kommunene for å bidra til innbyggerrekruttering og etableringer gjennom nettverksamarbeidet Bolystforum og Arena Innlandet i Oslo under Oslo Innovation Week.
- Arrangementene under vignetten «Liv i Leiret» er gjennomført gjennom sommeren 2019 med økonomisk og praktisk bistand fra kommune, ERNU med flere.
- Elverum kommune er fra 2020 medlem i **OsloRegionens Europakontor**, et arbeid som er forberedt gjennom 2019, og vil kunne inngå som en del av internasjonalt arbeid som kan gi lokal utvikling.
- I Elverum Kommunale Industribyggs regi er det jobbet med forberedelse av flere byggeprosjekter av betydning for Elverums utvikling, bl.a. deltakelse i konkurranse for nytt politihus og magasinbygg for Anno Museum.
- I **Elverum Tomteselskaps** regi er det jobbet videre med utvikling og salg av næringstomter, og kjøp og etableringer har skjedd.

Gjennom 2019 er et langsiktig restruktureringsarbeid for kommunens attraktivitetsarbeid (næring – bosted – besøk) sluttført ved en sammenkopling av virksomheten i de kommunalt eide selskapene ElverumRegionens Næringsutvikling AS, Elverum Tomteselskap AS, Elverum Kommunale Industribygg AS og Elverum Kommunale Industribygg Utvikling AS. **Dette er beskrevet i saker for formannskap og kommunestyre.** Elverum kommune har derved organisert opp en samlet kompetanse for å drive målrettet og koordinert attraktivitetsarbeid.

Det hører med til næringsutviklingsarbeidet at kommunen bedriver effektiv arealplanlegging, bidrar til reguleringsplanlegging og sørger for effektiv byggesaksbehandling. Dette har vært bidragende til en rekke etableringer i 2019 – i Elverum Handelspark (i tilknytning til Ydalir), på Grindalsmoen og Grundsetmoen med flere.

Bilde under: Museene i Elverum er en betydelig reiselivsattraksjon.

6.6 Natur, kulturmiljø og landskap

Ved inngangen til handlingsplanperioden 2019-2022 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel
- Lover og forskrifter som regulerer saksbehandling
- Særskilt vedtak i kommunestyre og formannskap, i tilknytning til de årlige budsjetter, i tilknytning til enkeltsaker e.a.

Arbeid som har blitt gjennomført i 2019 på samfunnsområdet natur, kulturmiljø og landskap, og som er ledd idet mer langsiktige perspektivet fram mot 2022 er særlig:

- Enhet for landbruk og miljø, innenfor sektor for teknikk og miljø, har drevet kontinuerlig forvaltning og tjenesteproduksjon i henhold til omfattende lovverk innenfor jord- og skogsektoren.
- Elverum er preget av store skogarealer – grunneiere i Elverum driver i sum en aktiv skogforvaltning innenfor bærekraftige rammer i henhold til lover og forskrifter.
- Det har vært arbeidet noe gjennom 2019 for å forberede videre arbeid for å ferdigstille en kulturminneplan.

Bilde under: Furuskogene - et betydelig element i Elverums landskap.

6.7 Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Ved inngangen til handlingsplanperioden 2019-2022 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Strategisk plan: Folkehelsearbeid i Elverum – 2013-2017
- Strategisk plan: Barnefattigdom – Bekjempelse og forebygging – 2013-2016
- Strategisk plan: Integrering i Elverum – 2015-2019
- Strategisk plan for NAV i Hedmark – 2015-2020.

- Strategisk plan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv – 2014-2018
- Strategiske plan: Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020.
- Strategisk plan: Utdanning i Elverum – 2017-2022

I sum er dette et komplett planverk på samfunnsområdet i henhold til planstrategien. I 2019 har det vært tatt initiativ til og gjennomført arbeid for å fornye folkehelseplanen, **denne ble godkjent i kommunestyret 28. august 2019 for perioden 2019 til 2023.**

Arbeid som har blitt gjennomført i 2019 på samfunnsområdet helse, livskvalitet og oppvekstmiljø, og som er ledd i det mer langsiktige perspektivet fram mot 2022 er særlig:

- Utbygging av- og innflyttingen i Elverum Helsehus. Dette er en den største enkeltinvestering for Elverum kommune noensinne.
- Utbyggingen og åpningen av Ydalir skole.
- Utbyggingen og åpningen av Ydalir barnehage.
- Bygging av og åpningen av Allaktivitetsarena v/Elverum Ungdomsskole.
- Konsept/forretningsmodell og igangsetting av prosess for å muliggjøre utbygging av ny svømmehall i regi av kommunens selskap Flerbruksanlegget AS.

En rekke faglige utviklingsinitiativ som pågår på tjenesteområdene pleie og omsorg, helse, barnehage, skole og sosial fortsetter over flere år. Se også omtale under tjenesteområdene i kapittel 7 i denne årsmeldingen.

Utviklingsarbeidet «Kontinuerlig forbedring i Elverum kommune» med LEAN-konseptet som gjennomføringsstrategi har pågått i noen år og fortsetter med jevnt trenings- og utviklingsarbeid på arbeidsprosessene på det forskjellige tjenester innenfor tjenesteområdene.

Jevn og relativt stor kulturproduksjon, begrensede ressurser tatt i betraktning, holder fram på kino, kulturhusarrangementer og bibliotek. Elverum kommune bidrar betydelig både økonomisk og praktisk, i samarbeid med frivillige og øvrige organisasjoner, på en rekke kulturarrangementer som festspill, Grundsetmartn, Elverumsdager, Jakt- og fiskedager, filmfestival (Movies on War), 17. mai, fotball- og håndballturneringer m.v

7 Tjenesteområdenes resultater

7.1 Innledning

I kapittel 7 av årsmeldingen rapporteres det fra virksomheten i Elverum kommune i 2019 på det som er kommunens hovedaktivitet – tjenesteproduksjonen. Kommunen har i størrelsesorden 150 definerte tjenester for å gi Elverums befolkning de tjenester enkeltmennesker og grupper skal ha i henhold til lover, forskrifter samt ambisjoner vi forøvrig har i kommunen i henhold til planer på kort og lang sikt, vedtatt i kommunestyre og formannskap. Tjenestene er gruppert i tjenesteområder: 1. Politisk styring- folkevalgte; 2. Administrasjon; 3. Barnehage; 4. Skole; 5. Barnevern; 6. Helse – forebygging og behandling; 7. Pleie og omsorg; 8. Sosial – tjenestebistand; 9. Sosial – økonomisk bistand; 10. Kultur og religiøse formål; 11. Teknisk forvaltning; 12. Teknisk drift; 13. Næringsutvikling; 14. Fellestjenester.

Rapporten fra tjenesteområdene tar utgangspunkt i det som har vært **virksomhetsplan og budsjett for tjenesteproduksjonen for 2019**.

I virksomhetsplanen for 2019 redegjøres det i følgende underkapitler for hvert tjenesteområde:

- Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet
- Målgrupper for tjenestene
- Lovgrunnlag – Statistikk – Fakta
- Planverk på tjenesteområdet
- Mål for tjenesteproduksjonen – målekort 2018
- Organisering av tjenesteproduksjon
- Planlagt utviklingsarbeid i 2018

På dette grunnlaget er det i årsmeldingen rapportert fra hvert tjenesteområde, fordelt på underkapitlene:

- **Fakta** – noen vesentlige faktiske forhold om tjenesteområdet
- **Mål og resultater i 2019** – målekortet med mål og resultater samt budsjettert økonomisk ramme og regnskap vises, samt at det gis en resultatkommentar. I regnskapet for 2019 ble det foretatt opprydding i balanseposter, som påvirket tjenesteområdenes økonomiske resultat. Avvik som er kommentert er de reelle avvik (korrigert avvik) som er mellom regnskap og budsjett i forhold til ordinær drift. Forholdet er kommentert i årsberetningen for 2019. Se også kommentar under hver tabell på hvert tjenesteområde under.
- **Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført** – planer og resultater kommenteres.
- **Utfordringer videre** – en vurdering av kommende utfordringer innenfor tjenesteområdet.

7.2 Politisk styring - folkevalgte

7.2.1 Fakta

Innenfor tjenesteområdet er 2 funksjoner:

- **100 Politisk styring:** Funksjonen inneholder godtgjørelse til folkevalgte og utgifter som følger med møteavvikling, representasjonsutgifter, befaringer/høringer mm. arrangert av folkevalgte organer. Utgifter til valgavvikling føres også her. Utgifter til interkommunale og regionale politiske råd og samarbeidstiltak inngår.

- **110 Kontroll og revisjon:** Funksjonen inneholder utgifter og inntekter til kommunens kontrollutvalg etter kommunelovens § 77 og revisjon etter kommunelovens § 78. Møtegodtgjørelser og andre utgifter til møteavvikling i kontrollutvalget, kontrollutvalgssekretariatet og utgifter til regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon inngår.

7.2.2 Resultater

Som det framgår av faktakapitlet over er dette tjenesteområdet til for å registrere de aktiviteter og kostnader som er knyttet til den politiske styring, altså de folkevalgte organer i henhold til lover og forskrifter. Det kan derfor betraktes som den delen av kommunens ressursbruk som går til å ivareta de demokratiske prosesser og forankringer – herunder valg, samt til styring og nødvendig kontroll og revisjon av virksomheten.

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde (Tall i hele tusen)	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Politisk styring - folkevalgte	9 924	10 210	10 876	1 023

Resultatkommentar

Tjenesteområdet har et mindreforbruk i 2019 på 1 million kroner. Årsaken ligger i mindre utgifter til tjenestefrikjøp, annen godtgjøring til folkevalgte og 158 000 kroner i mindre utgifter til kontrollutvalg og revisjon.

Det er ikke etablert egne mål for dette virksomhetsområdet. Virksomheten gjennom året som involverer de folkevalgte er saksgjennomgang, arbeidsprosesser, arbeidsmøter og vedtaksmøter m.m. Virksomheten og sakene [framgår av kommunens møtekalender for 2019](#).

7.3 Administrasjon

7.3.1 Fakta

Tjenesteområdet **Administrasjon** omfatter flere funksjoner som administrasjon, forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen og administrasjonslokaler.

Funksjon administrasjon består av:

- **Administrativ ledelse** (rådmann, assisterende rådmann, sektorsjefer, stabsledere, enhetsledere og avdelingsledere). Vedrørende fordeling av andel av lederstilling gjelder følgende: Dersom en administrativ leder yter tjenester for ett eller flere tjenesteområder, og dette utgjør 20 % av stillingen eller mer, skal denne andelen henføres til det aktuelle tjenesteområdet i regnskapet.
- **Stab/støttefunksjoner:** Stabs-/støttefunksjoner knyttet til planlegging, oppfølging og styring av hele kommunen. Dette omfatter blant annet oppgaver knyttet til økonomiforvaltning, personalforvaltning, informasjonsarbeid, IKT-drift og utvikling, kommunejurist, utvikling av lokalsamfunn, næringsutvikling, selskapssekretariat m.m. En andel blir henført til aktuelle tjenesteområder i regnskapet.
- **Fellesfunksjoner:** Kommunikasjon og servicekontor, felles journalføring, post og arkivfunksjon, felles lønns- og regnskapsfunksjon, fakturering og innfordring, felles IKT-drift for hele kommunen, lærlingeordning og beredskap. Fellesutgifter: Kantine, sekretariat for politisk ledelse, bedriftshelsetjeneste for kommunens ansatte, overordnet HMS-arbeid, kontingent til KS, frikjøp av hovedtillitsvalgte, utgifter knyttet til innføring og administrasjon av eiendomsskatt.

Funksjon forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen består av utgifter knyttet til forvaltning av kommunens bygg og eiendom, bl.a. eiendomsforvaltning, eiendomsledelse og administrasjon, forsikringer av

bygg og skatter og avgifter knyttet til bygg. Deler av opprinnelig budsjett henføres til riktig tjenesteområde i regnskapet.

Målgrupper for administrasjonstjenestene er i all hovedsak organisasjonsinterne brukere. Administrasjonens funksjon er å bidra til at de funksjoner som er direkte tjenesteproduserende når sine mål gjennom ledelse, administrasjon og tilrettelegging med en rekke fag (jfr. stabene: eiendomsstab, økonomistab, personalstab, service- og IKT-stab, samfunnsutviklingsstab).

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene er alle kommunens planer på overordnet/strategisk nivå.

7.3.2 Mål og resultater

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i [virksomhetsplanen for 2019](#). Virksomhetsplanen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjenesteområdet. Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2019 og 2018.

120: Økonomi. Indikatorer på tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Økonomiske rapporter gir et korrekt bilde og er levert til avtalte tider – ledere (skala fra 1–6, 6 er høyest).	4,6	Ikke målt	14,6
Tilfreds med økonomiske analyser og rapporter fra Agresso (skala fra 1–6, 6 er høyest).	4,5	Ikke målt	4,4
Opplever Økonomistaben som serviceinnstilt og fleksibel (skala fra 1–6, 6 er høyest).	5,0	Ikke målt	4,6
Avvik vedrørende tidsfrister og feil i leverte terminoppgaver.	0	0	0
Tidsfrist for ferdigstilling av kommuneregnskap.	15.feb	15.feb	15.feb
Forbehold i revisjonsberetning for kommuneregnskapet.	0	0	0
Uavklarte leverandørfakturaer eldre enn 90 dager.	0,0 %	0,0 %	0,1 %
Andel av totalt utestående kommunale krav eldre enn 90 dager.	25,0 %	31,5 %	25,0 %
Refusjonskrav sykepenger eldre enn 90 dager, innsendt etter 01.01.2013.	20,0 %	–	20,0 %
Pålegg i rapport etter stedlig kontroll av skatteregnskapet.	0	0	0
Andel av kommunens arbeidsgivere hvor planlagt regnskapskontroll er gjennomført. (Norm for plan er 5 % av arbeidsgivere).	5,0 %	– %	3,8 %
Innbetalt restskatt, person, siste år av sum krav.	93,5 %	– %	92,7 %
120: Personal. Indikatorer på tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Tilfreds med faglige råd i arbeidsgiver- og personalspørsmål (skala fra 1–6, 6 er høyest).	5,0	Ikke målt.	4,6
Opplever personalstaben som serviceinnstilt og fleksibel (skala fra 1–6, 6 er høyest).	5,0	Ikke målt.	4,8
120: Service- og IKT. Indikatorer på tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Forbrukerrådets kommunetest for servicetjenester – rangering i Hedmark.	1. plass	??	10. plass
Dagens inngående post, mottatt før kl 12.00, journalført og lagt ut på postlista samme dag.	98 %	98 %	97 %
«Den digitale kommunen» – Flest mulig skjemaer skal kunne håndteres og sendes digitalt fra innbyggerne (indikator = andel av totalt antall).	90 %	95 %	72 %
Brukertilfredshet på nettsiden og sosiale medier – måles direkte i kanalene: - Innbyggerne, hvor fornøyd er du med informasjonen fra kommunen (skala fra 1–6, 6 er høyest). - Økning i antall besøk på nettsiden og chatløsningen – antall henvendelser - Svartid på Facebook – antall minutter på hverdager mellom 08.00 – 15.00	4,5 600 15 min	Ikke målt 39 083 Ikke målt	Ikke målt 1127 20 min
120: IKT-drift. Indikatorer på tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Opplever responstid ved kontakt med IKT brukerstøtte som tilfredsstillende (skala fra 1–6, 6 er høyest).	4,9	Ikke målt	4,2
Opplever IKT-drift som serviceinnstilte og fleksible (skala fra 1–6, 6 er høyest).	4,9	Ikke målt	4,2
Oppetid for nettverksinfrastruktur, måles 24/7, unntatt planlagt nedetid.	99,4 %	99,8 %	99,8 %
Oppetid for servere, målt i tiden 07.00 – 23.00, 24/7.	99,4 %	99,8 %	99,8 %

120: Personvern, internkontroll og beredskap. Indikator på tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Årlig internkontroll skal sikre at kommunen følger de grunnleggende personvernprinsippene i henhold til personvernopplysningsloven.	100 %	Ikke målt.	100 %
Begjæringer om innsyn skal behandles innen 30 dager.	100 %	100 %	100 %
Minimum en skrivebordsøvelse i kommunens kriseledelse pr år.	100 %	100 %	100 %
121/130: Eiendomsfunksjoner. Indikatorer på tjenestekvalitet.	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Opplevelse av driftsteknikers evne til å løse avtalte oppgaver i henhold til gjeldende driftsplan (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,5	Ikke målt.	4,5
Opplevelse av renholders evne til å løse avtalte oppgaver i henhold til gjeldende renholdsplan (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,5	Ikke målt.	4,5
Opplevelse av oppfølgingen av dine henvendelser til eiendomsstaben (eiendomssjef, enhetsledere, teamledere) (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,5	Ikke målt.	4,1
Opplevelse av utførelsen av vedlikehold i henhold til vedtatt vedlikeholdsplan (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,5	Ikke målt.	4,0
Opplevelse av at byggeprosjekt er utført i henhold til inngått oppdragsavtale (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,5	Ikke målt.	3,9
Opplevelse av Eiendomsstabens samlede leveranser (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,5	Ikke målt.	4,0
121/130: Eiendomsfunksjoner. Indikatorer på økonomi.	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Økonomi i byggeprosjekter i henhold til årsplan	100 %	93 %	92 %
Framdrift på byggeprosjekter i henhold til entreprisekontrakter.	100 %	93 %	92 %
Korrigerte brutto driftsutgifter til vedlikeholdsaktiviteter i eiendomsforvaltningen i kroner per m ²	170	70	115
Samlet arealer for administrasjonslokaler i m ² per innbygger	0,9	0,7	0,9
121/130: Eiendomsfunksjoner. Indikator samfunnsperspektivet.	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Reduksjon i energiforbruket i kommunale bygg i forhold til referanseåret 2009-2010, korrigert i forhold til utetemperatur, areal og brukstid.	-21%	-19 %	-18 %

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde (Tall i hele tusen)	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Administrasjon	86 050	102 216	92 707	235

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar:

Tjenesteområdet administrasjon har et mindreforbruk på 235.000 kroner. Etter korrigering av budsjettmidler som tilhører andre tjenesteområder, er avviket på 0,25% og mindre vesentlig. Økonomien i byggeprosjektene henger sammen med framdrift, og er hensyntatt i revidert budsjett som gjenspeiler årsriktige investeringsbeløp. Det vises for øvrig til særskilt rapportering for det enkelte prosjekt.

I eiendomsforvaltningen ble målet om redusert energiforbruk på 21% relatert til referansenivå ikke nådd, resultat ble en reduksjon på 19 % i 2019.

For Personalstaben ble det ikke utført målinger i 2019. På indikator: «Tilfreds med faglige råd i arbeidsgiver – og personalspørsmål» fikk staben en score på 4,6 i 2018 som tyder på at ledere er tilfredse med faglige råd som gi, men at vi fortsatt har noe å strekke oss mot. På indikator: «Opplever personalstaben som serviceinnstilt og fleksibel» fikk personalstaben i 2018 en score på 4,8 som er tett opp mot mål på 5. Målet for begge indikatorene står på 5 også i 2020.

7.3.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
Service- og IKT-staben	
Kommunen skal realisere et digitalt førstevalg (ref. Norge.no), det vil si at den primære kommunikasjonskanalen mellom kommunen og innbyggere/næringsliv/det offentlige skal være digital	Kommunen er godt i gang – både innbyggere, bedrifter og offentlige etater har tilgang til og benytter i stadig større grad de digitale kanalene; Digital post til/fra innbyggerne (SvarUt og SvarINN), elektronisk signering, e-faktura, digitale søknadsskjemaer, digital kommunikasjon med foreldre/foresatte i både i skole og barnehage, Min side med oversikt over all saksbehandling og avgifter knyttet til egen eiendom, E-dialog for sikker håndtering av sensitiv innbyggerkommunikasjon.
Digitale tjenester må etableres på en felles robust og sikker plattform med moderne verktøy og støtte i tjenesteproduksjonen.	Nytt og fremtidsrettet datarom i Helsehuset med utvidelse av kapasitet på serverpark er under etablering. Utvidelse av nettverksinfrastruktur er gjennomført. Kommunenes digitale løsninger i alle de store fellessystemene er under kontinuerlig oppdatering. Fagsystemene henger noe etter grunnet krav til sikkerhet og til dels store endringer i arbeidsprosessene.
NOARK 5 godkjent arkivkjerne i alle sak/arkiv systemer og fagsystemer. Noark 5 er en standard for dokumentasjonsforvaltning og arkivdanning. Den stiller krav til arkivstruktur, metadata og funksjonalitet, og er pålagt for journalføring og arkivering av elektroniske saksdokumenter i offentlige organ.	I tillegg til kommunens felles dokumenthåndteringsystem, er fagsystemer for NAV, barnvern, PPT og læringssenteret nå på plass med egen Noark 5-kjerne. Dette sikrer forskriftsmessig arkivering av dokumenter der alle lovpålagte og funksjonelle krav til sporbarhet, tilgangsstyring og sikkerhet er ivarettatt. Noen fagsystemer gjenstår.
Fastsatte rutiner med godkjente prosesser for uttrekk og avlevering til depot for digital lagring i henhold til arkivloven	Rutiner etablert og grunnlag for analyse av uttrekk gjennomført. Gjenstår noe arbeid for å rydde i uttreksunderlaget.
Etablere gode kommunikasjonskanaler i digitale flater, sosiale medier, nettsider, eDialog.	Vi benytter aktivt våre kommunikasjonskanaler til å bidra til at riktig målgruppe nåes med riktig budskap til riktig tid. Budskap og innhold tilpasses kanal. Digitale kanaler som er tilgjengelige: – Facebook (15 + FB sider) – Linkedinn – Instagram – Snapchat – E-dialog – Nettsiden (med intranettet) – Youtube
Min Eiendom – Gjennom portalen Min Eiendom logger innbyggeren seg på med Bank-ID og finner all relevant informasjon knyttet til sin eiendom.	Selvbetjeningsportalen MinEiendom er lansert. Her finner innbyggerne informasjon om egen eiendom som blant annet eiendomsskatt, areal, kart, tinglyste heftelser og gebyrer. Løsningen er en interaktiv portal der det kan kommuniseres direkte med kommunen. Ved å bruke portalen er man ikke avhengig av kommunens åpningstider.
Implementering av nytt kvalitetssystemet med avvikshåndtering	Kvalitetssystemet er ferdig implementert og satt i produksjon. Digitale modul for avvikshåndtering som skal gi en fortløpende oversikt over kommunens håndtering av avvik og iverksatte tiltak er under planlegging og test.
Kontinuerlig utvikling av system for internkontroll som sikrer at kommunen følger de grunnleggende personvernprinsippene i henhold til personopplysningsloven, (kommunens plikter og den registrertes rettigheter).	System for internkontroll er under utvikling. Gjenstår fortsatt noe arbeid med å lage en mer detaljert innholdsplan for gjennomføring av årlig internkontroll, revidering av skjema for egenkontroll av informasjonssikkerhet og utforme en sjekklister for om grunnleggende prinsipper er ivarettatt
Bredbåndsutbygging på bygdene – En digital kommune krever høyhastighetsbredbånd i hele kommunen. I samarbeid med ildsjeler på bygdene skal staben aktivt bidra med søknader om tilskudd både hos fylket og de statlige ordningene. Følge opp de utbyggingsprosjektene som er i gang med god informasjon og kommunikasjon til innbyggerne.	Utbyggingen av høyhastighetsbredbånd på bygdene i Elverum går jevnt og trutt framover. Ved årets slutt har ca 57% , av totalt 1018 husstander på bygdene fått tilbud om fiber. For de resterende 43% av husstandene som mangler et høyhastighetsbredbånds tilbud jobbes det med ulike løsninger: – Motatt tilskudd fra fylkeskommunen til utbygging av noen enkeltområder. Forhandling med mulig utbygger er i gang og områdene planlegges ferdige i løpet av 2020. – Vurderer mobile løsninger i områder med få husstander og store avstander, da legging av fiber i disse områdene blir svært kostbart. I områdene som grenser inn mot kommersielle områdene i og utenfor sentrum avventes videre planlegging inntil utbyggerne har lagt sine planer.

Eiendomsstaben	
Implementere nye avfallsplaner.	Arbeidet ble ikke ferdig i 2019 da det må ses i sammenheng med avtale om henting av avfall. Tiltaket videreføres til 2020, og kan innebære behov for ny avtale med renovatør for å sikre akseptable driftskostnader innenfor tilgjengelige økonomiske rammer.
Øke brukernes medvirkning/tilrettelegging for å sikre effektiv utførelse av renholdet	Kvalitetshåndbøker er utarbeidet og formidlet av enhet for renhold, som grunnlag for synliggjøring og koordinering av brukernes medvirkning. Arbeidet innebærer utfordringer med å omstille en stor organisasjon med mange virksomheter. Tiltaket blir videreført i 2020.
Utarbeide handlingsplan for å trappe opp vedlikeholdsrammen for å hente inn etterslep på bygningsvedlikehold. Dette skal bidra til at bygg ikke blir stengt og at behovet for rehabiliterings-prosjekter elimineres.	Det er utarbeidet tilstandsanalyse for formålsbyggene, som er orientert om i møte med formannskapet/komité for plan og eiendom. Som følge av kommunens begrensede økonomiske handlingsrom er det foreløpig ikke fremmet noen handlingsplan til politisk behandling. Det er imidlertid fremmet en sak om avhending av eiendom (KS-085/18), som har bidratt til at noen bygg er vedtatt solgt, mens noen er vedtatt tatt ut av drift i påvente av behov for riving. Tiltaket videreføres til 2020.
Utrede etterbruk av helsesenteret (gamle helsestasjon) som ligger i et strategisk helseområde mellom Helsehuset og Jotunhaugen/Jotuntoppen.	Lokalene er vurdert som alternativ for eiendomsstaben sin virksomhet i gamle brannstasjon (kontor og lager). I tillegg er det vurdert å flytte virksomheten i Askeladden og ved Sundsvold til gamle helsestasjonen. Dette vil bidra til at gamle brannstasjon og Sundsvold aktivitetssenter kan avhendes, samt at leieforholdet i Askeladden kan avvikles. Tiltaket innebærer imidlertid investeringsbehov knyttet til noe ombygging, samt utbygging av lagerarealer. Prosjektet blir utredet videre i 2020.
Slutføre implementering og oppdatering av investeringsmodulen	Investeringsmodulen er oppdatert og ajour for 2019.
Videreføre fokuset på økt bruk av tre i kommunens byggeprosjekter, jfr. kompetanseprogrammet for økt bruk av tre (Fylkesmannen i Hedmark og Oppland).	Fokuset har bidratt til at flere av kommunens byggeprosjekter er gjennomført med stort innslag av tre. Dette har blant annet medført at kommunen har mottatt utmerkelser og positiv omtale.
Videreføre det kontinuerlige forbedringsarbeidet med LEAN-konseptet for å sikre effektiv ressursbruk og samarbeid både internt i staben og mellom sektorene i kommunen.	LEAN tankegangen har hatt, og vil fortsatt ha fokus. Dette innebærer fokus på helhetlige og kostnadseffektive leveranser, hvor grunnlaget er struktur, planer som grunnlag for effektiv og tilpasset bemanning, samt koordinert gjennomføring og oppfølging.
Etablere en enhetlig og felles prosjektstrategi med tilhørende webhotelløsning (prosjektportalen).	Arbeidet er nylig avsluttet, og blir nå erstattet av Difi sine prosjekt verktøy i tilknytning til at kommunen har signert avtale med Bygg21. Bygg21 er et samarbeid mellom bygg- og eiendomsnæringen og statlige myndigheter, hvor avtalen innebærer forpliktelse til å sette Beste Praksis ut i livet. Elverum kommune mottok i 2019 pris fra Bygg21 for Beste Praksis i forbindelse med modulbygget i massivtre på Hanstad barne- og ungdomsskole.
Videreføre fokuset på innovative anskaffelser – koordinert med NHOs leverandørutviklings-program og ERNU (ElverumRegion Næringsutvikling AS)	Ydalir skole og barnehage er eksempler på at dette blir ivarettatt. Elverum kommune og Betonmast Innlandet mottok anskaffelsesprisen 2019 som følge av samspillsprosjektet Ydalir skole og barnehage.
Følge opp ZEN-ambisjonen (Zero Emission Neighbourhood) for ny bydel i Ydalir i samarbeid med Elverum tomteselskap – fokus på bygging av skole og barnehage.	Arbeidet pågår i henhold til masterplan for Ydalir bydel, hvor prosjektet Ydalir skole og barnehage bidrar til å sikre måloppnåelse gjennom ambisiøse kontraktsfestede miljøkrav. Breeam sertifisering tilsvarende Very Good er kontraktsfestet som mål, og sertifiseringen er basert på dokumentert miljøprestasjon. Endelig resultat vil foreligge i 2020, men foreløpig statusrapport innebærer at målet blir nådd.
Personalstaben	
Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor - Det er fra personalstaben planlagt tiltak for å bistå ledere i oppfølgingen av medarbeiderundersøkelsen i 2019.	10- faktor undersøkelsen ble gjennomført i november 2018 og denne oppfølgingen var av resultatene fra 2018. Bistand er gitt på forespørsel fra avdelingsledere. Det er som planlagt ikke gjennomført undersøkelse i 2019 da denne gjennomføres annethvert år. Neste runde kommer november 2020.
Lederutvikling - Lederutviklingsprogrammet gjennomføres for 6. gang i 2019.	Gjennomført fra mars til november 2019. Kull 6 på kommunens lederutviklingsprogam startet med 25 deltagere hvorav 3 falt fra underveis på grunn av de valgte å si opp sin stilling i Elverum kommune.
Tilsetting/rekruttering - Personalstaben vil holde kurs i tilsetting/rekruttering i 2019, samt bistå ledere slik at prosedyrene for tilsettings/rekruttering blir implementert i organisasjonen	Prosedyren og de nye rutinene for tilsetting/rekruttering er implementert og brukes i hele organisasjonen. Tilbakemeldinger fra lederne som bruker dette verktøyet er at det er nyttig og effektivt.

«Ned med sykefraværet» – Elverum kommune er deltager i en større satsing i regi av KS sammen med 32 andre kommuner, der målet er et redusert sykefravær innenfor de sektorer hvor dette er høyest. Denne satsingen vil også pågå i 2019.	Sykefraværsoppfølging og fokus på nærvær er et kontinuerlig arbeid. Det er etablert rutiner for visualisering av fravær/nærvær, et verktøy for ledere i dialog med ansatte. Totalt sykefravær 2019 endte på 7,19%, en nedgang på 0,32%-poeng.
Økonomistaben	
Etablering av egeninkasso av kommunale krav i løpet av 2019, med innfordringssystem, rutiner, prosedyrer mv.	Egen innfordring av kommunale krav ble igangsatt fra og med 1. mai 2019.
Økonomisystemet ble oppgradert i slutten av 2015 og det har blitt tatt i bruk mye ny funksjonalitet. Dette arbeidet fortsetter i 2019. Kommunens økonomisystem med tilhørende forsystemer må videreutvikles for å imøtekomme sentrale myndigheters forventninger om økt digitalisering og effektivisering i offentlig sektor. Det er meldt inn et behov for midler til anskaffelser av moduler/lisenser og konsulenttimer i dette arbeidet (eget tiltak i investeringsbudsjettet). Eksempler på moduler/områder det vil settes fokus på er e-handel, timeregistrering, automatisering av filtransport til/fra økonomisystemet, samt HR-området ved å ta i bruk skreddersydde rapportløsninger for lønns- og personaldata.	Det arbeides kontinuerlig med videreutvikling av økonomisystemet (Agresso). I 2019 ble det brukt mye tid på etablering av ny HR-modul, Kompetanse-modul, fullmaktsmodul, Digitale sykemeldinger, samt en mindre prosjekter /endringer i Agresso og GAT (ressursstyring innen PRO mv).
Arbeidet med oppgraderingen fører til at en rekke endringer i interne prosedyrer og rutiner gjennomgås med LEAN-prinsipper som metode, for å forenkle hverdagen hos våre brukere og egne medarbeidere. I kommunens LEAN-arbeid er det naturlig å se på forhold mellom stab/støtte og sektorer. Dette innebærer gjennomgang av kommunes økonomireglement med tanke på rolleavklaringer og hensiktsmessige fordeling av ansvar, myndighet og oppgaver. Målet er å ha gode og rasjonelle rutiner og god kvalitet på arbeidet som gjøres.	Det arbeides med kontinuerlig med forbedring av interne prosedyrer og rutiner. Nytt økonomi-reglement ble vedtatt i desember 2019, og det arbeides videre med arbeids- og oppgavefordeling innad i økonomistaben, men også ut mot sektorer og andre staber.

7.3.4 Utfordring videre

Service- og IKT-staben opplever disse utfordringene:

- Tilstrekkelig med ressurser til å håndtere langsiktige utviklingsoppgaver i tillegg til ordinær drift og «kriser». Utfordringen er hele tiden å finne den rette balansen mellom utvikling og drift.
- Digital kompetanse og forståelse i egen organisasjon og blant innbyggerne er en forutsetning for å lykkes med digitalisering. En satsning på digitalisering må komme samtidig med en satsning på kompetanse.
- Ressurser og kompetanse til å innføre mobile løsninger og skytjenester som gir mulighet for mer kostnadseffektiv bruk av IKT og store muligheter for økt produktivitet. Disse løsningene og tjenestene skaper imidlertid risikoelementer og sikkerhetsutfordringer som man også må kunne ha oversikt over og må kunne håndtere.
- Helhetlig strategi for dokumentflyt og pålagt dokumentfangst for hele organisasjonen
- Enhetlig og helhetlig medie håndtering og kommunikasjon, bedre til å kommunisere riktig forventningsnivå i forhold til tjenesteleveranse.
- I samarbeid med KS – benytte og lære mer om klarspråk, gjøre forvaltningen mer forståelig.
- Mangel på felles prosjektgjennomføring med krav til aktiviteter og leveranser for å sikre måloppnåelse (gevinstrealisering og effektivisering) og styring med prosjektene.

Eiendomsstaben opplever disse utfordringene:

- Verdibevaring av kommunens bygningsmasse utgjør en stor utfordring for framtiden. Vedlikeholdsbudsjettet ble vedtatt redusert med 1,5 millioner kroner fra 2020, og utgjør nå cirka 8 millioner kroner. Dette skal ivareta verdibevaring av 145.000 m² formålsbygg framover. For å kunne unngå vedlikeholdsetterslep er det anbefalt å budsjettere med 170 kroner per m². Dette tilsier at kommunen bør bevilge 24,65 millioner kroner til vedlikehold årlig for å unngå ytterligere forfall i bygningenes tilstand.
- Det er i 2018 utarbeidet tilstandsanalyse for kommunens formålsbygg, hvor samlet vedlikeholdsetterslep ble beregnet å utgjøre 318,6 millioner kroner. Dette inkluderer Svømmehall og Hanstad skole, som i sum utgjør 124,6 millioner kroner av det totale etterslepet.
- Vedlikeholdsbudsjettet med tilhørende 4-årig vedlikeholdsplan har for øvrig prioritet på tiltak i bygninger

som har lavest tilstandsgrad, og skal bidra til å unngå stenging av bygg som følge av pålegg fra blant annet Arbeidstilsynet. For å kunne opprettholde virksomhet i eksisterende bygningsmasse er det avgjørende at vedlikeholdsbudsjettet blir styrket.

- Festeavtalen for Prestegårdsjordet med Opplysningsvesenets fond (OVF) ble varslet regulert fra 2017 i henhold til gjeldende tilleggsavtale, hvor kommunen har forpliktet seg til å vurdere muligheten for å omregulere deler av arealet til bolig, i den hensikt at OVF skulle vurdere å ta tilbake deler av arealet. OVF har imidlertid ikke vært villige til å forplikte seg gjennom eksempelvis intensjonsavtale, og inntil videre synes det som man avventer situasjonen. Dette forholdet kan med andre ord innebære økonomiske utfordringer for eiendomsstaben på sikt, avhengig av omfanget av nevnte regulering av festeavgiften. Eiendomsstaben har imidlertid signalisert at Elverum kommune ønsker å bli involvert i fastsettelsen av verdigrunnlaget for arealet, som er utgangspunktet for reguleringen av festeavgiften som i 2017 har vært 2,5 millioner kroner. OVF har forøvrig meddelt at de vil kreve avsavnsrente med virkning fra 1. januar 2017 når regulering er gjennomført.

7.4 Barnehage

7.4.1 Fakta

Tjenesteområdet barnehage omfatter tjenestene: Kommunal barnehagedrift; Privat barnehagedrift (dvs. kommunens økonomiske bidrag til private barnehager, samt den kommunale tilsynstjenesten overfor private barnehager); styrket spesialpedagogisk opplæring til førskolebarn med særskilte behov; tiltak for to-språklige; ekstra assistanse og tilsyn/omsorg; barnehagelokaler og uteanlegg; skyss av barn som har vedtak om dette.

I Elverum er det 8 private barnehager og 8 kommunale barnehager. Ydalir barnehage åpnet høsten 2019, tre barnehager ble fra samme tidspunkt nedlagt. Dette var: Fjeldmoravegen, Husmorlagets og Bakkebygrenda barnehager.

Målgrupper for tjenestene er alle barn i førskolealder i Elverum kommune.

Kommunens planverk som ligger til grunn for barnehagetjenestene er særlig strategisk plan for utdanning 2017-2022.

7.4.2 Mål og resultater

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i [virksomhetsplanen for 2019](#).

Virksomhetsplanen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjenesteområdet.

Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2019 og 2018.

Barnehage: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Funksjon 201: Barnehage			
Opprettholde 100% barnehagedekning – jfr, barnehagelovens rett til plass	100%	100%	100%
BRUKERUNDERSØKELSE/KARTLEGGING: Kultur for læring Alle barnehager skal delta i utviklingsarbeidet Kultur for Læring i regi av Fylkesmannen i Hedmark. Her vil det i 2017, 2019 og 2021 gjennomføres brukerundersøkelser/kartlegging rettet mot ansatte, barn og foresatte. I denne perioden erstatter denne kartleggingen brukerundersøkelsene som tidligere har vært benyttet. Det blir ikke satt mål for indikatorer før etter første kartlegging. Undersøkelsen benytter en poengskala der 500 er gjennomsnittet for Hedmark. Indikatorer på de 3 dimensjonene under vil bli tatt med inn fra foreldreundersøkelsen.			

Informasjon og samarbeid	520	511	Ikke målt
Tilfredshet	500	495	Ikke målt
Aktiviteter	510	470	Ikke målt

Forklaring til 500 poeng-skalaen - 500-poengskalaens logikk og oversikt tilsvarende i «Kultur for læring» den visningen som for eksempel finner sted i PISA-undersøkelsene. 500-poengskalaen tar både hensyn til gjennomsnitt og standardavvik. I skalaen er 500 poeng alltid gjennomsnittet for de resultatene som blir presentert.

Alle matematiske beregninger, som spredning og standardavvik, er alltid inkludert i de aktuelle 500 poengene. Dette betyr at gjennomsnittet for alle institusjoner innenfor alle fokusområder alltid er 500 poeng, helt uavhengig av hvilken skala som er brukt i forhold til svaralternativer eller antall spørsmål i hvert fokusområde. I denne beregningsmåten er en forskjell på 1 standardavvik det samme som 100 poeng.

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i hele tusen				
Barnehage	180 038	169 733	180 130	2997

Resultatkommentar

Barnehage har totalt et mindreforbruk på 3,0 millioner kroner. Det er et mindreforbruk på 2,2 millioner kroner knyttet til mindre tilskudd og refusjoner til private barnehager, spesialpedagogiske tiltak, redusert foreldrebetaling enn forutsatt.

Det er et mindreforbruk på barnehagelokaler på 0,8 millioner kroner og skyldes redusert husleiekostnad i forbindelse med brannen i Tørringen barnehage, og reduserte utgifter innen drift, vedlikehold og renhold.

Elverum har full barnehagedekning i henhold til loven, det betyr at det er de barn med rettigheter og som er født i perioden juni til ut november som er sikret barnehageplass. Per 15.12.2019 hadde Elverum 34 barn under 3 år og 6 barn over 3 år på venteliste. I 2019 var det pr 15.12.19 plassert 1035 barn totalt (0-6år) i private og kommunale barnehager.

Alle barnehagene i Elverum har gjennomført en kartleggingsundersøkelse for barn 4 og 5 år, personal, foreldre og ledere. Resultatene på de punkter som er gjengitt i målekortet viser at Elverum ligger på og noe over snittet på informasjon og samarbeid. Barnehagene scorer litt under snittet på tilfredshet og aktiviteter. Ser man på fordelingen på svarene fra foreldre ligger hovedvekten på et snitt på over 3 poeng i en 4 poeng skala. Det betyr at gjennomgående er foreldre i Elverums-barnehagene godt fornøyd med tjenesten de får, men det er forskjeller mellom barnehagene.

Dette er områder som blir arbeidet videre med i den enkelte barnehage. Personalet har i 2019 arbeidet med kompetansepakker i regi av SEPU, og dette vil fortsette i 2020. Fokusområder videre vil være:

- Relasjoner
- Trygt og godt barnehagemiljø
- Kjønnsforskjeller
- Sosio-økonomiske forskjeller

Det er blitt overført mindre refusjoner til private barnehager enn hva som var budsjettet. I revidert budsjett ble det lagt inn noe høyere budsjett for spesialpedagogiske tiltak enn hva som ble forbrukt. Det er også blitt utbetalt mindre refusjon i redusert foreldrebetaling enn hva som var budsjettet.

I tjenesten 2110, barn med behov for ekstra tilrettelegging, ble det i revidert budsjett beregnet et høyere kostnadsnivå enn det som ble resultatet ved utgangen av 2019. Flere barn fikk vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging enn forventet, slik at i revidert budsjett ble det lagt inn et merforbruk som ble mindre enn forventet.

I 2019 fikk 23 barn i alderen 0-6 år spesialpedagogisk hjelp etter barnehagelovens §19a og 20 barn ble tildelt ekstra ressurser i forbindelse med tilrettelegging etter barnehagelovens §19g.

Elverumsbarnehagene hadde i 2019 116 minoritetsspråklige barn i barnehagene, 98,3% av disse hadde oppholdstid på 41 timer eller mer, det vil si full plass. Det er i et tidlig-innsats-perspektiv en god indikator med tanke på betydningen av god språkutvikling.

Pedagognorm – De fleste barnehagene i Elverum oppfylte per 15.12.19 pedagognormen med et snitt på 43,8% barnehagelærer. 2 barnehager oppfylte med dispensasjon, en oppfylte ikke grunnet tellefeil. Bemanningsnormen, antall barn per voksen, er oppfylt per 15.12.19 i alle barnehagene i Elverum. Elverum må ha et fokus på økt antall pedagoger , det nasjonale målet er 50% pedagogdekning.

7.4.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
Deltagelse i prosjektet Kultur for læring i regi av Fylkesmannen. .	Elverumsskolen har på bakgrunn av kartleggingen utarbeidet 3 overordnede fokusområder: § Vurdering for læring § Forskjellen mellom gutter og jenter (motivasjon, læringsresultater) § Reproduksjon av sosiale forskjeller Disse fokusområdene jobbes med kontinuerlig og spesielt gjennom kompetansepakker utarbeidet av SEPU. I løpet av 2019 er det spesielt arbeidet med kompetansepakkene fra SEPU og UDIR, fagfornyelsen sin overordnede del.
Foreldreskole – Hjerterom.	Hjerterom er nå et innarbeidet verktøy for å sette verdier og sosial kompetanse på agendaen for elever og foreldre fra dag 1 på skolen. Verktøyet inneholder foreldreskole og aktiv bruk av sosiale kompetansemål i undervisningen på barneskolene. I kommunens handlingsplan for sosial kompetanse er hjerterom en viktig del av opplæringen på barneskolen og dette er et prosjekt som nå er satt seg som varig drift i Elverumsskolen.
Deltakelse i Inkluderende barnehage og skolemiljø i regi av Utdannings-direktoratet. 3-årig utviklingsarbeid der Elverum er en av to kommuner i gamle Hedmark som er blitt utvalgt til å delta.	Skole: Vestad skole, Søbakken skole, Hernes skole, Kirkeby Oppvekstsenter og Sørskogbygda skole har deltatt på denne satsingen. Skolene har i tillegg til disse samlingene gjennomført kompetansepakke fra SEPU om relasjonell klasseledelse. Inkluderende barnehage- og skolemiljø blir sett som en satsing under Kultur for læring.
Elverum læringsssenter vil sammen med enhet for bosetting og introduksjon videreutvikle kvalifiseringsplanen slik at deltakerne for eierforhold til egen plan.	På bakgrunn av endringer i lovverk er samarbeidsavtalen mellom Elverum Læringsssenter, NAV og Bosetting og introduksjon endret. Endringen innebærer blant annet at kvalifiseringsplanen har et økt arbeidsrettet fokus, og at undervisningen i større grad samkjøres med arbeidspraksis. Karriereveiledning er nå obligatorisk og gjennomføres etter at første kartlegging er foretatt. Dette legger grunnlaget for deltakers individuelle kvalifiseringsplan og øker deltakers eierforhold til egen plan.
I samarbeid med Lions i Elverum får alle lærere på barnetrinnet kurset «Dette er mitt valg». Dette er et viktig holdningsarbeid for å hindre mobbing og antisosial atferd i Elverumsskolen. I tillegg er Frydenlund skole pilotskole for å prøve ut PALS. PALS er en skoleomfattende innsatsmodell. Den består av systematiske og effektive forebyggingstiltak som retter positiv oppmerksomhet mot alle skolens elever	Alle lærere på barnetrinnet har fått kursing i regi av Mitt Valg og er godkjente for å benytte mitt valg metodikken i sitt arbeid i klassen. Med bakgrunn i arbeidet med kultur for Læring samt utarbeidelse av en ny handlingsplan for psykososialt arbeid har det ikke vært avholdt nye kurs i 2019. Erfaringer med PALS så langt tyder på at det er en god metode for å styrke klassemiljøarbeidet ved skolen gjennom positiv feedback. Det vil gjennom videre arbeid med den psykososiale handlingsplanen gjøres vurderinger om programmet skal videreføres.

7.4.4 Utfordringer videre

Det registreres sårbarhet som følge av manglende tid til planlegging, forberedelser, faglig input, samarbeid og

utvikling av profesjonelle læringsfellesskap i personalgruppene. Skal vi lykkes med målene i utviklingsarbeidet må det prioriteres tid og ressurser til å gjennomføre gode prosesser i personalgruppene, slik at de får utviklet de gode profesjonelle læringsfellesskap, som vi vet virker best fra forskning.

Kultur for læring er et utviklingsprosjekt og innebærer en arbeidsform der alle medarbeidere skal delta, kompetansepakkene er omfattende og vil kreve full oppmerksomhet framover. Enhetsledere har ulik kompetanse og kapasitet til å lede utviklingsarbeid i egen barnehage, barnehagene har også ulik organisasjonskapasitet, det er ulikt hvor de står som organisasjon i utviklingsarbeidet. Å følge opp og lede endrings og utviklingsarbeid innebærer ledelse på alle nivå, dette krever også gode prosesser på alle nivå, det krever øving i praksisfeltet og det krever oppfølging.

Det er behov for kontinuerlig fokus fra sektorledelsen på oppfølging, etterspørring, bistand, rådgiving, veiledning og støtte. Sektor for utdanning på administrativt nivå ble i 2019 redusert med totalt 3 årsverk, dette har konsekvenser for oppfølging innenfor utdanningssektoren på den måten det har vært tradisjon for. Sektor for utdanning må utvikle et nytt rammeverk for oppfølging av tjenestene, og vil måtte prioritere å videreføre arbeidet med å ruste ledere i å stå i endrings- og utviklings arbeid samt få til effektiv ressursutnyttelse og god ledelse av tjenestene.

Barnehagene i Norge vil mest sannsynlig få et endret lovverk i 2020, der barnehagen får en aktivitetsplikt ovenfor barn som ikke har det trygt og godt i barnehagen og en nulltoleranse mot mobbing. Dette vil medføre endringer for organiseringen av oppgaver for kommunen knyttet til barnehageloven. I tillegg må det bygges opp kompetansen i barnehagene for å håndtere nytt lovverk. Det forventes at denne meldingen kommer våren 2020 med virkning fra tidligst fra august 2020.

Det er ventelister for de uten rett til plass gjennom barnehageloven. De kommunale barnehagene har ikke bemanningsmessige ressurser for å gi tilbud til barn som ikke har rettigheter etter lovverket en plass når de fyller ett år. Konsekvensen er at noen barn/familier må vente forholdsmessig lenge på barnehageplass i vårhalvåret.

7.5 Skole

7.5.1 Fakta

Tjenesteområdet skole omfatter tjenestene: grunnskole; skolefritidstilbud; voksenopplæring; skolelokaler; skoleskyss; kulturskole samt pedagogisk-psykologisk tjeneste (interkommunal) og logopedtjeneste.

Målgrupper for tjenestene er:

- Grunnskoletjenesten til alle barn og unge i Elverum i alderen 6 – 16 år.
- Skolefritidstilbudet for barn på 1.-4. trinn i grunnskolen samt på 5.-7. trinn for barn med spesielle behov.
- Voksne med rettigheter i henhold til introduksjonsloven og voksenopplæringsloven.
- PP-tjenesten for tilrettelegging for elever med spesielle behov.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er særlig strategisk plan for utdanning 2017-2022. Skoletjenestene i Elverum gis i én ungdomsskole, én kombinert barne- og ungdomsskole, en spesialskole, 8 barneskoler (Ydalir skole åpnet høsten 2019), et læringssenter (voksenopplæring) og en egen PP-tjeneste.

7.5.2 Mål og resultater

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i [virksomhetsplanen for 2019](#).

Virksomhetsplanen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene på tjenesteområdet skole nås, i samsvar med strategisk plan «Utdanning i Elverum 2017 – 2022». Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2019 og 2018.

Skole: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Nasjonale prøver 5. trinn: Leseferdighet – andel elever på nivå 1	<20 %	16,2%	21,8%
Nasjonale prøver 5. trinn: Engelsk – andel elever på nivå 1	<20 %	14,5%	19,4%
Nasjonale prøver 5. trinn: Regneferdighet – andel elever på nivå 1	<15 %	18,2%	21,5%
Nasjonale prøver 8. trinn: Regneferdighet– andel elever på nivå 1 og 2	<20%	31,3%	31,2%
Nasjonale prøver 8. trinn: Leseferdighet – andel elever på nivå 1 og 2	<20 %	22,8%	29,8%
Nasjonale prøver 8. trinn: Engelsk – andel elever på nivå 1 og 2	<15 %	27,8%	36,1%
Nasjonale prøver 9. trinn: Leseferdighet – andel elever på nivå 1 og 2	15%	15,6%	14,3%
Nasjonale prøver 9. trinn: Regneferdighet – andel elever på nivå 1 og 2	15%	16,3%	20,8%
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	43	42,5	42,5
Prosentvis andel av elevene som ligger under 35 grunnskolepoeng skal ikke overstige:	15%	22%	19%
Elevundersøkelse 7. trinn: Faglig utfordring (<u>skala 1-5</u> , 5 er høyest)	4,0	3,9	4,1
Elevundersøkelse 7. trinn: Mobbing på skolen	0%	7,2%	5,4%
Andelen elever som får spesialundervisning i henhold til § 5.1	8,0%		8,8%
PC tetthet 1. – 7. trinn, antall elever pr. pc (nytt mål)	2,0	2,1	Ikke målt
PC tetthet 8.- 10- trinn, antall elever pr. PC (nytt mål)	1,5	1,4	Ikke målt
Kulturskolen: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Andel foresatte som mener at elevene har godt faglig utbytte av opplæringen (skala fra 1- 6 der 6 er best)	5,2	5,4	Ikke målt
Elverum Læringscenter: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Andel elever i grunnskolen som gjennomfører eksamen i løpet av to år.	Ikke målsatt	100%	100%
Andelen som består norskprøve A1 skriftlig og muntlig	Ikke målsatt	100%	100%
Andelen som består norskprøve A2 skriftlig og muntlig	Ikke målsatt	70%	70%

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i hele tusen				
Skole	294 375	280 948	291 005	163

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Tjenesteområdet skole har totalt et merforbruk på 163 000 kroner. Det er et mindreforbruk på grunnskole på 1,4 millioner. Dette skyldes PP-tjenesten som hadde et mindreforbruk på grunn av vakante stillinger samt omlegging til ny inntektsordning.

Skolelokaler har et merforbruk på 1,3 millioner kroner, og dette skyldes høyere utgifter til drift, vedlikehold og renhold.

Nasjonale prøver – Elverumsskolen har mål om at andelen av elever på nivå 1 på 5. trinn ikke skal overstige 20 %. Andelen på nivå 1 og 2 på 8. trinn skal ikke overstige 20 %. Resultatene for 2019 viser at vi på 5. klassetrinn har bedre resultater i engelsk og lesing enn hva som er målsatt. I regneferdighet ligger vi fortsatt

litt under. På 8. trinn er det fortsatt en veg å gå, resultatene viser at vi har flere elever på nivå 1 og 2 i lesing, engelsk og regning enn hva som er målsatt. På 9. klassetrinn er det kun nasjonale prøver i lesing og regning. Resultatene viser at vi ligger noe over det som er målsatt.

Grunnskolepoeng - Grunnskolepoengene er 42,5 for 2019, det er samme resultat som for 2018. Grunnskolepoengene i Elverum er 0,6 poeng bedre enn for landet. Elverumsskolen har mål om 43 poeng. Vi er på riktig veg, men vi har fortsatt ikke måloppnåelse for elever som har 35 grunnskolepoeng eller lavere.

Elevundersøkelsen - På området faglig utfordring scorer Elverum 0,1 poeng svakere enn det som er målsatt for 2019 og 0,1 poeng svakere enn landet. Sammenliknet med 2018 viser 2019 resultatene en tilbakegang på 0,2 poeng. Skolene følger opp egen resultater for å velge riktige tiltak i det videre arbeid med resultatforbedring.

Mobbing - resultatet for 2019 viser andelen elever som svarer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. Resultatet viser at vi har 0,2 %-poeng svakere resultat sammenliknet med landet. Dette er en negativ utvikling sett opp mot resultatet i 2018. Vi har nulltoleranse mot mobbing og alle skoler arbeider aktivt for å bekjempe enhver form for krenkende adferd.

Nettmobbing er en stadig større utfordring for skolen, her kan mye av mobbingen foregå utenfor skoletid, men som igjen får store konsekvenser i skoletiden. Det er også spesielt bekymringsfullt at 2,2% av elevene på 7. klassetrinn gir uttrykk for at de blir mobbet av voksne. Dette er et område vi spesielt vil vektlegge i det videre arbeidet i bekjempelsen i å hindre mobbing. Det er særdeles viktig at skole, lokalsamfunn og foresatte spiller sammen for å hindre denne utviklingen.

Objektive mål - I tilstandsrapporten for grunnskolen vil kommunestyret få en mer dyptgående presentasjon av resultatene i grunnskolen. Her vil også resultater fra Kultur for Læring inngå.

Elverum har flere elever (1%-poeng høyere) som mottar spesialundervisning sammenliknet med landet. I 2019 har vi målsatt antall elever per pc på 1. 7. klassetrinn og 8. - 10. klassetrinn. Resultatene viser at vi stort sett har måloppnåelse ut i fra de mål som ble satt. Vi arbeider videre for innføring av en til en dekning fremover. Elverum har foreløpig ikke økonomi til at alle elever skal ha tilgang til egen pc/nettbrett på skolen. Det arbeides med en gradvis innføring av dette i tråd med de økonomiske rammer.

Kulturskolen - Det har vært liten svarprosent på spørreundersøkelsen i 2019. I 2020 er målende endret. Kulturskolen har i 2019 i noen grad vært preget av nedbemanning og skifte av leder. Kulturskolen har normalt aktivitetsnivå på alle fagområder, med en svak økning på dans og teaterfag. Vi runder årsskiftet med økende elevtall (ny ballettgruppe). Antall arrangementer i 2019 var cirka 30 - konserter, forestillinger, utstillinger.

Kulturskolen har stabil lærergruppe med et nytt tilskudd på messinginstrument. Nytt utviklingsprosjekt fra høsten 2019 innebærer at vi er fem kulturskoler som jobber tett sammen på Hedemarken, det jobbes for å kunne bruke kompetansen sammen til beste for elevene. Det gir elevene i Elverum et bredere og enda bedre tilbud, og det gir lærerne et fagmiljø for utvikling.

Elverum Læringssenter - Elverum Læringssenter har måloppnåelse på de mål som er beskrevet i virksomhetsplanen. God kvalitet i opplæringen og tett oppfølging er viktige faktorer for den enkeltes måloppnåelse, dette i tillegg til utviklingsarbeid blant de ansatte med fokus på prøveområdene og nivåene gir seg utslag i gjennomgående gode resultater på norskprøvene.

7.5.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
	Oppstart av et utvidet tverrsektorielt samarbeid med fokus på

Fortsette å utvikle det tverrfaglige samarbeidet med andre enheter i kommunen for å forbedre forebyggende arbeid, for å redusere saker til overtagelse av omsorg.	innvandrerefamilier. BOI bidrar inn med tiltak i barnevernssaker. Ny samarbeidsavtale med NAV er utarbeidet. Barneverntjenesten deltar i tverrfaglig team. Barneverntjenesten har faste samarbeidsmøter med Politiet. Barneverntjenesten har kontaktpersoner opp mot alle skoler og barnehager og faste samarbeidsmøter samt veiledning. Faste samarbeidsmøter med BUP. Ved å skape felles arenaer bidrar det til felles forståelse rundt den enkeltes problematikk og sikrer i større grad riktige tiltak. Barnevernet deltok også i tverrfaglig team med PPT, BUP, Forebyggende enhet, Skole /barnehage.
Fortsette det kontinuerlige forbedringsarbeidet med LEAN-konseptet som verktøy.	Implementert i enheten som verktøy og Lean verktøy brukes i det daglige arbeidet. Enhetsleder og fagledere har hatt prosessveiledning i forbindelse med forbedringsarbeid. Barneverntjenesten har i 2019 hatt samarbeid og veiledning fra rådgiver for å utarbeide konkrete tiltak i forbedringsarbeidet. Måleskjemaer og arbeidstavler er utarbeidet.
Videreutvikle prosedyrer og implementering av prosedyre «nærnettverk» i Elverum kommune, jfr. lovendring.	Det har i noen år vært jobbet med nærnettverk i forbindelse med behov for fosterhjem/ekstra bistand inn i familier. I den nye barnevernreformen blir det lovpålagt å ha undersøkt nærnettverk i alle familier barnevernet skal inn med tiltak i. I pågående barnevernssaker blir nærnettverk til familier – i hele Norge – kartlagt med hensikt på hva som finnes av ressurser i familiers nettverk. Det kan være konkrete tiltak som leksehjelp, avlastningshjem, besøkshjem og støttekontaktfunksjon. Nærnettverk kan også innbefatte tillitspersoner i skole/barnehage/BOI som også har bidratt med konkrete tiltak som er nevnt.
Implementere Feedback informerte tjenester.	Dette verktøyet er implementert hos miljøterapeutene i barnevernet.
Etablere digitale saksarkiv barnevern.	Digitalt saksarkiv er ferdig etablert i barnevernet.
Utvikle tilbud om tiltak i kommunen i henhold til endringer i Lov om barneverntjenester.	Barneverntjenesten skal samarbeide med andre enheter i kommunen inngå tettere dialog for å imøtekomme behov for utsatte barn og familier. Barneverntjenesten har videre fokus på bruk av nærnettverk som tiltak inn i familier. Barneverntjenesten har i større grad etablert samarbeid med andre enhet for å bidra med konkrete tiltak. Har samarbeidet blant annet med BOI, Forebyggende enhet, Nav, Skole og barnehage

7.5.4 Utfordringer videre

Det er risiko for at skolene ikke fanger opp eller reagerer overfor elever som blir utsatt for mobbing/krenkende atferd, herunder risiko for at kommunen ikke har gode nok systemer for å avdekke mobbing. Det er risiko for at det ikke er tilstrekkelig utviklende arenaer for faglig utvikling. Det er også en risiko for at riktige tiltak ikke blir igangsatt etter kartleggingene. Dette følges opp i tråd med tiltak beskrevet i ROS-analysen for skole.

De økonomiske rammene for skolene i Elverum er en utfordring, skolene opplever å ha et svært lite handlingsrom, særlig til innkjøp av læremidler, spesielt digitale. Det er heller ikke rom for kompetanseutvikling utover den statlige satsningen på videreutdanning som kommunen er inne i.

Sektor for utdanning på administrativt nivå ble i 2019 redusert med totalt 3 årsverk. Dette har ført til at kommunal oppfølging/utviklingsarbeid samt støtte ut i enhetene blir vesentlig redusert.

7.6 Barnevern

7.6.1 Fakta

Tjenesteområdet barnevern omfatter tjenestene barneverntjeneste; barneverntiltak i familien; barneverntiltak utenfor familien og tjenesten for enslige mindreårige flyktninger. Barneverntjenestene produseres i hovedsak innenfor kommunens Sektor for familie- og helse, og er organisert i en egen enhet i sektoren med egen enhetsleder, to fagledere, 14 saksbehandlere og fire miljøterapeuter. Enheten er videre delt inn i et undersøkelsesteam og tiltaksteam.

Barn og familier som trenger hjelp skal få hjelp som virker til rett tid. De skal møte et samarbeidende barnevern som gir reell mulighet til medvirkning, og skal gis styrket rettssikkerhet. Det skal være god kvalitet i saksbehandling og oppfølging med rask behandling og gode beslutninger. Det skal gi likeverdige tjenester og forutsigbarhet for barn og familier.

Bosetting og underhold av enslige mindreårige flyktninger inngår i tjenesteområdet barnevern, tjenesten produseres i enheten bosetting og introduksjon i Sektor for utdanning. Enheten har 8,5 årsverk. Særsilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger er i regnskapet ført her sammen med drift.

Målgrupper for tjenestene er innbyggere i Elverum som i samsvar med lov og forskrift har:

- Barn med behov for bistand i familien for ikke å oppleve videre omsorgssvikt.
- Barn som etter barneverntjenesteloven har behov for nytt bostad /familie.
- Enslige mindreårige flyktninger.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er særlig strategisk plan for Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020, strategisk plan for integrering i Elverum 2015-2019 og deler av Kommuneplanens samfunnsdel.

7.6.2 Mål og resultater

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i [virksomhetsplanen for 2019](#). Virksomhetsplanen inneholder et **særsilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjenesteområdet. Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2019 og 2018.

Barnevern: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Funksjon 244: Barneverntjenesten.			
Antall fristoverskridelser for gjennomgang av melding	0	7	3
Andel barn med frivillige hjelpetiltak som skal ha utarbeidet tiltaksplan som evalueres hver 3. måned	100%	84 %	82 %
Funksjon 252: Barneverntiltak utenfor familien.			
Andel lovpålagte tilsyn i fosterhjem	100%	100 %	100 %
Andel av brukere med tiltak som øker ORS-score fra første behandling til slutt	70%	Ikke målt	0
Funksjon 285: Enslige mindreårige flyktninger.			
Antall enslige mindreårige som bosettes	3	1	4
Andel enslige mindreårige i skole utdanning eller arbeid etter fylte 20 år	95%	100 %	100 %

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i hele tusen				
Barnevern	38 087	34 627	38 685	925

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Barnevern har et samlet mindreforbruk på 0,9 millioner kroner. Tjenester inn i hjemmet har et merforbruk på 1,1 millioner kroner. Årsaken er endringsskapende arbeid i familier med rett på bistand etter lov om barneverntjenester. Kommunen har ikke tilstrekkelig kapasitet og har hatt behov for å kjøpe spesiell kompetanse som har vært nødvendig å bruke i enkelte familier med omfattende hjelpebehov. Tiltak i hjemmet er viktig for å forhindre at omsorgsovertakelse blir nødvendig. Det er pålegg om å forsøke å hjelpe barn i

hjemmet først.

Merinntekter på tilskudd til bosetting av flyktninger med nedsatt funksjonsevne og adferdsvansker gjør at tjenesteområdet totalt har et mindreforbruk.

Barneverntjenesten - I 2019 var det 263 meldinger til barnevernet, men det var færre nye plasseringer av barn i fosterhjem i 2019, enn hva det har vært de siste årene. Vi har mål om at alle barn med tiltak skal ha utarbeidet tiltaksplan, og har fokus på tett oppfølging av alle tiltak som vedtas. Tilsynsordningen i fosterhjem fungerer bra og samarbeidet følges godt mellom samarbeidskommunene. Det er en økning i tiltak i hjemmet for å forebygge omsorgsovertakelser og det er en økning i tiltak fra egne fagområder da også samarbeid internt i kommunen, men fortsatt må noen tiltak kjøpes av eksterne leverandører.

Tverrsektorielt samarbeid

Det ble i 2019 startet et utvidet tverrsektorielt samarbeid når det gjelder oppfølging av innvandrerfamilier/flyktningfamilier. Dette samarbeidet er mellom Bosetting og introduksjon, Enhet forebyggende tjenester (helsestasjon – og skolehelsetjenesten) og Barneverntjenesten. Erfaringen så langt er at samarbeidet styrker den faglige kvaliteten på arbeidet gjennom gjensidig kompetanse-utveksling mellom enhetene. I tillegg er målet på sikt at det gir en positiv økonomisk effekt, siden noen av tiltakene som tidligere er kjøpt hos eksterne leverandører nå vil bli gjennomført internt i kommunen.

Enslige mindreårige flyktninger - Totalt i 2019 var det 14 enslige mindreårige flyktninger (EMF) i Elverum (ikke fylt 18/20 år). I Hamarvegen bofellesskap var det ved utgangen av 2019 bosatt 5 enslige mindreårige flyktninger mellom 14 og 18 år. De resterende bor på hybler med oppfølging. 10 enslige mindreårige fylte 20 år og «gikk ut» av EMF i løpet av 2019. Disse er fremdeles innenfor 5-års perioden (jfr avtalen med Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet om integreringstilskudd), og de som har ekstra behov blir nå fulgt opp av Bosetting og introduksjon etter at oppfølgingen fra Familie og helse ble avsluttet i 2018 ved nedleggelse av oppfølgende team.

7.6.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2018 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2018	Gjennomføring - kommentar
Utvikle det tverrfaglige samarbeidet med andre enheter i kommunen for å forbedre forebyggende arbeid for å redusere saker til overtagelse av omsorg.	Barneverntjenesten er inne i en prosess for å se på hvordan vi kan få bedret samarbeidet både internt og eksternt.
Videreutvikle bruk av fagsystem for gode styringsdata.	Implementering av digitalt post/arkiv og post ut fra fagsystem. I samarbeid med regnskaps-enheten er det etablert direkteremittering som en del av Lean prosjektet.
Etablere mobilt barnevern.	Mobilt barnevern er etablert.
Oppstart digitalt arkiv.	Dette er i prosess sammen med arkivtjenesten i kommunen.
Oppstart «post ut» via KS.	Dette er i prosess sammen med arkivtjenesten i kommunen.
Implementere oversiktsverktøy for kostnadsendringer i barnevernet.	Dette er igangsatt.
Fortsette det kontinuerlige forbedringsarbeidet med LEAN-konseptet som verktøy.	Dette er i prosess, og implementert i arbeidsgrupper i barnevernet og tiltakstilbud til barn og unge i Elverum
Videreutvikle prosedyrer og implementering av prosedyre « nærnettverk» i Elverum kommune, jfr. lovendring.	Dette er en prosess som det jobbes med fortløpende.
Implementere Feedback informerte tjenester.	Implementert i tiltaksarbeid i hjemmet, men ikke verktøy for barnevern ved omsorgsovertakelse.

7.6.4 Utfordringer videre

Barnevernet skal først og fremst være en hjelpeinstans som skal gi frivillige tiltak og forhindre omsorgssvikt. Det er da viktig å videreutvikle tverrfaglig samarbeid i kommunen, for å utvikle gode kommunale tiltak for denne målgruppen. Fokus er tiltak i hjemmet, slik at barn og foreldre får nødvendig hjelp og støtte for å

forhindre alvorlige problemer.

God dialog og samarbeid mellom barnevernet, barn og foreldre er en forutsetning for et godt barnevern. I tillegg til barnets foreldre er barnets familie og nære nettverk en viktig ressurs i barnevernssaker. Godt samarbeid med andre instanser er avgjørende for at flere barn får riktig hjelp til rett tid, og kan motvirke behovet for mer inngripende tiltak.

Barnevernreformen vil påvirke barneverntjenesten sitt arbeid. Kommunen vil få et større ansvar med å rekruttere fosterhjem og beredskapshjem, jfr. endringer i lovverket. Kommunen vil få helhetlig ansvar for oppfølging og veiledning av fosterhjem, og det blir en lovfestet plikt til å søke i familie og nettverk ved eventuelle plasseringer. Kommunen får da et samlet ansvar for valg og godkjenning av fosterhjem.

Det er igangsatt interkommunalt samarbeid med fokus på hvordan kommunene skal møte denne utfordringen. Det vil videre bli økt krav om kompetanseheving i barneverntjenesten. Kommunen vil i 2020/2021 ha dialogmøter med fylkesmannen for å forankre eierskap for barnevernet på ledernivå i kommunene.

Barneverntjenesten vil ha støtte fra Fylkesmannen til utvikling av barneverntjenesten, gjennom å styrke lederkompetanse og fremme hensiktsmessige rutiner og arbeidsformer. Barneverntjenesten skal delta i et tjenestetøtteprogram som er samlingsbaserte og omhandler utvikling av hele tjenesten gjennom prosessveiledning. Det er i 2019 8 saksbehandlere og to ledere som har deltatt i et interkommunalt samarbeid med fokus på akuttarbeid.

Enslige mindreårige flyktninger - Elverum er en av to kommuner i Hedmark som fortsatt bosetter enslige mindreårige flyktninger. I målekortet kommer det frem at vi bosatte 1 ungdom i 2019 i stedet for måltallet som var 3. Siden vi bosatte en ekstra ungdom i desember 2018 og en ekstra sekundærbosetting januar 2020 er totalantallet likevel som beregnet. Ut fra dagens prognose vil vi i 2020 bosette totalt 4 enslige mindreårige flyktninger, hvorav 1 er sekundærbosatt.

7.7 Helse - forebygging og behandling

7.7.1 Fakta

Tjenesteområdet **Helse - forebygging og behandling** omfatter tjenestene:

- Helsesykepleier - smittevern og vaksinasjonsprogram
- helsestasjonstjeneste til barn mellom 0-5 år og jordmortjeneste
- skolehelsetjeneste - for barn 6-18 år med tilstedetid på alle grunnskoler og videregående skoler og tilbud til høgskolestudenter
- psykisk helsearbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- miljørettet helsevern - interkommunal tjeneste i Sør-Østerdal
- samfunnsmedisinske tjenester og smittevern - tjeneste med kommuneoverleger, helsestasjonslege og kommunepsykologer
- frisklivssentralen - forebyggende helsearbeid til utsatte grupper
- tiltaksteam barn, unge og familier med familieveiledning og tiltak overfor utsatte barn og unge
- SMISO Elverum - Senter mot incest og seksuelle overgrep - et lavterskel tilbud og hvor Elverum er vertskommune
- krisesenter - interkommunal tjeneste som utøves fra Krisesenteret i Hamar
- tilskudd til private og interkommunale tiltak - tilskudd til Møteplassen
- transporttjenester for eldre og yrkes- og utviklingshemmede til og fra dagaktiviteter/dagopphold
- aktivitet og kulturaktiviteter for funksjonshemmede - Sundsvoll dagaktivitetssenter
- støttekontakter - fritidsaktiviteter med bistand; avtaleleger - kommunens avtaler med fastleger
- interkommunal legevakt
- turnusleger

- tilsynsleger – i sykehjem, på helsestasjon og legetjenester på IKAD-plasser (interkommunal akutte døgnplasser) for somatikk og psykiatri
- fysioterapitjeneste – tilskudd til drift av private fysioterapitjenester
- kommunal logopedtjeneste
- Ungdommens hus og Hernes fritidsklubb – tjenesten er for alle i alder 10-20 år, i tjenesten inngår gruppeaktiviteter, ferieklubb/åpen hall, Ungdommens kulturmønstring og andre enkeltarrangementer.

Målgrupper for tjenestene som gis innenfor tjenesteområdet er innbyggere i Elverum som i samsvar med lov og forskrift, har rett til eller behov for, en eller flere av de aktuelle tjenestene.

Målgruppen for helse- og omsorgstjenestene er personer i alle aldre med akutt skade eller sykdom, personer med kronisk sykdom eller funksjonssvikt samt barn og unge. Tjenestene gis i hjemmet, på alle aktuelle samtalearenaer som skole, barnehage, helsestasjon, Ungdommens hus og Hernes fritidsklubb, samt som oppfølging ut i kommunene eller som tilbud på arenaer vi stiller til disposisjon for de vi er i interkommunalt samarbeid med.

Kommunens planverk som i særlig grad er styrende for tjenesteproduksjon innenfor tjenesteområdet er Kommuneplanens samfunnsdel – særskilt kapitlet om Livskvalitet og velferd og de strategiske planene Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020, Folkehelsearbeid i Elverum 2019 – 2023, Integrering i Elverum 2015 – 2019, Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum – 2014 – 2018, en legeplan og en fysioterapiplan.

7.7.2 Mål og resultater

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i [virksomhetsplanen for 2019](#).

Virksomhetsplanen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjenesteområdet. Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2019 og 2018.

Helse - forebygging og behandling: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Funksjon 231: Aktivitetstilbud til barn og unge.			
Antall besøkende Ungdommens hus / Hernes fritidsklubb	10000	10406	-
Ferieklubb, totalt antall deltagere på aktiviteter	550	333	388
Sommeråpent Ungdommens hus antall dager	20	25	10
Funksjon 232: Forebygging - helsestasjons- og skolehelsetjeneste.			
Barselbesøk av jordmor 3 dager etter hjemkomst	70 %	20 %	
Hjemmebesøk av helsesøster innen 10 dager etter fødsel	70 %	83 %	
Brukertilfredshet hos ungdom (13-20 år) ORS score	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt
Andel familier med QRS score (grønt) over	Ikke målt	70	-
Funksjon 233: Annet forebyggende helsearbeid			
Tilbakemelding etter tilsyn /befaring i miljørettet helsevern innen 4 uker.	100%	95 %	95 %
Andel avvik fra svarfrist på høringsuttalelser i miljørettet helsevern.	0 %	10 %	10%
Andel av gravide, samt de som har født i løpet av siste 6 måneder som deltar i fysisk aktivitet ved Frisklivssentralen.	20%	17 %	15 %
Funksjon 234: Aktivisering og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede.			
Antall timer bistand til brukere som har rettigheter til og behov for hjelp til å ha en meningsfylt fritid, snitt timer per måned.	12	12	12
Antall personer med nedsatt funksjonsevne som mottar aktivitetstilbud på dagsenter per år.	18	15	13
Funksjon 241: Diagnose, behandling, re-/habilitering.			
Andel helsepersonell som tilfredsstiller kompetansekrav i akuttmedisinforskriften.	85 %	70 %	70 %
Antall klagesaker i legevakt/avvik - mindre enn	≤6	<10	2
Andel av pasienter/brukere som øker ORS-score fra første behandling til slutt.	70 %	Ikke målt	80 %

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i hele tusen				
Helse - forebygging og behandling	80 422	67 261	73 667	-2 360

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Tjenesteområdet Helse- forebygging og behandling har et samlet merforbruk på 2,4 millioner kroner. Avviket skyldes i hovedsak et merforbruk på 1,9 millioner kroner knyttet til drift, vedlikehold og renhold av arealer innen tjenesteområdet. I tillegg er det en økning i personalressurser grunnet endringer i brukergruppen samt høyere utgifter på skyss.

I hovedsak er det små avvik på mål og resultat, med unntak av registrerte ORS score og andel fastleger som har legevakt da vi ikke lenger benytter dette kartleggingsverktøyet for andre enn tiltak i barnevernet.

7.7.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
Implementere LEAN; kontinuerlig forbedring og utvikling av en varig forbedringskultur.	Benyttes i alle enheter, men i forskjellig grad. Mer fokus på bruk av forbedringtavler og lean som styringsverktøy i enhetene.
Videreutvikle tverrfaglig samarbeid med skole og helsesøster ved barns overganger fra barnehage – skole, skole – ungdomsskole – videregående skole.	Det er etablert samarbeid og rutiner og oppdatert samarbeidsavtaler. Det er videre etablert tverrfaglig team, og det er laget et forslag til prosess videre her i samarbeid med pilot prosjekt 0-24.
Implementere Feedback informerte tjenester i klinisk oppfølging.	Avsluttet bruk i flere enheter, brukes nå kun i tiltak i hjemmet hos barnevernet.
Kvalitetssikre dokumentasjon av nødvendig helsehjelp og saksbehandlingsrutiner.	Kompetanseheving er gjennomført, og følges opp kontinuerlig fremover.
Kompetanseheving i taushetsplikt og samarbeid på tvers.	Er gjennomført internt i sektoren.
Videreutvikle mestringstilbud og arbeid ved frisklivssentralen i henhold til føringer for folkehelsearbeid i statsbudsjettet.	Jobbes med kontinuerlig. Er etablert samarbeid med andre kommuner om blant annet felles kurs.
Utvikling av oppgaver og tjenester i helsehuset, blant annet nye funksjoner i legevakten.	Det er flere punkt i utviklingsarbeid som omhandler nye legevakten i helsehuset og de er slått sammen her. Interkommunale ø-hjelpssenger er etablert under legevakt for somatikk og psykiatri. Forskrift om akuttmedisin har kompetansekrav til ansatte i legevakt, og det er nå etablert rutine for å ha kontinuerlig arbeid med pålagt kurs og kompetanseheving. Legevakten har etablert en systemhåndbok for alt helsepersonalell som er ansatt.
Forebygge og håndtere vold og trusler mot helsepersonell. jfr. Arbeidsmiljøloven.	Kommunen har etablert rutiner for håndtering av vold og trusler mot helsepersonell, og det er gjennomført kurs og etablert ressurspersoner i enhetene.

7.7.4 Utfordringer videre

Helsetilbudet til unge i Elverum er i utvikling for å dekke flere områder, og et av utfordringsområdene er å etablere et tilbud tilpasset barn under 18 år som har utfordringer med rus og psykisk helse. Det arbeides videre med å samordne tiltak og tilbud for aldersgruppen 0-24 år. Utfordringen er å komme inn tidlig i saker som gjelder barn og oppvekst, slik at vi kan forebygge mer relatert til uhelse og omsorgssvikt for barn i

kommunen.

Det arbeides med videreutvikling av tverrfaglig team som en arena for samarbeid på tvers av fagområder i kommunen. Kommunen er nå deltaker i pilot prosjektet 0-24 år, som må bli en viktig arena for videre arbeid med utsatte barn og unge og hva kommunen skal ha av tilbud til denne gruppen.

Utfordringer er det også med leger til fastlegepraksiser som er til salgs i kommunen. Det er et generelt problem i Norge, og det er et område som gir oss store utfordringer for å få til gode løsninger for kommunens innbyggere.

I legevaktsarbeidet er det kompetansekrav både til leger og helsepersonell, som vil ha fokus. Krav til leger med spesialisering er ett område som kan gi utfordringer med dekning av vakter i legevakt.

7.8 Pleie og omsorg

7.8.1 Fakta

Tjenesteområdet Pleie og omsorg omfatter tjenestene:

- Pleie og omsorg i institusjon – omfatter også langtids-, rehabiliterings- og andre korttids- og avlastningsopphold
- drift av kjøkken i institusjon; dagopphold og aktivitet
- transporttjenester
- hjemmetjenester – herunder helsehjelp og psykisk helsetjeneste, matutkjøring, trygghetsalarm, avlastning utenfor institusjon , omsorgsstønad, opplæring, lavterskeltjenester for rus og psykisk helse, heldøgns bemannet omsorgsbolig
- hjemmehjelp – praktisk bistand – daglige gjøremål
- brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
- fysio- og ergoterapitjenester
- formidling av tekniske hjelpemidler fra NAV i tillegg til at kommunen har eget lager for korttidsutlån
- akutthjelp helse- og omsorgstjenesten – Elverum kommune er administrativ vertskommune for tjenesten
- renhold, drift og vedlikehold av institusjonslokaler

Målgrupper for tjenestene som gis innenfor tjenesteområdet er innbyggere i Elverum som, i henhold særskilt vedtak og i samsvar med lov og forskrift, har rett til en eller flere av de aktuelle tjenestene. Målgruppen for helse- og omsorgstjenestene er personer i alle aldre med akutt skade eller sykdom, personer med kronisk sykdom eller funksjonssvikt og personer med pleie- og omsorgsbehov som de selv ikke kan mestre.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er de strategiske planene Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020, Folkehelsearbeid i Elverum 2019 – 2022 og Integrering i Elverum 2015 – 2019. Helse- og omsorgstjenestene er lovpålagte og i stor grad regulert av lovverk, forskrifter og veiledere.

7.8.2 Mål og resultater

Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i [virksomhetsplanen for 2019](#). Virksomhetsplanen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjenesteområdet. Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2019 og 2018.

Pleie og omsorg: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Funksjon 253: Pleie, omsorg, hjelp og rehabilitering i institusjon			
Brukerundersøkelser sykehjem(forenklet undersøkelse, skala 1-2 og «vet ikke», 2 er best).			

Resultat for brukerne	Måles ikke	Ikke målt	1,9
Respektfull behandling	Måles ikke	Ikke målt	2,0
Brukermedvirkning	Måles ikke	Ikke målt	2,0
Pårørendeundersøkelser sykehjem (skala 1-6, 6 er best).			
Resultat for brukerne – pårørende	Måles ikke	Ikke målt	4,6
Respektfull behandling – pårørende	Måles ikke	Ikke målt	5,2
Brukermedvirkning – pårørende	Måles ikke	Ikke målt	4,6
Indikatorer for tjenesteproduksjonen i institusjon.			
Andel beboere i institusjon med aktive tiltaksplaner	100 %	100%	100 %
Fallutredning er utført på alle pasienter i henhold til prosedyre	100 %	100%	100 %
Andel pasienter som skal ha mål for habilitering/rehabilitering	100 %	100%	100 %
Andel avdelinger som gjennomfører lokal internrevisjon på tjenestekvalitet	100 %	100%	100 %
Andel pasienter med langtidsvedtak med utført legemiddelgjennomgang	100 %	100%	100 %
Andel pasienter med ernæringskartlegging utført i henhold til prosedyre	100 %	100%	100 %
Andel pårørende som har fått tilbud om deltagelse på individuelle møter	100%	100%	100 %
Andel saker hvor frister overholdes i kommunens ergo- og fysioterapitjeneste	100 %	91 %	83 %
Plasser institusjon av innbyggere 80 år eller over	18,1 %	18,57 %	19,6 %
Andel plasser avsatt til rehabilitering/habilitering	4,1 %	4,1%	4,1 %
Andel plasser avsatt til tidsbegrenset opphold	17,3 %	15%	15%
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens	19,6%	20,2	19,6 %
Funksjon 254: Kjernetjenester knyttet til pleie, omsorg, hjelp.	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Pårørendeundersøkelser – tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne (skala 1-6, 6 er best).			
Trygghet – pårørende	5,3	5,2	Ikke målt
Respektfull behandling – pårørende	5,3	5,3	Ikke målt
Informasjon – pårørende	5,3	4,9	Ikke målt
Brukerunders. hjemmebaserte tjenester (forenklet undersøkelse, skala 1-2 og «vet ikke», 2 er best).			
De ansatte utfører arbeidsoppgavene på en god måte	2,0	2,0	Ikke målt
Jeg får den hjelpen jeg trenger slik at jeg kan bo hjemme	2,0	1,9	Ikke målt
De ansatte behandler meg med respekt	2,0	2,0	Ikke målt
Tjenesten jeg får hjemme gjør at jeg føler meg trygg	1,9	1,9	Ikke målt
De ansatte snakker klart og tydelig slik at jeg forstår dem	2,0	2,0	Ikke målt
Alt i alt, jeg er fornøyd med den hjemmesykepleien jeg får	2,0	2,0	Ikke målt
Alt i alt, jeg er fornøyd med den praktiske bistanden (hjemmehjelpen)	1,9	1,9	Ikke målt
Indikatorer for tjenesteproduksjon – tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne.			
Andel tjenestemottakere som skal ha aktive tiltaksplaner i Gerica, med daglig journalføring.	100 %	100 %	100 %
Andel nye tjenestemottakere og de som er i risikogruppe i bofellesskap med gjennomført ernæringskartlegging.	100 %	100 %	100 %
Andel tjenestemottakere med gitt tilbud om brukersamtale 1 gang per år.	100 %	100 %	100 %
Andel høgskoleutdannede innen helse og sosialfag i tjenesteproduksjonen.	25 %	19,95 %	19,55 %
Andel helsefagarbeidere/hjelpepleiere/omsorgsarbeidere i tjenesteproduksjonen	60 %	67,43 %	74,8 %
Indikatorer for tjenesteproduksjonen – hjemmebaserte tjenester – somatikk			
Andel høgskoleutdannede i hjemmebasert omsorg	50 %	50 %	50 %
Etterspørre legemiddelgjennomgang av fastlege ved behov/bekymring og/eller hos brukere med ordinasjon på mange medikamenter	Utgått	Utgått	Fastlege ansvarlig for rapportering
Andel plasser i institusjon og heldøgns bemannet bolig 80 år eller eldre	24 %	21 %	26 %
Ernæringskartlegging er utført på alle aktuelle brukere i henhold til prosedyre	100 %	90 %	70 %
Andel brukere i hjemmebasert omsorg med aktive tiltaksplaner	100 %	90 %	100 %
Aktivitetstilbud (dagopphold) – antall plasser for hjemmeboende	23 plasser	18 plasser	15 plasser

Indikatorer for tjenesteproduksjonen - hjemmebaserte tjenester - psykisk helse			
Andel oppdaterte tiltaksplaner	100 %	32 %	100 %
Andel saker med fristbrudd etter forvaltningsloven	0 %	Ikke målt	Ny
Andel brukere som øker ORS (Outcome Rating Scalescore - egenvurdering av hjelpen) fra start til slutt	70 %	60 %	60 %
Indikatorer for tjenesteproduksjonen - Tjenestekontoret - forvaltning			
Alle inneliggende pasienter på sykehus som har behov for endret tjenestetilbud etter utskriving, skal kartlegges samme eller påfølgende virkedag.	100 %	100%	100 %
Antall UK (utskrivningsklare) døgn (somatikk)	60 døgn	7 døgn	26 døgn
Andel pasienter hvor det er mistanke om demenssykdom som skal få tilbud om kartlegging/utredning av kommunens demensteam – så fremt kartleggingen ikke er utført av lege/spesialisthelsetjenesten	100 %	63 %	100 %
Andel pasienter og pårørende som er rammet av kreft som skal få tilbud om kreftkoordinator og kreftsykepleier i hjemkommunen.	100 %	100 %	100 %
Andel tjenestemottakere som ønsker og har rett på personlig koordinator som skal få dette opprettet innen 1 måned etter søknad	100 %	90 %	88 %

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i hele tusen				
Pleie og omsorg	431 978	368 114	413 846	-10 557

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Pleie og omsorg har et merforbruk på 10,6 millioner kroner som i hovedsak kan henføres til tjenestene innen psykisk helse og institusjonstjenesten.

Enheten for psykisk helse har et merforbruk på 8,1 millioner kroner, som skyldes økt behov knyttet til ressurskrevende brukere. Denne utgiftsøkningen medfører en økt statlige refusjon for ressurskrevende tjenester. Merinntekten for refusjon ressurskrevende tjenester samlet for kommunen er likevel kun 0,75 millioner kroner. Årsaken til dette er innstramming knyttet til timeprisberegning presentert i rundskriv fra helsedirektoratet januar 2019, samt endringer i ressursinnsatsen gjennom året.

Enhet for institusjonstjenesten har et merforbruk på 3,2 millioner kroner som i stor grad skyldes økte lønnskostnader. Reduksjon i antall nattevakter som budsjettforutsetningen tilsier har ikke vært mulig å gjennomføre dersom kommunen skal ha forsvarlige tjenester. For å sikre forsvarlige tjenester har det også vært merforbruk på vikarer og ekstra innleie, samt overtid. Det har vært høyere utgifter til medisinsk forbruksmateriell og medisiner, samt service og reparasjoner av inventar og utstyr, da mye av dette er gammelt.

Samlet viser måleindikatorene i stor grad måloppnåelse. Enkelte indikatorer bekrefter press på tjenesten, spesielt rus- og psykisk helsetjenesten og demensutredning. Institusjonstjenesten har hatt ledige plasser gjennom hele året.

7.8.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
	Alle enheter jobber med kontinuerlig forbedring og LEAN som metode. Det er fokus på

Implementere LEAN; kontinuerlig forbedring og utvikling av en varig forbedringskultur.	visualisering og alle avdelinger har tatt i bruk ulike tavler. Avdelingene jobber med driftstavler som gjør det enklere å holde fokus på kvalitet, samt gir oversikt og struktur i hverdagen. I 2019 har sektor for pleie, rehabilitering og omsorg standardisert forbedringstavlen og de fleste avdelingene har startet opp med kontinuerlige og strukturerte tavlemøter. Forbedringstavlen inneholder i tillegg mål og måling av mål og forbedringsarbeid. Flere avdelinger har gjennomført prosessgjennomganger i forbindelse med forbedringsarbeidet og ansatte har aktivt deltatt i gjennomgangene. Sentralkjøkkenet har jobbet med bedre lagerstyring gjennom å sortere og systematisere de ulike lagrene. De har i tillegg prøvd ut gjøremålstavle, men ikke fått full effekt av denne. I 2019 er elektronisk lagerstyring med tom/full prinsippet implementert på alle lager med medisinsk forbruksmaterieill i både institusjonstjenesten og hjemmetjenesten. Det er gjennomført kulturanalyse på flere avdelinger, dette for å undersøke og jobbe med avdelingens kultur for forbedring. Flere ledergrupper har innført RAG (red, amber and green), et system for å holde oversikt over pågående prosesser. Det jobbes også kontinuerlig med å standardisere rutiner og prosedyrer. Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg har hatt to samlinger for alle ledere med fokus på å dele og lære av hverandres forbedringsarbeid. Alle nye ledere har gjennomgått basiskurs i LEAN med utviklingsleder.
Ivareta fag- og kompetanseutvikling innen psykisk helse, spesielt innen vold, vurdering av voldsrisiko, takle utagering, og terapeutisk konflikthåndtering.	Forebygging og håndtering av vold i rus og psykisk helse bygger på prinsipper i terapeutisk konflikthåndtering (TKH). Det er avholdt noen interne samlinger, og dette arbeidet skal kontinueres. Vi har hatt to kursledere innen området . Den ene personen er nå flyttet til Tjenestekontoret, og vi bør derfor øke kompetansen internt på kursledere i året som kommer.
Videreutvikle rus og psykisk helsetjeneste i bofellesskap og hjemmetjeneste.	Det er startet opp et nytt bofellesskap i 2019 og det har vært nødvendig å utvikle miljøterapeutisk kompetanse i møte med målgruppen. Det legges vekt på trygghet og kontinuitet i arbeidet og systemhåndbok der tilnærmingene er beskrevet er revidert i 2019.
Videreutvikle det terapeutiske tilbudet i psykisk helse sammen med kommunepsykologene.	Det er igangsatt et arbeid for å utvikle ny metodikk overfor personer med milde/moderate helseutfordringer . Det er etablert Drop-in samtaler som et nytt tilbud i tjenesten.
Styrke pasientsikkerheten med spesielt fokus på fallforebygging, legemiddelgjennomgang, forebygge urinveisinfeksjon og trykksår og forebygge underernæring som noen av de prioriterte fagområdene i PRO.	Institusjonstjenesten har deltatt på nasjonalt pasientsikkerhets-program og har innarbeidet alle fokusområdene. Hjemmetjenesten og tjenester til personer med nedsatt funksjonsnedsettelse deltok i 2018 i lokalt læringsnettverk innen ernæring og har hatt spesielt fokus på dette i 2019. Det er rutiner og samarbeid med fastleger vedrørende legemiddelgjennomganger. Alle fokusområder har oppdaterte prosedyrer i kvalitetssystemet. Nytt fokusområde «tidlig oppdagelse av forverret tilstand» er oppstartet.
Videreutvikle systemet for kvalitetssikring og internkontroll.	Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg gjennomfører internrevisjon årlig etter revisjonsplan. Internrevisjon innen områdene legemiddelhåndtering og pårørendearbeid ble gjennomført i 2019. Enhetene gjennomfører i tillegg lokal internrevisjon per tertial. Alle dokumenter er overført fra gammelt til nytt kvalitetssystem og overgangen til digitalt avvikssystem er startet opp.
Styrke demensomsorgen ved å videreutvikle rollen som demenskoordinator og etablere demensteam. Videre samarbeide med Demensforeningen for å spre kunnskap om demenssykdom for Elverum kommunes innbyggere, og gjennomføre pårørendeskole.	Demensteamet består av en ergoterapeut og demenskoordinator. Fra oktober 2019 er demensteamet økt fra å jobbe sammen en dag annenhver uke til en dag hver uke. De samarbeider med fastlegene om demenskartlegging. Det er gjennomført både kurs og evalueringsmøter innen aktivitetsvennordningen. Pårørendeskolen med samtalegrupper 2019 er gjennomført etter planen. Demenskoordinator har sammen med fagpersoner gjennomført kurs for ansatte innen vurdering av samtykkekompetanse og bruk av tvang (Psbl kap. 4A).
Videreutvikle og evaluere effekten av innsatsteam som en tjeneste som gir brukeren mulighet for rehabilitering og økt mestring i eget hjem.	Flere pasienter har fått tjenester fra innsatsteamet de to siste årene, og mange pasienter har god effekt av tjenesten. Flere pasienter blir rehabilitert til et mindre behov/omfang av hjemmetjenester etter avsluttet innsatsteam. Fysioterapeut fra innsatsteamet har i 2019 deltatt i prosjekt handlingsplan for habilitering og rehabilitering, hvor et av fokusområdene er egenmestring. Prosjektdeltaker deltok i tillegg på meningsverksted for pårørende med fokus på «hva er viktig for deg».
Bidra som aktiv prosjekteier i kommunalt velferdsteknologiprojekt og deltaker i velferdsteknologi-prosjektet i Sør-Østerdal regionen, samt fortsette arbeidet med å innføre velferdsteknologi som en del av helse- og	Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg har vært en aktiv prosjekteier og deltatt med ansatte i både kommunalt velferdsteknologiprojekt, velferdsteknologiprojektet i Sør-Østerdal regionen og det nasjonale velferdsteknologiprogrammet. Det er etablert en digital plattform og kommunens hjemmetjeneste fungerer som resnonscenter. Alle trykksårsalarmer er digitale. Rus og psykisk helsetjeneste har tatt i bruk

omsorgstjenesten. Tverrfaglig og tverrsektorielt arbeid for å sikre overgang fra analoge til digitale trygghetsalarmer, etablere digital plattform og responscenter.	Responscenter med trygghetsalarmer er digitalt rask og personlig helsehjelp som har fått en videobasert samhandling, spesielt med spesialisthelsetjenesten. Dette gir god ressursutnyttelse, men det er en utfordring at ulike systemer ikke er integrert. Sektoren jobber videre med å implementere spesifikke teknologityper.
Samarbeide med MHBR om brannssikkerhet for risikoutsatte grupper.	Årlig brannvernundervisning på tvers av enheter er gjennomført i uke 43 i 2019. Hjemmetjenesten har deltatt i møter med MHBR angående prosjekt «Brannløftet», og det er iverksatt arbeid overfor enkelte utsatte brukergrupper. Arbeidet fortsetter i 2020.
Delta i KOLS (kronisk obstruktiv lungesykdom) prosjekt i samarbeid med sykehus og høgskolen for å øke kunnskap om KOLS.	KOLS prosjektet 2018-2020 er satt på pause høsten 2019. Prosjektet vurderes gjenopptas og slutføres høsten 2020.
Utvikle aktivitetstilbudet til hjemmeboende personer med demenssykdom.	Det er ønskelig å tilby flere hjemmeboende brukere med demenssykdom et aktivitetstilbud. Aktivitetstilbudet baserer seg på personsentrert omsorg, og målet er å gjøre dagen meningsfull for brukerne, samtidig som pårørende får nødvendig avlastning. I 2019 har en arbeidsgruppe jobbet med å utvikle tilbudet med tanke på både å øke antallet plasser samt styrke innholdet i aktivitetstilbudet. Dette arbeidet fortsetter inn i 2020. Strukturelle endringer gjennomføres tidlig i 2020 for i større grad å kunne imøtekomme lovpålegg om aktivitetstilbud til mennesker med demenssykdom fra 01.01.2020.
Ivareta bestemmelser om utførelse av arbeid som kan medføre fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold.	Se punkt under; Forebygge og håndtere vold og trusler mot helsepersonell – jfr. nye pålegg i Arbeidsmiljøloven.
Implementere recoveryorientert arbeid i rus og psykisk helse.	Det er igangsatt arbeid sammen med Høgskolen i Innlandet for å se på muligheter for å etablere egen studieretning og et samarbeid i vårt nærområde.
Strategisk arbeid mot vold i nære relasjoner, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, radikaliserings, selvmord og selvskading.	Over 50 % av de ansatte i rus og psykisk helsetjeneste har fått opplæring om forebyggende arbeid mot selvmord. Arbeidet mot vold i nære relasjoner skal fortsette i 2020.
Forebygge og håndtere vold og trusler mot helsepersonell – jfr. nye pålegg i Arbeidsmiljøloven	Enhetene har utsett totalt 28 ressurspersoner som har gjennomgått grunnkurs i vold og trusler i arbeidslivet. Ressurspersonene skal bistå vedrørende opplæring og veiledning av kollegaer. For å ivareta rollen som ressursperson vil ressurspersonene følges opp med årlige 6-timers kurs. I tillegg er det et tett samarbeid med personalstaben, bedriftshelsetjenesten og noen enheter har fått bistand fra spesialisthelsetjenesten ved utfordrende situasjoner. I institusjonstjenesten bistår spesialisthelsetjenesten blant annet med TID veiledning – dette hjelper oss med forebygging i gitte pasientsituasjoner. TID er et manualbasert verktøy som personalet, vanligvis i samarbeid med lege eller psykolog, anvender for å utrede, tolke og sette inn tiltak ved adferdsmessige og psykologiske symptomer ved demens og andre psykiske tilstander. Dette krever kontinuerlig arbeid, og vi fortsetter arbeidet i 2020.
Opptappingsplan for rusarbeid, jamfør statlige føringer.	Det har i 2019 ikke kommet en økning i den økonomiske rammen som forutsatt i nasjonale føringer. Forprosjekt for etablering av Fact-team i vår region av avsluttet, og det er besluttet at Elverum kommune skal delta videre i dette arbeidet.
Implementere Feedback orienterte tjenester i rus og psykisk helsetjenester.	Det har vært problematisk å få til en systematisk veiledning og oppfølging på området på grunn av at kommunepsykolog med dette ansvaret har sluttet. Tjenesten fortsetter likevel å jobbe med feedback orienterte tjenester. Utviklingsleder i sektor for familie og helse er ressursperson innen området og har startet opp arbeidet igjen på slutten av 2019. Vi har ønske om å fortsette dette arbeidet fremover.
Videreutvikle mestringstilbud og satsing på intro-kurset «tankens kraft» i psykisk helse	Kurset Tankens kraft har vært gjennomført 7 ganger i løpet av 2019 og ca. 180 deltakere har møtt på en eller flere samlinger. Det er søkt midler om utvikling av tilbudet til personer med milde/moderate lidelser. Vi ønsker å etablere «Rask psykisk helsehjelp» som metodikk. Dette er lavterskeltjenester uten henvisning og kort ventetid.

7.8.4 Utfordringer videre

Hjemmebaserte tjenester - Ifølge rapport fra Statistisk sentralbyrå vil Norge mangle 28 000 sykepleiere og 18 000 helsefagarbeidere i 2035. Elverum kommune erfarer allerede i dag utfordringer ved rekruttering av sykepleiere. Demografisk framskrivning tilsier en vesentlig økning av antall eldre i årene som kommer.

Samtidig vises det til prognoser som tilsier at en langt større del av den fremtidige arbeidskraften i Norge må velge helsefaglig utdanning for å imøtekomme samfunnets behov. Vi må legge til rette for robuste fagmiljøer hvor knappe ressurser kan benyttes der det er behov for å sikre faglige forsvarlige tjenester til brukerne.

Med bakgrunn i dette planlegges det for ny organisering av hjemmebaserte tjenester fra og med mars 2020.

Rus og psykisk helsetjeneste hadde en økning i antall henvendelser i 2019. Økningen har vedvart de tre siste årene, noe som gir ventelister inn til tjenesten. Det er behov for ytterligere styrking av dette arbeidet i Rus og psykisk helsetjeneste. Det er vanskeligere å få brukere innlagt i psykisk helsevern, og de som er innlagte kommer raskere tilbake til kommunen.

Det betyr at tjenestene fra kommunen må dekke en større del av totalinnsatsen for brukerne. Pakkeforløp er innført innen psykisk helsevern og rusfeltet. Dette øker behovet for koordinerte tjenester og pålegger også kommunene større ansvar.

Dette merarbeidet er en utfordring for tjenestene som allerede er under sterkt press. Opptrappingsplanen for rusfeltet avsluttes i 2020, og har kun delvis gitt økt kapasitet i den kommunale oppfølgingen. Det har vært og er behov for å kjøpe tjenester fra private, der behovet er utover det ordinære kommunale tjenestetilbudet.

Demenssykdom – fra 01.01.2020 vil det blir lovpålagt at kommunene skal sikre nødvendig aktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demenssykdom. Med bakgrunn i dette planlegges det for strukturelle endringer i tilbudet fra 2020. Videre er det behov for å jobbe videre med å utvikle tilbudet og kapasiteten på tjenesten.

Institusjonstjenesten – den største utfordringen knyttet til institusjonstjenesten er at det ikke er tilstrekkelig stor andel plasser som er tilpasset pasienter med demenssykdom. Institusjonstjenesten har i perioder pasienter med komplekse og sammensatte lidelser, hvor det tidvis er behov for å styrke bemanningen for å sikre forsvarlige tjenester og også forsvarlig arbeidsmiljø for ansatte.

Grunnbemanningen ved enkelte avdelinger er lav, som igjen medfører behov for ekstrainnleie for å sikre forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Antall UK (utskrivningsklare pasienter) hvor kommunen har måttet betale døgnpris har blitt vesentlig redusert. Det skyldes rask kartlegging fra tjenestekontoret, kapasitet på korttidsplasser og rehabiliterende innsatsteam.

Vi ser også økende utfordringer med å få tak i kvalifisert personell, spesielt sykepleiere, vi må derfor se på organisering av arbeidet, og hvordan vi kan sikre forsvarlige tjenester fremover hvis det som forventet blir knapphet på helsepersonell.

Interkommunal akutt døgnplass – det er lav beleggsprosent på både psykisk og somatisk akutt døgnplass. Organiseringen av driften ble overført til legevakten ved innflytting til helsehuset, noe som forventes å gi økt bruk av plassene.

Fellestjenesten – enheten har flere seniorer, og er således sårbar med tanke på kompetanse. Det må legges til rette for gode overganger for å sikre kompetanseoverføring for å ivareta viktig arbeidsoppgaver.

Tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne – Mangel på riktig og nok kompetanse har gjort at vi ikke har vært i stand til å bygge opp tjenester etter tjenestemottakernes behov. Dette medfører at vi må kjøpe tjenester av private aktører. På sikt skal vi være i stand til å yte denne tjenesten selv, ved å rekruttere tilstrekkelig kompetanse og se på alternative arbeidstidsbestemmelser. Det er et stadig økende behov for avlastning. På Vestly avlastning er det begrenset med rom, og dette medfører at vi i mindre grad har kapasitet til å imøtekomme disse behovene på Vestly.

7.9 Sosial - tjenestebistand

Tjenesteområde sosial - tjenestebistand omfatter tjenestene:

- sosial rådgiving og veiledning
- administrasjon og støttefunksjoner vedrørende bosetting og introduksjonsordningen
- skjenkekontroll
- gjeldsrådgiving
- økonomirådgiving, rusomsorg og oppfølging i midlertidig bolig

- boligforvaltning – ivaretagelse av eierinteresser og forpliktelser knyttet til kommunens ulike boligtyper som: omsorgsboliger, boliger i bofellesskap og øvrige kommunalt disponerte boliger samt to prosjekter i boligsosialt utviklingsprogram
- kommunale sysselsettingstiltak og kommunale lavterskel sysselsettingstiltak
- forvaltning, drift og vedlikehold av kommunalt disponerte boliger

Målgrupper for tjenestene er innbyggere i Elverum som har behov for:

- Råd, veiledning, midlertidig bolig, oppfølging relatert til rus, gjeldsrådgiving og økonomisk bistand.
- Omsorgsboliger og boliger til vanskeligstilte som har behov for kommunal bolig.
- Jobb eller aktivitet, for de mellom 18 og 67 år og har vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er Kommuneplanens samfunnsdel – særskilt kapitlet om Livskvalitet og velferd, strategisk plan: Helse- og omsorg i Elverum 2016-2020, strategisk plan: Integrering i Elverum 2015-2019, strategisk plan: Barnefattigdom- bekjempelse og forebygging 2013-2016, strategisk plan for NAV Hedmark 2016 -2020, alkoholpolitiske retningslinjer 2016-2020, boligsosial programplan – bolig for velferd 2016-2020.

Tjenestene innenfor tjenesteområdet gis av NAV, boligsosialt team i Service- og IKT staben, sektor for kultur som ivaretar sysselsettingstiltak for brukere, sektor for pleie, rehabilitering og omsorg som ivaretar sysselsettingstiltak for utviklingshemmede, eiendomsstaben som bidrar med forvaltning, drift og vedlikehold av kommunalt disponerte boliger og sektor for familie- og helse som ivaretar rusomsorg sammen med NAV.

7.9.1 Fakta

Tjenesteområde sosial - tjenestebistand omfatter tjenestene sosial rådgiving og veiledning; administrasjon og støttefunksjoner vedrørende bosetting og introduksjonsordningen; skjenkekontroll; gjeldsrådgiving; økonomirådgiving, rusomsorg og oppfølging i midlertidig bolig; boligforvaltning – ivaretagelse av eierinteresser og forpliktelser knyttet til kommunens ulike boligtyper som: omsorgsboliger, boliger i bofellesskap og øvrige kommunalt disponerte boliger samt to prosjekter i boligsosialt utviklingsprogram; kommunale sysselsettingstiltak og kommunale lavterskel sysselsettingstiltak; forvaltning, drift og vedlikehold av kommunalt disponerte boliger.

Målgrupper for tjenestene er innbyggere i Elverum som har behov for:

- Råd, veiledning, midlertidig bolig, oppfølging relatert til rus, gjeldsrådgiving og økonomisk bistand.
- Omsorgsboliger og boliger til vanskeligstilte som har behov for kommunal bolig.
- Jobb eller aktivitet, for de mellom 18 og 67 år og har vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er Kommuneplanens samfunnsdel – særskilt kapitlet om Livskvalitet og velferd, strategisk plan: Helse- og omsorg i Elverum 2016-2020, strategisk plan: Integrering i Elverum 2015-2019, strategisk plan: Barnefattigdom- bekjempelse og forebygging 2013-2016, strategisk plan for NAV Hedmark 2016 -2020, alkoholpolitiske retningslinjer 2016-2020, boligsosial programplan – bolig for velferd 2016-2020.

Tjenestene innenfor tjenesteområdet gis av NAV, boligsosialt team i Service- og IKT staben, sektor for kultur som ivaretar sysselsettingstiltak for brukere, sektor for pleie, rehabilitering og omsorg som ivaretar sysselsettingstiltak for utviklingshemmede, eiendomsstaben som bidrar med forvaltning, drift og vedlikehold av kommunalt disponerte boliger, sektor for familie- og helse ivaretar rusomsorg sammen med NAV.

7.9.2 Mål og resultater

Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i **virksomhetsplanen for 2019**. Virksomhets-planen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjeneste-området. Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2019 og 2018.

Sosial tjenestebistand: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Funksjon 242: Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid			
Antall avsluttede gjeldsrådgivningssaker per måned.	10	9	11
Andel gjeldsrådgivningssaker som fører til avtale	80%	88%	79%
Andel flyktninger som følges opp av minoritetsveileder og som skal være i arbeidsrettede tiltak eller utdanning (måles hvert tertial).	80%	84%	96%
Funksjon 243: Tilbud til personer med rusproblemer			
Antall rusmisbrukere som følges opp av ruskonsulent.	60	86	79
Funksjon 265: Kommunalt disponerte boliger			
Antall husstander fra kommunal leid til egen eid bolig per år.	12	7	7
Startlån – andel barnefamilier som får hjelp til egen bolig av totalt brukte startlånsmidler,	50%	54%	56%
Minimum driftskostnader til vedlikehold per år – kr per m ²	170	78	105
Funksjon 273: Kommunale sysselsettingstiltak			
Antall personer med nedsatt funksjonsevne som mottar tilrettelagt arbeidstilbud per år.	45	43	40
Antall deltakere på arbeidstrening/arbeidsmarkedstiltak i Jobbsentralen per uke.	6	4	6

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i hele tusen				
Sosial tjenestebistand	23113	17365	19768	-838

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Sosial – tjenestebistand har et samlet merforbruk på 0,8 millioner kroner. Avviket fremkommer som merforbruk innenfor helse og omsorgstjenestene og skyldes i hovedsak et feilbudsjettert refusjonsbeløp og forskyving mellom år når det gjelder et mindre statlige tilskudd. I tillegg er det for lavt budsjett på tilskudd til tiltaksplasser. Det er imidlertid et mindreforbruk på 1,2 millioner kroner knyttet til drift og vedlikehold av arealer innen tjenesteområdet.

Kommunalt disponerte boliger/boligsosialt arbeid - Det er inngått intensjonsavtaler om tilvisningsavtaler for 30 leiligheter i 2019, etter utlyst konkurranse blant mulige utbyggere. 7 husstander har gått fra leie til eie av egen bolig i 2019, kontinuerlig jobbing i boligsosialt team med fokus på hvem som ved hjelp av startlån og økonomisk veiledning kan eie egen bolig har bidratt til dette. Noen av disse har tatt over tidligere leid kommunal bolig etter takst, og noen har kjøpt i markedet. Resultatet viser også at det hele tiden er barnefamilier som prioriteres i forhold til bruk av startlån.

Råd og veiledning og sosialt forebyggende arbeide —84% av flyktningene som ble fulgt opp av minoritetsveileder var i aktivitet i 2019.

Gjeldsrådgivning - det har vært en liten nedgang i antallet avsluttede saker i 2019, men løsningsgraden er oppe på 88% som fører til avtale, og det er vi svært godt fornøyd med.

Tilbud til personer med rusproblemer - Antallet rusmisbrukere som ble fulgt opp av ruskonsulent ble 96 i 2019. Dette er flere enn tilrådelig for to, men behovet er faktisk vesentlig større enn dette også. Det er store mørketall innenfor dette området.

Alle kommuner i Norge rapporterer inn opplysninger om tjenesteproduksjonen til Statistisk Sentralbyrå. Dette

gir grunnlag for å sammenlikne kommunens ytelser i tjenesteproduksjonen overfor innbyggerne. Denne statistikken (KOMmune – STAT – RAPportering) er strukturert ved at sammenlignbare kommuner er samlet i ulike kommunegrupper. Elverum kommune tilhører kommunegruppe 13. Se tabell under.

Kommune/ KOSTRA-gruppe	Utvalgte nøkkeltall for kommunale boliger, etter region, statistikkvariabel og år							
	Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (antall)		Andel nye søkere som har fått avslag på kommunal bolig (prosent)		Antall boliger finansiert med startlån, per 1000 innbyggere (antall)		Antall husstander med bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (antall)	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Elverum kommune	25	25	32	40	3,3	4,4	16,7	19,2
KOSTRA-gruppe 13	18	19	28	37	1,5	1,4	14,9	16,3

Dette indikerer at det er viktig å jobbe med «fra leie til eie», og i tillegg satse på oppfølging av de som allerede har klart å skaffe seg bolig, slik at de kan mestre sine forpliktelser i forhold til gitte startlån og faste boligutgifter, målet er å beholde boligen. Kommunen formidlet 73 millioner kroner i startlån i 2019, 70 husstander fikk startlån og startlånet finansierte ca. 85 % av kjøpesummen.

7.9.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
- Videre deltagelse i Husbankens kommuneprogram «Bolig for Velferd», blant annet med delprosjektene: «Hjem først» og «Midlertidig bolig».	Hjem først; har 15 deltagere som krever mye oppfølging og støtte. I tillegg følger teamet opp 12 personer som står i fare for å miste boligen og vegrer seg for å søke hjelp i det ordinære hjelpeapparatet. Midlertidig bolig; botilbud i kommunale boliger med lavterskel oppfølging, slik at flere innen 3 måneder kan komme over i ordinær bolig med nødvendig booppfølging. Fylkesmannen dekker utgiftene til 2 stillinger som skal jobbe med en omstilling og styrking av eksisterende tjenester til personer med langvarige og sammensatte behov innen rus- og psykisk helse.
Etablere og utvikle et FACT team for å gi mer helhetlige og koordinerte tjenester til personer med store utfordringer knyttet til rus og psykiatri (FACT = Flexible Assertive Community Treatment – et ambulant behandlingstilbud rettet mot personer med psykoselidelser)	Det jobbes med et tverrfaglig aktivt oppsøkende behandlingsteam i samarbeide med DPS og kommunene i regionen, Factteam.
Utvikle nye tilrettelagte arbeidsplasser for personer med utviklingshemming, og videreutvikle produkter fra Askeladden tekstilverksted i tråd med moter og etterspørsel. Forenkle produksjonen tilpasset brukergruppen.	Størrelse og utforming av dagens lokaler legger begrensninger på utviklingen av nye tilrettelagte arbeidsplasser. Det har i løpet av året blitt vurdert alternative lokaler, men disse har ikke vært aktuelle å ta i bruk uten bygningsmessige tilpasninger. Det blir stadig utviklet nye produkter og det er jobbet med hvordan man får markedsført disse for å øke salg av varer. I 2019 har vi startet salg i resepsjonen på Elverum helsehus.
Avhende uhensiktsmessig boliger for å sikre optimal utnyttelse av boligporteføljen.	Det er avhendet én bolig i 2019, hvor salgssummen var 2,34 millioner kroner.
Innføre digital søknadsbehandling av sosialhjelp.	Innføring av muligheten for å søke sosialhjelp digitalt via systemet Digisos ble gjennomført med virkning fra 19. juni. Dette fører til at brukerne kan sitte hjemme koblet på internett og søke. Søknadsbehandlingen går på denne måten mye lettere både for bruker og saksbehandlerne på NAV.
Prosjektet «samordning av kommunens sosiale tjenester hvor	Prosjektet har løpt over drøyt to år. Det er kartlagt forbedringspotensial på flere områder. Forslag til tiltak er oversendt rådmannen for vedtak i rådmannens ledergruppe. Det er foreløpig to foreslåtte tiltak som er satt i verk. NAV deltar nå fast i tverrfaglig inntaksteam.

NAV er involvert» ble avsluttet ved årsskiftet.	Det er satt i gang utredning av organisering og mandat for kommunens samlede håndtering av Individuell Plan. (IP)
Arbeid med å skaffe hensiktsmessige boliger for de som er i aktiv rus med helseutfordringer og stort bistandsbehov, et samarbeid mellom Eiendomsstaben og NAV.	Det er fremskaffet og regulert tomt for bygging av 6 forsterkede enheter til bruk som midlertidige boliger. Vi forventer å ferdigstille prosjektet i 2021.

7.9.4 Utfordringer videre

Statistikk for 2019 (KOSTRA) viser at en større andel av befolkningen i Elverum mellom 20 – 66 år mottar økonomisk sosialhjelp, enn i kommuner vi sammenligner oss med. En ser at barnefattigdom i Elverum ligger noe høyere enn de vi sammenligner oss med. I oversikten over antall som har mottatt økonomisk sosialhjelp er det kun hovedpersoner som er registrert, utbetalingene vil gjenspeile familiestørrelser, det vil si antall barn i familie.

Nøkkeltall	Elverum 2018	Elverum 2019	Kostragruppe 13
Netto driftsutgifter per innbygger til «Råd veiledning og sosialt forebyggende arbeid» – kroner	687	711	886
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år – %	4,8%	5,0%	3,9%

Tabell: Andel sosialhjelpsmottakere og netto driftsutgifter per innbygger til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid i Elverum og sammenliknbare kommuner (Kostragruppe 13).

Kategori	Kommune - 2019-tall				
	Røyken	Vestby	Aurskog Høland	Stange	Elverum
Sosialhjelpsmottagere – antall	345	333	372	523	670
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp	140	158	251	158	370
Sosialhjelpsmottagere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	120	151	135	252	313

Tabell: Noen indikatorer på sosiale ytelser i sammenliknbare kommuner (folketall cirka 18. - 21.000).

Utfordringene fremover er å arbeide videre for å redusere det totale antall sosialhjelpsmottagere.

Vi har derfor blant annet satt i gang et eget prosjekt med to medarbeidere, hvorav et årsverk er tilsatt ekstra for 2020, for om mulig å få langvarige sosialklienter over i varig statlig ytelse som for eksempel uførepensjon eller aller helst å bevege disse over i arbeid eller arbeidsrelatert aktivitet eller utdanning. Vi har tro på at økt bemanning på dette området med høyere kapasitet på råd og veiledning kan redusere sosialhjelpsutbetalingene.

Vi ser også av tabellene over at Elverum bruker mindre penger enn Kostragruppe 13 på råd og veiledning og at vi har høyere antall brukere på sosialhjelp. I tillegg ser vi at brukere går lengre tid på sosialhjelp hos oss enn de kommunene vi sammenlignes med. Vi er av den oppfatning at økt bemanning vil kunne bedre noen av disse parametrene noe vi forsøker å bevise med det planlagte prosjektet for 2020.

7.10 Sosial - økonomisk bistand

7.10.1 Fakta

Tjenesteområde sosial - økonomisk bistand omfatter tjenestene:

- mottak, bosetting og boveiledning og introduksjonsprogrammet for flyktninger og innvandrere
- kvalifiseringsprogrammet(KVP)
- økonomisk sosialhjelp inkludert utgifter i forbindelse med bosetting av flyktninger samt videreformidling av tilskudd gitt av Husbanken som kan gis til vanskeligstilte

Målgrupper for tjenestene er:

- Alle bosatte flyktninger innenfor fem-årsperioden, også enslige mindreårige flyktninger.
- Personer som deltar i kvalifiseringsprogrammet i regi av NAV.
- Personer som trenger råd og veiledning, midlertidig bolig og økonomisk bistand.
- Vanskeligstilte i egen eid bolig som kan søke tilskudd via kommunen for å opprettholde muligheten for å bo i egen bolig.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene er Kommuneplanens samfunnsdel – særskilt kapitlet om Livskvalitet og velferd, strategisk plan: Helse- og omsorg i Elverum 2016-2020, strategisk plan: Integrering i Elverum 2015-2019, strategisk plan: Barnefattigdom- bekjempelse og forebygging 2013- 2016, strategisk plan for NAV Hedmark 2016 -2020.

7.10.2 Mål og resultater i 2019

Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i **virksomhetsplanen for 2019**. Virksomhets-planen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjeneste-området. Under vises indikatorene i målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2019 og 2018.

	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Sosial - økonomisk bistand: Indikator tjenestekvalitet			
Funksjon 275: Introduksjonsordningen			
Antall deltagere på introduksjonsprogrammet (varighet cirka 2 år).	60	79	90
Andel flyktninger som starter på utdanning eller jobb etter avsluttet program. Grunnskole for voksne er inkludert.	50%	63%	73%
Andel flyktninger som starter på utdanning eller jobb fem år etter bosetting (ferdig med integreringsfase).	80%	76%	70%
Antall flyktninger som bosettes + sekundærbosetting eller familiegjennforente.	30	27	28
Funksjon 276: Kvalifiseringsordningen			
Antall deltagere i kvalifiseringsprogrammet (KVP).	30	28	28
Andel deltagere som avslutter i KVP og som skal gå over i arbeid eller utdanning (måles hvert tertial)	70%	87%	85%
Funksjon 281: Ytelse til livsopphold			
Antall brukere under 25 år som mottar økonomisk sosialhjelp per måned.	60	44	55
Antall brukere under 25 år som har økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt og har mottatt sosialhjelp i mer enn 30 dager.	30	23	36
Aktivitetsplikten – antall deltagere i pålagt aktivitet for sosialhjelp.	30	71	44
Andel av personer i aktivitetsplikt, se måltall, som har arbeidsoppgaver i kommunen.	60%	55%	30%-

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i 1.000 kroner				
Sosial - økonomisk bistand	53 687	55 807	53 200	-149

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Sosial – økonomisk bistand har et samlet merforbruk på 149 000 kroner, og er mindre vesentlig.

Økonomisk sosialhjelp - Utbetalinger av økonomisk sosialhjelp ga en liten økning i kroner fra 2018 til 2019. Dette medførte et negativt avvik, på kr 149.000 for 2019. Antallet brukere på sosialhjelp har imidlertid gått noe ned. Andelen ungdom under 25 år som mottar økonomisk sosialhjelp har vært stabil de tre foregående årene, mens vi for 2019 har hatt en gledelig og markant nedgang. Se tabeller under. Det har vært igangsatt ulike tiltak for å få ungdommene ut i aktivitet. Et eget ungdomsteam har ansvar for alle under 25 år og egen aktivitetskoordinator følger opp de som er i aktivitetsplikten. Ungdomsteamet samarbeider tett med videregående skole for å forhindre frafall eller få elever tilbake i utdanningssporet for de som er i ferd med å droppe ut eller har droppet ut. Vi ser en tendens til økt tilstrømming av ungdommer fra andre kommuner som bosetter seg i Elverum.

Bosatte flyktninger innenfor integreringsperiode - enhet for bosetting og introduksjon, Elverum læringssenter og NAV samarbeider tett for å sikre måloppnåelse for bosatte flyktninger. Dette sikrer at både det faglige og det økonomiske perspektivet blir ivaretatt vedrørende den enkeltes kvalifiseringsplan og fremdrift. Elverum kommune hadde i 2019 273 bosatte flyktninger innenfor 5-års perioden. Totalt 54 personer avsluttet sin 5-års periode. Av disse var det 16 barn som er integrert i skoler og barnehager. 38 personer er over 18 år. Av disse er 7 i jobb*, 19 går på videregående utdanning, 2 på yrkesrettede kurs (YR1 og YR2), 3 på grunnskole for voksne, 1 på høyskole, 4 på tiltak i NAV og 2 på introduksjonsprogram.

*Jobb inkluderer også vikariater og deltidsstillinger. Dette kan medføre at noen av de som er ferdige med 5-års perioden også vil måtte motta supplerende sosialhjelp.

År	2016	2017	2018	2019
Gjennomsnitt per måned	26	37	36	23

Tabell: Antall ungdommer under 25 år i gjennomsnitt per måned som har mottatt økonomisk sosialhjelp som hovedytelse.

År	2016	2017	2018	2019
Gjennomsnitt per måned	57	56	55	44

Tabell: Antall ungdommer under 25 år i gjennomsnitt per måned som har mottatt økonomisk sosialhjelp.

ÅR	JAN	FEB	MAR	APR	MAI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DES
2003	279	293	303	325	299	273	290	272	263	305	257	324
2004	276	278	347	335	288	345	305	339	350	337	339	350
2005	285	341	354	358	319	355	312	323	323	295	335	348
2006	271	332	351	300	310	349	267	327	358	288	342	324
2007	270	314	334	294	290	311	249	295	236	283	288	253
2008	237	274	252	311	299	263	274	294	275	280	246	304
2009	245	277	284	300	287	229	292	227	285	283	245	277
2010	228	278	278	251	222	268	231	185	224	226	239	240
2011	176	209	227	212	200	202	158	181	216	166	183	200
2012	161	196	205	167	179	211	143	186	165	188	219	178
2013	170	201	238	204	214	195	198	193	180	224	251	211
2014	210	233	224	227	259	231	248	233	242	252	208	274
2015	247	243	236	239	211	264	259	217	285	276	243	260

2016	213	283	277	290	281	291	283	301	275	234	271	277
2017	225	281	315	281	267	317	245	297	301	249	290	320
2018	248	314	319	324	271	336	243	296	214	314	310	293
2019	251	304	311	302	280	269	289	282	254	302	294	264

Tabell: Antall hovedpersoner per måned med utbetaling av sosialhjelp i Elverum - 2003 - 2019..

År	2016	2017	2018	2019
Gjennomsnitt per måned	273	282	290	283

Tabell: Antall hovedpersoner i gjennomsnitt per måned med utbetaling av sosialhjelp de 4 siste år i Elverum.

7.10.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
IPS (individuell jobbstøtte) er implementert i ordinær drift. Det ble imidlertid gitt prosjektmidler til en ekstra stilling med hovedvekt på arbeid med brukere som har utfordringer med rus.	Metodikken er implementert i henhold til tilgjengelige ressurser og IPS er også innført på Hedmarken (Hamar, Ringsaker, Løten, Stange) og er underlagt IPS-miljøet i Elverum. Dette er et tiltak som i sin helhet er finansiert av staten. Den ekstra prosjektstillingen er et tilbud for de som har psykiske utfordringer og/eller rusproblemer. Flere av disse har hatt kommunale ytelser (øk. sosialhjelp) og er nå kommet ut i jobb.
Aktivitetsplikt for de som mottar økonomisk sosialhjelp skal videreutvikles	Flere av de som har deltatt i aktivitetsplikten er kommet seg videre i jobb, utdanning, statlige tiltak eller har flyttet. Ca. 80 % mottar ikke lenger økonomisk sosialhjelp. Av disse er ca. 35 % kommet seg ut i jobb. Tilbudet har primært vært for de under 30 år.
NAV Elverum har vært med i et forskningsprosjekt som skulle utprøve en ny metodikk for helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier(HOLF). Det ble tilsatt 2 familiekoordinatorer hvorav 1,5 årsverk var finansiert av Arbeids og velferdsdirektoratet. Kommunens egenandel i dette var 0,5 årsverk. Prosjektet ble forlenget og gikk ut 2019. Oppstart var 1. oktober 2016. Prosjektet var organisert under Jobbsenteret i NAV.	Prosjektet har omfattet 24 barnefamilier, 16 med utenlandsk opprinnelse og 8 opprinnelig norske. Det er ikke funnet signifikante forskjeller i resultatene fra Elverum i forhold til de kontorene som drev tilsvarende prosjekt etter HOLF metoden. Det kan konkluderes med at tett oppfølging, slik prosjektet har vært, gir mer ro og trygghet for de berørte familier. Prosjektet har utarbeidet en tiltaksplan for NAV og kommunen for bedre å kunne forebygge barne-fattigdom og disse vil bli implementert i rutine ved kontoret.

7.10.4 Utfordringer videre

Statistikk for 2019 (KOSTRA) viser at en større andel av befolkningen i Elverum mellom 20 – 66 år mottar økonomisk sosialhjelp, enn i kommuner vi sammenligner oss med. En ser at barnefattigdom i Elverum ligger noe høyere enn de vi sammenligner oss med. I oversikten over antall som har mottatt økonomisk sosialhjelp er det kun hovedpersoner som er registrert, utbetalingene vil gjenspeile familiestørrelser, det vil si antall barn i familie.

Nøkkeltall	Elverum 2018	Elverum 2019	Kostragruppe 13
Netto driftsutgifter per innbygger til «Råd veiledning og sosialt forebyggende arbeid» – kroner	687	711	886
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år – %	4,8%	5,0%	3,9%

Tabell: Andel sosialhjelpsmottakere og netto driftsutgifter per innbygger til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid i Elverum og sammenliknbare kommuner (Kostragruppe 13). .

Kategori	Kommune - 2019-tall				
	Røyken	Vestby	Aurskog Høland	Stange	Elverum

Sosialhjelpsmottagere – antall	345	333	372	523	670
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp	140	158	251	158	370
Sosialhjelpsmottagere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	120	151	135	252	313

Tabell: Noen indikatorer på sosiale ytelser i sammenliknbare kommuner (folketall cirka 18. - 21.000).

Utfordringene fremover er å arbeide videre for å redusere det totale antall sosialhjelpsmottagere. Vi har derfor blant annet satt i gang et eget prosjekt med to medarbeidere, hvorav et årsverk er tilsatt ekstra for 2020, for om mulig å få langvarige sosialklienter over i varig statlig ytelse som for eksempel uførepensjon eller aller helst å bevege disse over i arbeid eller arbeidsrelatert aktivitet eller utdanning.

Vi har tro på at økt bemanning på dette området med høyere kapasitet på råd og veiledning kan redusere sosialhjelpsutbetalingene. Vi ser også av tabellene over at Elverum bruker mindre penger enn Kostragruppe 13 på råd og veiledning og at vi har høyere antall brukere på sosialhjelp. I tillegg ser vi at brukere går lengre tid på sosialhjelp hos oss enn de kommunene vi sammenlignes med. Vi er av den oppfatning at økt bemanning vil kunne bedre noen av disse parametrene noe vi forsøker å bevise med det planlagte prosjektet for 2020.

7.11 Kultur og religiøse formål

7.11.1 Fakta

Tjenesteområdet **Kultur og religiøse formål** omfatter tjenestene:

- kino- og kulturhus
- idrett og nærmiljø, kommunale idrettsbygg- og idrettsanlegg og flerbrukshall
- folkebibliotek
- tilskudd til frivillige lag og foreninger, museer og kunstformidling
- støtte til den norske kirke og andre religiøse formål (livssynsorganisasjoner)

Målgrupper for tjenestene innenfor tjenesteområdet er alle kommunens innbyggere som benytter seg av kulturelle eller religiøse tjenester. Kulturaktiviteter og tjenester som tilbys i bibliotek, kino, museer og idrettsanlegg er åpent for alle og lett tilgjengelig.

Også idrettslag, frivillige lag og foreninger er samarbeidspartnere og målgrupper for tjenesten. Målgruppen for religiøse formål er alle som sokner til den norske kirke eller øvrige livssynsorganisasjoner.

Kommunens planverk som gjelder for tjenesteområdet er særlig Kommuneplanens samfunnsdel med sine mål og strategier og hvor tjenesteproduksjon innenfor tjenesteområdet på mange områder bidrar til å oppfylle mål. Strategisk plan: «Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum – 2014 – 2018» er også viktig underlag for tjenesteproduksjonen.

Tjenestene innenfor tjenesteområdet produseres i hovedsak innenfor sektor for kultur. I tillegg til drift av egne anlegg er driftsorganisasjonen til Elverumshallen leid inn av TAIK for å håndtere daglig drift av idrettshallen på Terningen Arena. Tjenestene som hører under religiøse formål ivaretas av Den norske kirke og livssynsorganisasjonene med tilskudd fra kommunen.

I 2019 har den samlede tjenesteproduksjonen på tjenesteområdet tilsvart ca 21 årsverk, fordelt på gjennomsnittlig ca 45 medarbeidere gjennom året, her inkludert timelønnte. Arbeidsstyrken på tjenesteområdet er fordelt på yrkesgrupper som bibliotekarer, produsent, sekretærer, servicemedarbeidere, kinomaskinist, lys- og lydteknikere, assistenter, badebetjenter og arbeidsledere

7.11.2 Mål og resultater

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i **virksomhetsplanen for 2019**.

Virksomhetsplanen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjenesteområdet. Under vises indikatorene i dette målekortet – mål og resultater.

Kultur og religiøse formål: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Funksjon 370: Bibliotek			
Utlån per innbygger	3,6	3,0	3,0
Utlån av bøker/media for barn	34 800	28 705	29 931
Antall besøkende per år	82 000	78 800	82 343
Totalt antall arrangementer	140	118	142
Antall arrangementer for barn/unge	15	47	34
373: Kino			
Antall besøkende på kino – barn	6 000	6 520	5 098
Antall besøkende på kino – fra 11 år og oppover	42 000	36 024	44 531
377: Kunstformidling			
Antall besøkende på kulturarrangementer for voksne	7 000	4 978	5 180
Antall besøkende på kulturarrangementer for barn	4 000	5 570	5 383
380: Idrett			
Antall veiledninger for søknad på spillemidler	50	80	60
Antall stormøter med informasjon til idrettsråd, samfunnshus og grendehus	4	3	3
Antall styremøter i Elverum Idrettsråd	10	10	10
381: Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg			
Brukertilfredshet Svømmehallen (skal 1-6, 6 er høyest).	5	For lav svarprosent (19)	5
Brukertilfredshet Elverumshallen (skal 1-6, 6 er høyest).	–	–	5
Antall besøkende per år i Elverumshallen	300 000	300 000	300 000
Totalt antall brukere Svømmehallen	78 000	73 246	76 189
Svømmehallen – antall besøkende på fellesbad	15 000	14 940	14 869

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under:

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i hele tusen				
Kultur og religiøse formål	46 811	41 902	47 915	1 671

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Kultur- og religiøse formål har et mindreforbruk på 1,7 millioner kroner. Det er et mindreforbruk på 1,9 millioner kroner knyttet til drift, vedlikehold og renhold av arealer innen tjenesteområdet som er hovedforklaringen til avviket. Det er ellers noe mer lønnsutgifter enn budsjettet på hallene.

Tjenesteområdet har et stort spenn i tjenester som gis. Noe er gratistilbud, noe er subsidiert av kommunen, noe er tilskuddsmidler/støtte og noen områder er markedsstyrt. Resultatene for 2019 viser at tjenestene leverer godt. Elverum bibliotek hadde et totalt besøk på 78 800 og 118 arrangementer hvor 47 var for barn,

noe under mål i 2019.

Elverum kino og kulturhus hadde et noe lavere besøk i 2019 enn 2018, dette viser uforutsigbarheten i å drive en markedsrettet bransje. 2019 var et krevende år for filmbransjen med mangler på store blockbusterfilmer og spesielt mangel på store norske filmer, ga et utslag på besøkende over 11 år. Det gjorde det umulig for oss og nå måltallene på kino for 2019. Besøket i hallene var som et normalår.

7.11.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
Videreutvikle Kulturhusets gode samarbeid med eksterne aktører og arrangører, både lokale og nasjonale.	Det er gjennomført egne samarbeidsmøter med Teater Innlandet og Riksteateret. Alle lokale samarbeidspartnere blir fulgt opp på samme måte som de profesjonelle aktørene.
Videreføre arbeid med ny kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer, med fokus på medvirkning og informasjon.	Det jobbes kontinuerlig med innsamling av materiell. Sektoren har ikke hatt kapasitet/bemanning til å skrive/fullføre planarbeidet.
Videreutvikle samarbeid med idrettsrådet og frivillige lag/foreninger, høgskole, fylkeskommune og departement. Vurdere tilskuddsordninger slik at de støtter mål i kommunalt planverk (Idrett, folkehelse og frivillighet).	Det er gjennomført møter med paraply-organisasjonene (Idrettsrådet, Musikkrådet og fellesutvalget for samfunnshus og grendehus) Fordelt kulturmidler i henhold til kriterier. Tilskudd lag og foreninger med fokus på barn og unge
Forsterke Elverum biblioteks fokus på litteratur, kunnskap og arrangementer rettet mot barn og unge, samt videreutvikle samarbeidet med skoler og barnehager.	Biblioteksjefen sa opp i februar, denne stillingen er fortsatt ubesatt. Bibliotekar med ansvar for skole/barnehage har vært konstituert bibl.sjef fra 010619 og vi har hatt sykmeldte i 50 – 100 % i hele 2019. Fokus har for 2019 vært daglig drift og ikke utvikling som følge av kapasitet.

7.11.4 utfordringer videre

Kulturtjenestene er i hovedsak kritisk lavt bemannet. Dette gjør at en stor andel ansatte er å regne for nøkkelpersonell, og fravær av enkeltpersoner kan skape store utfordringer, både for å nå mål og skape faglig forsvarlige tjenesteleveranser.

Elverum bibliotek har lav bemanning og lavt mediebudsjett sammenlignet med andre kommuner i Hedmark. Biblioteksjefen har fått ansvar for Fritidsavdelingen, noe som gjør at biblioteket i realiteten har mistet en 50% stilling (som tidligere inngikk mer i daglig drift og utviklingsarbeid).

Elverum Kulturhus er i en markedsstyrt bransje noe som kan være en stor utfordring. Det er viktig å følge med på utstyrsutviklingen når det gjelder kino/kulturhus, så en ikke blir utrangert på utstyrsparken. Det investeres i 2020 i nytt teknisk utstyr.

Svømmehallens mangelfulle bygningstekniske standard utgjør en risiko for at anlegget må stenges på kort varsel. En stenging vil få dramatiske konsekvenser for kommunens evne til å sikre svømme-opplæring i grunnskolen, det vil være kritisk for eksistensgrunnlaget til Elverum Svømming, det vil skape store utfordringer for Høgskolen, og det vil skape generell støy blant kommunens innbyggere som benytter seg av anlegget.

Kommentarer til måltall for biblioteket – Besøkstallet har gått noe ned i 2019, på grunn av redusert bemanning har biblioteket måtte stenge 4 lørdager i sommer og mellom jul og nyttår, til sammen 9 dager. Antall arrangementer har gått ned, 2 faste ukentlige tilbud har blitt satt på pause. Fredagstips og Go’prat utgjør tilsammen 34 arrangementer.

7.12 Teknisk forvaltning

7.12.1 Fakta

Tjenesteområdet **Teknisk forvaltning** omfatter tjenestene:

- arealplanlegging
- kart- og oppmåling
- bygge- og delesaksbehandling, ansvarsrett og utslippstillatelser
- veterinærvakt
- landbruksforvaltning
- fiske- og viltforvaltning og viltfondet

Innenfor tjenesteområdet ligger også eiendomsskattekontoret.

Målgrupper for tjenestene er de som i tråd med lovverket har rett til en eller flere av de aktuelle tjenestene. De vanligste målgruppene for tjenestene etter særlovgivningen er:

- utbyggere (private og profesjonelle aktører)
- aktører i landbruket samt grunneiere/eiendomsbesittere

Kommunens planverk; tjenesteområdet er i særlig grad et lovpålagt forvaltningsorgan og i mindre grad styrt av strategiske planer. Men forvaltningen må utføres i tråd med kommunens planverk hvor alle juridisk bindende planer skal hensyntas (reguleringsplaner m/bestemmelser), og hvor planer gitt innenfor de fleste samfunnsområdene operasjonaliseres gjennom vedtak i tjenesteområdet.

Tjenesteområdet forestår utarbeidelsen av Kommuneplanens arealdel/arealdelplaner (Byplan f.eks.) og plan for klima og energiarbeid i Elverum.

7.12.2 Mål og resultater i 2019

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i **virksomhetsplanen for 2019**. Virksomhetsplanen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjenesteområdet. Under vises indikatorene og resultatene som ble oppnådd i 2018 og 2019.

	Mål	Resultat	Resultat
Teknisk forvaltning: Indikator tjenestekvalitet	2019	2019	2018
Alle funksjoner			
Antall saker omgjort av Fylkesmannen på grunn av saksbehandlingsfeil.	0	0	0
Funksjon 301: Plansaksbehandling.			
Andel 1.gangsbehandling max 12 uker etter mottatt komplett planmateriale.	100 %	100 %	100 %
Funksjon 303: Kart og oppmåling.			
Andel plassering av tiltak innen 3 dager.	100 %	100 %	100 %
Andel eksisterende eiendommer i eiendomsbasen.	98 %	98 %	98 %
Andel oversittelse av frist etter forskrift, Matrikkelloven § 18.3 (16 uker).	0 %	0 %	0 %
Funksjon 304: Bygge- og delesaksbehandling, ansvarsrett og utslippstillatelser.			
Gjennomførte tilsyn i % av antall byggesaker.	30 %	68 % *)	62 % *)
Overskridelser av saksbehandlingstid som medfører nedsettelse av gebyr.	0%	2 %	0 %
«3-ukers saker» ferdigbehandlet innen 16 dager	75 %	78 %	IM
«3-ukers saker» ferdigbehandlet innen 3 uker	90 %	95 %	IM
Funksjon 329: Landbruksforvaltning.			
Andel ferdigbehandlede lovsaker innen 8 uker.	90 %	80 %	78 %
Andel næringssaker sendt overordnet myndighet uten mangler.	100 %	100 %	91 %
Andel skogfondsaker som behandles innen 1 uke	85 %	78 %	80 %
Andel nærings- og økonomisaker behandlet innen 3 uker	90 %	80 %	82 %

Kartlegging av private avløpsanlegg i kommunen (andel)	5 %	Påbegynt	IM

*) Ny beregningsmetode innført, andel beregnes kun mot byggesaker der det er aktuelt å føre tilsyn, dvs. nye boliger, næringsbygg, publikumsbygg og offentlige bygg.

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under (tall i 1000 kr):

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i hele tusen				
Teknisk forvaltning	6 257	6 490	6 953	1 325

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Teknisk forvaltning har et mindreforbruk på 1,3 millioner kroner. Dette skyldes i all hovedsak merinntekter fra salg av kartdata og gebyrer med bakgrunn i høyt aktivitetsnivå, kombinert med stram kostnadsstyring. Mål for tjenestekvaliteten er i stor grad nådd, men landbruksforvaltningen har kapasitetsutfordringer.

7.12.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I virksomhetsplanen for 2019 ble det presentert utviklingsarbeid som ble planlagt gjennomført i virksomhetsåret, tabellen under viser status på dette:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
Etablere tilsynsordning for private avløpsanlegg i spredt bebyggelse	Ordningen oppstartet, men kartlegging og tilsyn hemmes av liten kapasitet.
Etablere nytt interkommunalt GIS samarbeid, (systemanskaffelse, systemdrift og felles organisering).	Pågår og i rute, 12-kommune samarbeid.
Sørge for oppstart av planprogram for kommuneplanens arealdel.	Mangler kapasitet og midler til å iverksette arbeidet, utsatt i påvente av prioritering i ny planstrategi.
Oppstart av kommunedelplan Vestad.	Mangler midler til å iverksette arbeidet, utsatt.
Videreføre arbeidet med digitalisering av saksbehandling og brukerdialog.	Kontinuerlig utvikling hvor vi løpende søker å tilpasse oss og ta i bruk nye metoder og verktøy.
Slutføre arbeidet med ny byplan.	Ferdigstilt 2019
Revisjon av strategisk plan: Energi- og klimaarbeid i Elverum 2014-2018 (2018-2022).	Arbeidet i rute og slutføres våren 2020.
Starte arbeidet med utarbeidelse av plan for forvaltning av natur, kulturmiljø og landskap i Elverum kommune.	Mangler kapasitet til å iverksette arbeidet, utsatt i påvente av prioritering i ny planstrategi.
Slutføre arbeidet med revisjon av veileder for bruk av tre.	Arbeidet pågår og planlegges slutført i 2020.
Videreføre det kontinuerlige forbedringsarbeidet med LEAN-konseptet som strategi.	Pågår løpende.

7.12.4 Utfordringer videre

Tjenestegjennomgangen i 2018 og 2019 og påfølgende budsjettvedtak medfører at økonomi og ressursknapphet fortsatt er den altoverskyggende utfordringen for forvaltningsoppgaver finansiert over ordinært budsjett (landbruksforvaltning og arealplan).

Det er ikke balanse mellom oppgaver og ressurser, det medfører at tjenester som ikke er myndighetspålagte må skaleres ned. Rekkefølge for utarbeidelse av nye areal- og temaplaner må prioriteres i lys av dette og speiles inn i ny planstrategi fra 2020 slik at den er realistisk fundert. Utredningskapasiteten er sterkt begrenset.

Prosjektet for felles anskaffelse og drift av GIS-system med geomatikksamarbeidene GIS på Hedmarken, GIS i Sør-Hedmark og ESOL GIS-samarbeid (som vi er part i) pågår, og ny organisering av samarbeidene og tjenesteutformingen påregnes fra 2020.

Digitaliseringen medfører at tjenester, arbeidsprosesser og teknologi løpende utvikles og endres. Dette skjer nasjonalt og vil i særlig grad påvirke plan- og byggesaksbehandlingen i årene fremover.

7.13 Teknisk drift

7.13.1 Fakta

Tjenesteområdet **Teknisk drift** omfatter tjenestene:

- parkeringsordning
- kommunale veger
- rekreasjon i tettsted (parker m.v.)
- utrykning brann og ulykker – forvaltes av Midt-Hedmark Brann og Redningsvesen IKS
- beredskapssenter – forvaltes av Midt-Hedmark Brann og Redningsvesen IKS
- produksjon og distribusjon av vann
- avløpsrensing
- avløpsnett/innsamling av avløpsvann
- gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall – forvaltes av Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS

Målgrupper for tjenestene er alle kommunens innbyggere, samt alle brukere av kommunale veger, parker og plasser, og alle som er tilknyttet og bruker offentlig vann- og avløp.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene er i særlig grad de strategiske planene Hovedplan vann og avløp – 2015-2024, Trafikksikkerhetsplan 2008-2017, Byplan for Elverum kommune og Kommuneplanens arealdel/arealdelplaner/områdeplaner, dessuten de mer generelt rettede planene for Energi- og klimaarbeid og Folkehelsearbeid.

7.13.2 Mål og resultater i 2019

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i [virksomhetsplanen for 2019](#). Virksomhetsplanen inneholder et **særskilt målekort med indikatorer**. Oppfølging på indikatorene skal bidra til at de langsiktige målene nås i de strategiske planene på de punkter som er relevant for tjenesteområdet. Under vises indikatorene og resultatene som ble oppnådd i 2019 og 2018.

Teknisk forvaltning: Indikator tjenestekvalitet	Mål	Resultat	Resultat
	2019	2019	2018
Funksjon 332 og 335: Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak og Rekreasjon i tettsted.			
Andel behandlede feilmeldinger i Gemini melding etter 4 uker	100 %	100 %	IM
Funksjon: 340, 345, 350, 353: Produksjon og distribusjon av vann, Avløpsnett, Avløpsrensing og innsamling av avløpsvann.			
Kommunale kloakkrenseanlegg, avvik fra krav	0	0	0
Ingen skal være uten vann i mer enn 6 timer	100 %	100 %	100 %
Plassering i tilstandsvurderingen BedreVA (innenfor de -% beste)	10 %	13 %	23 %
Avvik fra drikkevannsforskriftene.	0	0	0

Økonomiske hovedtall for tjenesteområdet vises i tabellen under (tall i 1000 kr):

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regulert budsjett 2019	Korrigert avvik*
Tall i hele tusen				
Teknisk drift	43 265	35 822	39 095	-2 126

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Teknisk drift har et samlet merforbruk på 2,1 millioner kroner. Av dette skyldes utgiftsøkning til vedlikehold av gatelys, merkostnader til snøbrøyting i november-desember, og noe mindreinntekter på parkeringsordningen.

Det er ikke oppnådd full måloppnåelse på plassering i tilstandsvurderingen BedreVA på grunn av litt for lav rehabiliteringsaktivitet på gammelt vannforsyningsnett, samt at vi ikke klarte å disponere 100% av det ferdigkomposterte kloakkslammet i perioden.

7.13.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2019	Gjennomføring - kommentar
Etablere løsning for fremtidig slambehandling i Sør-Hedmark. Et samarbeid med sju andre kommuner, etter pålegg fra Fylkesmannen.	Pågår og fortsetter, 1. gangs politisk behandling medio 2020,
Utarbeide ny Trafikksikkerhetsplan i tråd med kriteriene som følger av at Elverum kommune har besluttet å bli sertifisert som trafikksikker kommune	Mangler kapasitet og midler til å iverksette arbeidet.
Starte prosess for regulering av flere gang- og sykkelveger for å skape grunnlag for økt sykkelbruk i tråd med vedtatt handlingsplan for Sykkelenbyen Elverum.	Oppstartet i tråd med plan og innenfor rammer gitt, videreføres i årene fremover
Tilnærme seg LEAN-konseptet som driftsstrategi i det kontinuerlige forbedringsarbeidet.	Omfattende forbedringsarbeid pågår men ikke LEAN basert, det avventes inntil videre.

7.13.4 Utfordringer videre

Tjenesteområdet har en arbeidsstokk med lite sykefravær, godt arbeidsmiljø og «stå på» holdninger. Dette er ingen selvfølgelig kvalitet, men samtidig en forutsetning for å kunne utrette så mye med så lite. Den må forvaltes godt og kvaliteten opprettholdes i årene fremover.

Selvkostområdene i tjenesteområdet teknisk drift leverer tjenester med god kvalitet, og arbeider langsiktig med forutsigbare rammer på et relativt lavt og stabilt gebyrnivå for abonnentene. Dette søkes videreført, satte mål er innenfor rekkevidde.

Den altoverskyggende utfordringen for tjeneste/funksjon 330, 332 og 335 er en særdeles krevende budsjettsituasjonen som utfordrer tjenestenes opprettholdelse. Det forsterkes av stadig økende oppgavemengde (blant annet på grunn av årlig overtagelse av nye veganlegg og andre driftsobjekter hvor driftsfinansiering ikke følger med).

Økende kostnader til vedlikehold av gammelt gatelysanlegg forverrer situasjonen ytterligere, det samme gjør premissene for finansiering av Parkeringstjenesten. Foreslåtte innsparingstiltak har vist seg for kontroversielle for realisering, nye finner vi ikke.

Funksjonene 330, 332 og 335 nærmer seg et kritisk vendepunkt.

7.13.5 Rapportering vann- og avløpsinvesteringer 2019

Tiltak/prosjekter 2019	Millioner kroner eks. mva.	Kommentar
Eksisterende ledningsnett		
Rehabilitering Grønnmyrvegen	2,4	Rehabilitering av gamle ledninger
Rehabilitering Sira Thoresveg/St. Torleivsveg	3,3	Rehabilitering av gamle ledninger
Rehabilitering Hanstad	10,3	Rehabilitering av hovedkloakk
Rehabilitering Konvallvegen	3,2	Rehabilitering av gamle ledninger
Diverse mindre rehabiliteringer + oppussing etter tidligere anlegg + asfaltering/kompletteringer	0,1	
Sum	19,3	
Utvidelse av forsyningsområdet/nyanlegg		
Nytt ledningsanlegg mot Strandbygda	3,1	Utvidelse iht. hovedplan
Nytt ledningsanlegg Ydalir	0,4	Utvidelse som følge av utbygging
Nytt ledningsanlegg Kvithamarberget	2,5	Utvidelse iht. hovedplan
Nytt ledningsanlegg Sørskogbygda	0,6	Tilknytning av Kirkekretsen til Elverum vannverk, ifm. sanering av Kirkekretsen vannverk.
Diverse mindre utbygginger + kompletteringer av tidligere anlegg + refusjoner og andre inntekter	0,1	Oppussing/ferdigstillelse av tidligere anlegg + inntekter
Sum	6,7	
Total sum	26,0	Nyanlegg og rehabiliteringer

Investeringsrammen for vann- og avløpsinvesteringer var i 2019 pålydende 25 millioner kroner eksklusive ubrukte midler fra foregående år. Regnskapet viser en totalinvestering på ca 26 millioner kroner. Dette er finansiert innenfor tilgjengelig totalramme for vann- og avløpsinvesteringer.

Midlene er i stor grad benyttet til rehabilitering av gammelt ledningsnett, samt utbygginger vedtatt i hovedplanen for vann og avløp. Skal vi klare å møte fremtidens klimaendringene på en god måte er vi helt avhengige av å skifte ut en god del gamle ledninger i sentrum, og vi ser i økende grad at investeringsmidlene finansierer slik rehabilitering.

7.14 Næringsutvikling

7.14.1 Fakta

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2019 er vist i [virksomhetsplanen for 2019](#). Virksomhetsplanen inneholder et eget **målekort med indikatorer**. Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2019.

Næringsutvikling: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Funksjon 325: Tilrettelegging og bistand for næringslivet.			
Antall gjennomførte eksterne arrangementer/møter.	15	Mer enn 30	20
Antall gjennomførte systematiske bedriftsbesøk	30	Mer enn 50	50
Antall konkrete næringsutviklingsinitiativ/prosjekter i arbeid	10	15 – 20	15

økonomisk resultat for 2019 vises i tabellen under.

Tjenesteområde	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Korrigert avvik
Tall i hele tusen				
Næringsutvikling	6 457	5 915	5 916	459

* Korrigert avvik i tabellen kan ikke leses som en differanse mellom regnskap og revidert budsjett. Se forklaring i kapittel 7.1.

Resultatkommentar

Tjenesteområdet næringsutvikling har et mindreforbruk på 459.000 kroner sammenliknet med budsjett for 2019. Ressursene går i hovedsak til medfinansiering av prosjekter og tiltak og grunnfinansiering av ElverumRegionens Næringsutvikling AS med datterselskaper (fra og med 2020 til Elverum Vekst) samt flere konkrete prosjekter/initiativ – se kommentar under.

Elverum kommune har i tillegg til grunnfinansiering til ERNU (Elverumregionens Næringsutvikling AS) bidratt med medfinansiering til prosjektet Forsvarslogistikk i regi av ERNU. Prosjektet ble avsluttet i oktober 2019 og gikk over i ny fase ved at Wilhelmsen NorSea Group etablerer logistikkbase for Forsvaret og investerer i anlegget til tidligere Sperre Støperi i Elverum.

Virksomheten er under oppbygging. Elverum kommune bidrar videre med næringsutviklingsmidler til forsvarskoordinatoren i Sør-Østerdal sammen med Åmot kommune, et mangeårig bidrag for å bidra til forvaltningen av Elverum kommunes rolle og muligheter som vertskapskommune for betydelige og økende tilstedeværelse fra Forsvaret. Vi har også et mangeårig samarbeid med Høgskolen i Innlandet i prosjektet sivilt-militært samarbeid, og som har bidratt gjennom årene til studier, konferanser og forretningsvirksomhet innenfor området samfunnssikkerhet.

Aktiviteten innenfor næringsutviklingen i Elverum er høy, tatt i betraktning de svært begrensede ressursene en har innenfor området. I løpet av 2019 har virksomheten gjennom ERNU og Elverum Vekst-selskapene blitt videreført fra 2018 med å bygge opp og opprettholde nettverk av kommunens bedrifter og næringsaktører. Det vært avholdt mange møter og kurs og etablert møteplasser for næringslivet, for å styrke samarbeid og styrke kompetansen blant både eksisterende næringsaktører og nyetablerere. Det jobbes både generelt og med dedikerte initiativ overfor bedrifter med konkrete prosjekter med potensial for utvidet virksomhet og nye arbeidsplasser. Slike initiativ er også blitt styrket gjennom året med bidrag fra kommunens næringsfond.

Som bidrag til aktivitet og resultater bidras det årlig fra kommunens tjenesteområde på næringsutvikling til selskapet VisitElverumRegionen AS, Elverum turistinformasjon, klima- og energisamarbeidet i Sør-Østerdal, forskningsprogrammet Zero Emission Neighbourhood (Ydalir), medlemskapet i OsloRegionens Europakontor (fra 2020), filmfestivalen Movies on War samt Finnskogensamarbeidet for å løfte Finnskogen som turistmål og foreningen Helselnn (tidligere Tørningen Nettverk). I sum bidras det til disse tiltakene med til sammen cirka 2 millioner kroner.

7.14.2 Mål og resultater i 2019

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2018 er vist i virksomhetsplanen for 2018. Virksomhetsplanen inneholder et eget **målekort med indikatorer**. Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2018.

Næringsutvikling: Indikator tjenestekvalitet	Mål 2018	Resultat 2018	Resultat 2017
Funksjon 325: Tilrettelegging og bistand for næringslivet.			
Antall gjennomførte eksterne arrangementer/møter.	12	20	10
Antall gjennomførte systematiske bedriftsbesøk	12	50	31
Antall konkrete næringsutviklingsinitiativ/prosjekter i arbeid	12	15	10

Økonomisk ramme (budsjettet) for tjenesteproduksjonen på tjenesteområdet næringsutvikling og **økonomisk resultat** for 2018 vises i tabellen under.

Tjenesteområde (Tall i hele tusen)	Regnskap 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Avvik
Næringsutvikling	5 370	5 070	5 258	-113

Resultatkommentar

Tjenesteområdet næringsutvikling har et merforbruk på 113.000 kroner sammenliknet med budsjett for 2018. Budsjettmidlene går i hovedsak til medfinansiering av prosjekter og tiltak og grunnfinansiering av ElverumRegionens Næringsutvikling AS med datterselskaper og forøvrig til næringssjefens virksomhet.

Elverum kommune har gjennom ERNU (Elverumregionens Næringsutvikling AS) deltatt i prosjektene Byregionprogrammet, Omstillingsprogrammet og Forsvarslogistikk i 2018. I tillegg har ERNU fasilitert en 60 % stilling som forsvarskoordinator og en 35 % stilling som sivilt militært utdanningssamarbeid. Omstillingsprogrammet ble avsluttet 01.08.18 og har vært i en avsluttende fase utover høsten og vil være det frem til sommeren 2019. Byregionprogrammet ble avsluttet høsten 2018. Prosjekt Forsvarslogistikk er en videreføring av Omstillingsprogrammet og ble tatt ut som eget prosjekt fra 01.01.2018. Prosjektet leverte årsrapport for 2018 til Hedmark fylkeskommune samtidig som det ble sendt søknad om videreføring av prosjektet. Prosjektet videreføres som et 4-årig prosjekt.

Aktiviteten innenfor næringsutvikling har vært høy i 2018. ERNU og næringssjefen har samarbeidet nært. Anne Vigdis Ellingsen, næringssjef i Elverum kommune sluttet 01.12.18. Etter dette har all næringsutviklingsaktivitet i kommunens regi vært utført av ERNU.

Det har vært gjennomført 4 dager med Innovasjon Norge i Elverum i 2018. På disse møtene har det blitt informert om Innovasjon Norges ulike ordninger samt at det har vært avholdt korte møter med aktuelle bedrifter. Det har også vært avholdt møter med revisorer og regnskapsførere for å orientere om både hva ERNU og Innovasjon Norge kan bidra med. I 2018 er det avholdt ett etablererkurs i Elverum våren 2018 og høsten 2018 ble det samme kurset avholdt på Rena. Her var det også etablerere fra Elverum.

I løpet av 2018 har det vært avholdt mange møter og etablert møteplasser for næringslivet. Byplanen har blitt presentert for næringsdrivende og investorer og det er i møter gitt muligheter for å

drøfte og komme med innspill. Det nye skiltreglementet har også blitt presentert for næringsdrivende og det har kommet flere innspill både for skilting i sentrum og på industriområder.

Det er etablert et produksjonsnettverk for produksjonsbedrifter i litt vid forstand og det er etablert et møteforum for bedrifter på Grindalsmoen industriområde. Det er også satt i gang et prosjekt for å leie ut hytter og koier i regionen på plattformen Airbnb.

Omstillingsprogrammet ble evaluert av Oxford Research i slutten av 2018 og deres konklusjon er at programmet har medført at man har kommet i inngripen med et betydelig antall bedrifter og blitt godt forankret i næringslivet. Resultatene med hensyn på antall etablerte arbeidsplasser er høyt. Programmet har demonstrert hensiktsmessigheten av å jobbe proaktivt for å mobilisere til utviklingsaktivitet og å fungere som en sparringspartner for næringslivet. Det gode samarbeidet som har blitt etablert med Innovasjon Norge har gitt tilgang på kompetanse og finansielle virkemidler.

7.14.3 Utviklingsarbeid i 2019 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2019 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Videreutvikle det samlede Attraktivitetsarbeidet for Elverum ved å koordinere og samarbeide enda bedre mellom de aktører i kommunen som bidrar til næringsattraktivitet, bostedsattraktivitet og besøksattraktivitet. Dette arbeidet er igangsatt høsten 2017 og er i prosess gjennom 2018 og inn i 2019.	Elverum Vekst AS er stiftet med nye vedtekter, er oppkapitalisert og nytt styre er valgt. ElverumRegionens Næringsutvikling er innfusjonert. Elverum Tomteselskap AS, Elverum Kommunale Industribygg AS og EKI Utvikling AS er datterselskaper.
Oppfølging av prioriterte tiltak forankret i Strategisk Næringsplan 2014-2018 samt oppdatere planen for ny periode 2019 – 2022.	Oppfølging pågår fortløpende (se omtale for øvrig og selskapenes rapporter). Næringsplanen planlegges for oppdatering gjennom 2. halvår 2020.
Understøtte utvikling av Elverum Næringsforum.	En rekke virksomheter og samarbeidsnettverk blant bedriftene i Elverum understøttes, hvilken samlet organisasjonsform dette vil finne er foreløpig ikke avklart
Arbeide med de særskilte prosjekter/initiativ som er oppe og har næringsutviklingspotensial.	Arbeidet pågår kontinuerlig.
Arbeide videre med attraksjons-prosjektene i samarbeid innad i Elverumsregionen og med Hamarregionen.	Arbeid pågår med et begrenset samarbeid gjennom prosjektene Bolystforum og Arena innlandet.

7.14.4 Utfordringer videre

Gjennom 2019 har det vært arbeidet relativt intensivt for å utrede og legge til rette for ytterligere økt effekt av -og samordning av det samlede attraktivitetsarbeidet i Elverum.

Med det menes det samlede arbeidet som nedlegges for å gjøre Elverum attraktivt for næringsvirksomhet – eksisterende og ny, attraktivt for bosetting og attraktivt for besøk. En samlet kompetansebase er skapt gjennom Elverum-Vekst-selskapene, hvori ElverumRegionens Næringsutvikling AS er innfusjonert.

Utfordringen videre er å samkjøre attraktivitetsarbeidet effektivt innenfor den selskapsstrukturen som nå er skapt, med det perspektiv å styrke Elverums samlede attraktivitet for både bosetting, næringsutvikling og besøk. Dette henger tett sammen, og krever koordinert innsats mot riktige målgrupper over tid, og at vi gjennomfører de initiativene som gi størst effekt i nært samarbeid mellom Elverum Vekst, kommunen, næringsliv og frivillige organisasjoner.

8 Investeringsprosjekter

I tabelloppsettet under følger en oversikt over Elverum kommunes pågående investeringsprosjekter ved utgangen av 2019, med en kommentar på status i hvert enkelt prosjekt. Fyldigere omtale av de enkelte investeringsprosjektene finnes økonomiplandokumentet for de enkelte år, og for noen i særskilte saker som har vært oppe i formannskap og kommunestyre.

Prosjekt (tall i 1000 kroner)	Opprinnelig budsjett 2019	Regulert budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Årsak/kommentar til avvik	
Jotuntoppen bo- og omsorgssenter		3 112	2 759	353	Prosjektet er avsluttet.	
Svartholtet bofellesskap		564	581	-17	Prosjektet er avsluttet.	
Helsehuset alt. 3 inkl. Moen og omsorgsboliger.	42 000	87 996	84 361	3 635	Prøvedrift tekniske anlegg pågår, og innebærer utbetaling av sluttvederlag 28. mars 2020. 1 års garantibefaring er planlagt til 28 mai 2020.	
12 boenheter for unge med nedsatt funksjonsnivå (Vestad Omsorgsboliger)	52 327	4	4		Prosjektet gjennomføres i regi av Elverum vekst. Det vises til KS-sak 055/19 og KS-sak 102/19.	
Kjøp av kommunale boliger	5 000	5 000	4 668	332	Det er anskaffet 2 boliger i henhold til boligbestilling	
Komfyrvakter boliger	220				Anskaffet 30 komfyrvakter og mottatt 70 gjennom samarbeidsavtale med MHBR. Prosjektet kan avsluttes.	
Handlingsplan universell utforming		83	171	-88	Utvalgte kommunale bygg er ferdig kartlagt, og utarbeidet handlingsplan er politisk godkjent. Opprinnelig projektramme var på 2 millioner. I tillegg er det mottatt 150.000 kroner i tilskudd fra BUF-dir. Samlet forbruk utgjør kroner 546.355.	
IT investeringer	4 523	3 874	2 212	1 662	Mindreforbruk skyldes forsinket leveranse av bestilt sentral infrastruktur til nytt serverrom i Helsehuset. Leveranse skjer primo 2020. Forventet avvik +/- 0.	
Velferdsteknologi	4 039	200	27	173	Ny bevilgning i 2020	
Agresso	1 000	1 000	644	356	Ny bevilgning i 2020	
Hanstad skole		375	959	-584	Forberedelser fase 2 Rehabilitering, omfatter også søknad om ferdigattest for modulbygget som kun har midlertidig byggetillatelse. Søknad om ferdigattest for modulbygget planlegges fremmet i løpet av 2020.	
Vestad skole - ombygging av planløsning		107	107		Ferdigstilt.	
Søbakken skole trinn 2 nybygg og rehab			976	-976	Reklamasjonssak med tvist om sluttoppgjør. Merforbruket skyldes kostnader til juridisk bistand, samt utbetaling av sluttoppgjør i henhold til forliksavtale med entreprenør.	
					Prosjektet pågår med et	

Lillemoen skole - Tilbygg/rehabilitering	4 865	2 700	3 397	-697	forventet forbruk i 2020 på 2,7 millioner kroner, bl.a. utomhus og riving av gammelt skolebygg. Det har påløpt høyere kostnad enn planlagt i 2019 pga. reklamasjon og mangler på varmeanlegget, men dette dekkes inn av vedtatt bevilgning for 2020.	
IKT i skole	2 150	2 150	2 009	141	Midlene ble brukt til innkjøp av ikt utstyr, pc/pc-skap til elever og ansatte samt ikt-infrastruktur. Et lite beløp står ubrukt ved årets avslutning.	
Ydalir skole	128 967	125 807	104 172	21 635	Ferdigstilt. Sluttoppgjør med bonus/malus pågår. Avregning tomtekjøp fra ETS gjenstår.	
Ydalir - ny barnehage 2020	52 293	51 293	38 666	12 627	Ferdigstilt. Sluttoppgjør med bonus/malus pågår	
Allaktivitetsarena	5 000	4 700	4 355	345	Prosjektet avsluttes 2020, kun mindre arbeider gjenstår. Forventet avvik ± 0	
Personalbase Sandmoen	3 600	100		100	Avventer rammeavtale med håndverkere. Prosjektet planlagt videreført til 2020.	
Kjøp av biler - jevn utskifting	4 200	1 500	1 787	-287	Jevn utskifting, ny bevilgning 2020	
Biler og maskiner (miljø og teknikk)	1 832	1 832	990	842	Dekkes av fond, brukes til innkjøp av nødvendige maskiner og utstyr. Innkjøp av lastebil delbelastet	
Tyngre anleggsmaskiner	3 500		1 500	-1 500	Forsinket levering av lastebil planlagt til 2018. derfor belastning av 1.5 millioner kroner i 2019.	
Utfasing av oljekjeler	1 380	500	455	45	Prosjektet ferdigstilles og avsluttes i 2020	
Gatelysinvesteringer	5 807	5 807	6 028	-221	Avviket skyldes i hovedsak belastning av internt fordelte lønnskostnader.	
Hovedplan VA - alle anlegg	38 666	38 666	25 942	12 724	Dekkes av gebyrinntekter. Rehabilitering og utbygging av kommunale vann- og avløpsanlegg pågår kontinuerlig. Mindre-forbruket skyldes tidligere års akkumulerte ubenyttede midler. Sett over år balanserer investeringstakten mot budsjett, dvs avvik ± 0 over tid.	
Gate, veg, park	14 115	14 115	19 090	-4 975	Regnskapet viser kun utgifter, inntekter i form av refusjoner fra off/regionale myndigheter er ikke lagt inn. Refusjoner/støtte balanserer ut regnskapsavviket, samlet avvik ± 0.	
Rehabilitering av bruer	2 277	2 377	613	1 764	Positivt avvik da en bru som ble påbegynt i 2019, blir slutført i 2020 på grunn av vanskeliggjort gjennomføring knyttet til høy vannføring. Forventet samlet avvik ± 0	
Ydalir, ny veg x RV25	5 000	4 700	6 232	-1 532	Noe merkostnader i slutfasen/sluttavregning oppstått.	
Eiendomsinngrep	200	200	108	92	Grunnerverv ved tiltak som krever kjøp/erstatning av grunn	
Julegate og stolpedekor			82	-82	Kjøpt inn og finansiert i 2018	
Infrastruktur Øvre Sagåa, Olav Sæters vei og Ydalir		90 474	92 193	-1 719	Infrastruktur er overtatt vederlagsfritt.	
					Inntekter fra utbyggingssavtale	

Utbygging Grindalsmoen vest		11 506	10 335	1 171	med bruk av anleggs- bidragsmodellen, ingen låneopptak.	
Kirkegård Heradsbygda			16	-16	Prosjektet er avsluttet	
Kjøp av NRK bygget	11 000	11 000	11 000		Prosjektet er avsluttet	
Toalettanlegg Sagtjernet/Bergesjøen	300	300	335	-35	Gjelder kun Sagtjernet i 2019. Liten overskridelse for å oppnå nødvendig funksjonalitet.	
Elverum kulturhus nytt lydanlegg		5 000	49	4 951	Blir fullført i 2020	
Rehabilitering rådhuset			-18	18	Prosjektet er ferdigstilt	
Smestadtoppen		4 375	944	3 431	Utbyggingsavtale med bruk av anleggsbidragsmodellen, ingen låneopptak. Pågår inn 2020	
P-automat sentrum	2 250	450	406	44	Ingen vesentlig aktivitet på dette prosjektet.	
Flytting undervisningsmodul		5 900	2 727	3 173	Modulen ble flyttet høsten 2019. Tilhørende utomhusarbeid ferdigstilles sommeren 2020.	
Undergang Heradsbygda			590	-590	Prosjektet er i prosjekteringsfasen for byggingen av selve undergangen, der Elverum kommune har inngått avtale om (2018) og mottatt anleggsbidrag fra BaneNOR stort 1,5 mil kr, som ca tilsvarer prosjekterings- kostnadene. Mye prosjektering i 2020. Hele tiltaket skal ferdigstilles innen 2021 for å ikke miste mottatt støtte fra BaneNOR. Totalkostnad er estimert til ca 7 millioner	
Infrastruktur Vestad skole	9 000	80	70	10	Prosjektet er planlagt videreført til 2020, og planlagt gjennomført innen skolestart 2020.	
Renholds- og driftsmaskiner	175	175	145	30	Prosjektet er ferdigstilt.	
SUM	410 911	493 247	432 591	60 656		

Tabell: Investeringsprosjekter i Elverum kommune, status ved årsskiftet 2019/2020.

9 Tjenesteområder under tilsyn

Tabellen under viser registrerte avvik/pålegg for Elverum kommune som følge av tilsyn/revisjoner, frist for lukking av avvik samt utbedringstiltak, slik status er ved framlegget av årsmeldingen. Denne oversikten oppdateres i henhold til framdrift i arbeidet og rapporteres i tertialrapportene og ved årsslutt.

Tjeneste/tilsynsområde	Avvik/pålegg	Frist lukking	Tiltak
Sektor for teknikk og miljø			
Fylkesmannen (avløp – ytre miljø).	1. Ikke oppdatert ROS-analyse for vurdering av forurensningsmessig risiko og sårbarhet, ingen prosedyre for gjennomføring av ROS-kartleggingen. 2. Mangelfull dokumentasjon av rutiner for gjennomføring og rapportering av internrevisjon	01.11.2019	ROS-analysen er oppdatert, jfr. pkt. 1. Pkt. 2.: Dokumentasjonen er oppdatert og avviket er lukket.
Sektor for Pleie, rehabilitering, omsorg			
Tilsyn fra Arbeidstilsynet. Stedlig tilsyn 24.09.19. og 15.10.19 Hensikten med tilsynet er å sikre at det i tilstrekkelig grad jobbes systematisk for å forebygge fysiske og psykiske skadevirkninger knyttet til arbeidsmiljøeksponeringer i hjemmetjenesten, samt å sikre at dette arbeidet prioriteres.	7 pålegg: § HMS arbeid – rutine § Trakassering og annen utilbørlig opptreden – rutine § Vold og trusler – rutine § Vold og trusler – opplæring § Psykisk helse – kartlegging og risikovurdering § Psykisk helse – plan og tiltak § Omstilling – rutine	01.04.2020	1 av 7 pålegg er lukket per 31.12.2019. Resterende 6 pålegg forventes lukket i løpet av april 2020.
Sektor Familie- og helse			
Fylkesmannen gjennomførte tilsyn om ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og sosiale tjenester i NAV i Elverum kommune 13. – 15. mai 2019, som del av et landsomfattende tilsyn. Fokus var om kommunen sørget for ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og sosiale tjenester i NAV.	Det ble avdekket to lovbrudd under tilsynet: 1. Kommunen har ikke utviklet et tilstrekkelig system for styring og kontroll til ungdom som har eller kan ha behov for helhetlige og koordinerte tjenester fra barneverntjenesten og NAV. 2. Kommunen sikrer ikke at ungdommens medvirkning ble systematisk ivarettatt og dokumentert.	Det ble gitt tilbakemelding per 01.10.19, med framdrifts-plan for lukking av avvik. Planen forutsatte implementert arbeid og rettet lovbrudd innen 01.06.20	Tiltak iverksettes og implementeres i henhold til en egen handlingsplan.
Eiendomsstaben			
Midt-Hedmark brann- og redningsvesen (IKS) har gjennomført branntilsyn på Hanstad barne- og ungdomsskole den 10.12.2019 etter bekymringsmelding fra FAU.	Rapport med 4 avvik ble mottatt 12.12.2019. Avvik 1-3 går på byggeier, og avvik 4 på bruker av skolen. Avvik 1: Manglende kjennskap til og dokumentasjon over kravene til brannsikkerhet som gjelder for Hovedbygget. Avvik 2: Rutiner for kontroll og vedlikehold av branntekniske		

	bygningsdeler Hovedbygg. Avvik 3: Krav til bruk av byggverket og rutiner for å sikre at kravene blir overholdt Avvik 4: Etablering av grunnleggende systematisk internkontroll innen det brannforebyggende sikkerhetsarbeid i virksomheten.	Tilbakemeldingsfrist med tilhørende handlingsplan er 24.01.2020.	Tiltak vil bli iverksatt i henhold til handlingsplanen.
--	--	--	---

Tabell: Registrerte pålegg for Elverum kommune som følge av tilsyn - status per utgangen av 2019.

10 Oppfølging: Politiske vedtak – Handlings- og økonomiplan 2019-2022

10.1 Oppfølging av politiske vedtak

Dette kapitlet redegjør for oppfølging og gjennomføring av vedtak som gjøres gjennom året i formannskapet og kommunestyret, og som er i prosess ved årsskiftet. Det rapporteres vedrørende status i disse vedtakene i tertialrapportene gjennom året og ved årsslutt.

Vedtakene har forskjellig karakter, blant annet ved at noen står til gjennomføring over flere år. I det følgende rapporteres en tabellarisk status på de aktuelle vedtak (FSK=Formannskapet, KS=Kommunestyret).

Vedtaks-punkt og dato	Beskrivelse	Ansvarlig	Kommentar / rapportering
KS 038/14 07.05.14.	Kommunedelplan for kultur-minner og kulturmiljøer i Elverum.	Line M. Rustad	Planprogram ble vedtatt i kommune-styret i oktober 2014. Planarbeidet har vært stilt i bero grunnet mangel på kapasitet, men er påbegynt igjen 3. tertial 2018 og pågår.
KS 128/16 31.08.16.	Tilbud fra fylkesmannen om deltakelse i forsknings- og utviklingsprosjektet Kultur for læring.	Tord Arnesen	Prosjektet pågår.
KS 108/16 28.09.16.	Salg av eiendom (Nysted).	Kjell Karlsen	Saken er fortsatt i arbeid. Det behøves mer tid på å utrede hvilke utviklings-muligheter eiendommen Nysted kan ha i et byutviklingsperspektiv. Jfr. også behovet for å få på plass en kulturminne-plan.
KS 063/18 30.05.18.	Oppfølging av forvaltnings-rapport integrering av flyktninger.	Tord Arnesen	Elverum kommune skal utarbeide en plan for inkludering, noe som er innarbeidet i planstrategien. Arbeidet blir iverksatt i henhold til vedtak for planstrategien 2016-2019.
KS 162/18 13.12.18 KS 077/19 19.06.19	Ny svømmehall – status og videre prosess	Kristian Trengereid	Flerbruksanlegget AS har som oppdrag å innhente utviklingspartner. Prosess pågår. Se forøvrig vedtak i KS sak 162/18 og 077/19. Transaksjonsmodell for overføring av egenkapital i form av tomter til utviklingsselskapet er vedtatt. Videre oppfølging skjer i samarbeid mellom kommunens administrasjon og Flerbruksanlegget AS.
FSK 169/18 23.11.18	Frydenlundvegen 18 – vurdering av planoppstart	Tor Backe	Formannskapet har vedtatt plan-oppstart. Oppfølging pågår. Kommunen avventer utspill fra tiltakshaver.
KS 167/18 13.12.18	Trafikksituasjonen Hanstad syd, spørsmål om utbedringstiltak	Tor Backe	Oppfølging politisk utsatt til høst 2020, herunder møte med Trygg Trafikk.
FSK 022/19 06.02.19	Behandling av klage på vedtak om tillatelse til tiltak og dispensasjon, adkomst Skogvegen 43, 45, 47 og 49	Tor Backe	Saken ble avgjort av Fylkesmannen 29.10.2019, klage ble ikke tatt til følge.

FSK 051/19 10.04.19	Behandling av klage på vedtak om midlertidig forbud mot tiltak etter plan- og bygningsloven gnr. 12 bnr. 14 (Bruksvegen 4)	Tor Backe	Saken ble avgjort av Fylkesmannen 17.01.2020, klage ble ikke tatt til følge.
FSK 056/19 24.04.19	Regulering av midlertidige boliger for vanskeligstilte – vurdering av plassering og planoppstart.	Tor Backe	1. gangs behandling av saken i juni 2020.
FSK 059/19 24.04.19 KS 102/19 28.08.19	Omsorgsboliger Ydalir – videre fremdrift	Kristian Trengereid	Oppfølging er gjennomført hos kommuneadministrasjonen og EKI Utvikling AS i henhold til vedtak. Etablering av selskapet Ydalir Boligutvikling AS er vedtatt. For ytterligere detaljer se vedtak i KS-sak 102/19.
KS 027/19 06.03.19 KS 125/19 02.10.19	Økonomisk støtte – dokumenta-sjonssenter Anno Museum AS	Kristian Trengereid	Oppfølging pågår i henhold til vedtak. Anno Museum arbeider med aksjeemisjonen med forventet prosessavslutning i løpet av 2020.
KS 042/19 03.04.19	Areal- og transportstrategi for Mjøsbyen – høringsuttalelse fra Elverum kommune	Aasmund Hagen	Oppfølging pågår i henhold til vedtak. Videre arbeid med «Mjøsbyen»-konseptet vil skje i 2. halvår 2020 som følge av vedtak i Innlandet fylkesting 28.04.20.
KS 043/19 03.04.19	Utrede skolefritidsordningen i Elverum kommune	Tord Arnesen	Oppfølging pågår med arbeid i ei særskilt nedsatt arbeidsgruppe.
KS 074/19 12.06.19 FSK 148/19 23.10.19	Områderegulering for Heradsbygd. 2. gangs behandling/sluttbehandling. Områderegulering for Herads-bygd – behandling av klage	Tor Backe	Områderegulering for Heradsbygd, arealplan-ID 2014004 ble vedtatt 12.06.19. Klage mottatt. Saken ble avgjort av Fylkesmannen, klagen ble ikke tatt til følge.
KS 083/19 19.06.19	Status- utredning om hyttebygging i området ved Rogstadbakkvollen	Kristian Trengereid	Kommuneskogens styre er oppfordret til å igangsette dialog med Elverum Tomteselskap for å framskynde proses-sen for utvikling av et klima- og miljøvennlig hytteprosjekt. Prosess pågår.
KS 052/19 08.05.19	Behandling av klage om midlertidig forbud mot tiltak etter plan- og bygningsloven gnr. 12 bnr. 14	Tor Backe	Saken ble avgjort av Fylkesmannen 17.1.2020, klagen ble ikke tatt til følge.
FSK 147/19 23.10.19	Detaljregulering for Ydalir B3 – 1. gangs behandling	Tor Backe	Detaljregulering for Ydalir B3, arealplan-ID 2017008. Høring er gjennomført. Tiltakshaver Trysilhus Nordøst AS har ønsket å avvente sluttbehandling, saken har ligget i bero til ny henvendelse i midten av mai 2020. Blir vedtatt etter sommeren 2020.
FSK 166/19 20.11.19 FSK 016/20 12.02.20	Forslag til planprogram for Røros- og Solørbanen – tilsving Elverum. Planprogram for tilsving mellom Røros- og Solørbanen	Tor Backe Tor Backe	Planprogram for detaljreguleringsplan Røros- og Solørbanen, plan-ID 2019005 legges ut til offentlig ettersyn. Planprogram for tilsving mellom Rørosbanen og Solørbanen fastsatt iht. plan- og bygningsloven § 12-9.
FSK 167/19			

20.11.10	Detaljregulering for Bergesjøen massetak.	Tor Backe	Privat forslag til detaljregulering av Bergesjøen massetak, arealplan-ID 2018008. Sluttbehandling i KS mai 2020.
FSK 178/19 11.12.19	Detaljregulering for Høyden i Ydalir – 1. gangs behandling.	Tor Backe	Sluttbehandling i KS mai 2020.
FSK 179/19 11.12.19 027/20 25.03.20	Detaljregulering for Norr – 1. gangs behandling Detaljregulering for Norr – arealplan-ID 2019002 – Sluttbehandling	Tor Backe Tor Backe	Detaljregulering for Norr, arealplan-ID 2019002 legges ut til offentlig ettersyn. Detaljregulering for Norr, arealplan-ID 2019002 vedtatt.
FSK 180/19 11.12.19 KS 028/20 25.03.20	Detaljregulering for Sagåvegen boligtn – behandling av klage Detaljregulering for Sagåvegen boligtn – ny sluttbehandling	Tor Backe Tor Backe	Klage fra Kjerneby borettslag sendt til fylkesmannen for behandling og klage fra privatperson delvis tatt til følge. Kommer tilbake til kommunestyret for sluttbehandling. Elverum kommunestyre viser til Johnsens klage datert 01.11.2019 og formannskapetets vedtak i sak 180/19. Klagen tas til følge og kommunestyret vedtar endringer i detaljregulering for Sagåvegen boligtn, arealplan-ID 2018002
KS 181/19 18.12.19	Universell utforming – kartlegging av formålsbygg	Kjell Karlsen	Handlingsplan følges opp med mål om at kommunens bygningsmasse blir universelt utformet innen 2025, hensynstatt kommunens økonomi og byggenes beskaffenhet.

Tabell: Oppfølging av politiske vedtak i formannskap og kommunestyre gjennom 2019.

10.2 Gjennomføringsplan - kommunestyrets vedtak på Handlings- og økonomiplan 2019-2022

Kommunestyret vedtar hvert år Handlings- og økonomiplan for den kommende 4-års periode med virksomhetsplan og budsjett for første år i 4-års perioden. Kommunestyrets vedtak er bindende for første året i denne perioden. Vedtaket har både punkter som gjelder de konkrete økonomiske rammer for virksomheten og verbalpunkter som skal følges opp gjennom året. Kommunestyrets vedtak for virksomhetsplanen og budsjettet for 2019 ble gjort i kommunestyret i KS-sak 157/18 per 13. desember 2018. I tabellen under redegjøres det kort for status på oppfølging av verbalpunktene i vedtaket ved utgangen av 2019.

Punkt i vedtak	Tema	Frist	Ansvarlig	Kommentar
Verbale punkter i kommunestyrets vedtak (KS 157/18)				
pkt. 4	Låneopptak 2019: kr 289 455 000	31.12.2019	David Sande	Låneopptak er gjort innenfor rammen når likvidbehov har gjort det nødvendig.
pkt. 5	Nye priser, betalingssatser, godtgjøringssatser – Gebyrregulativ for 2019	01.02.2019	David Sande	Gjennomført.
pkt. 6	Garantibeløp for lån sosiale tjenester: kr 2,0 mill.	31.12.2019	Kersti Grindalen	Ikke benyttet.
pkt. 7	100 prosent kostnadsdekning (selvkost) for behandling av private plansaker (reguleringsplaner), bygge – og delingssaker og arbeider etter matrikkelloven og seksjoneringsloven.	01.02.19	Tor Backe	Gjennomført.
pkt. 8	Tilskudd og overføringer til lag, foreninger og organisasjoner betinger at kommunen gis full innsynsrett i bruken av midlene, og gir	01.02.2019	David Sande	Gjennomført.

	kontrollutvalget adgang til å føre kontroll med hvordan midlene forvaltes.			
pkt. 9	Justering mellom budsjetttrammer for tjenesteområder ved overgang fra leasing og leieavtaler til kommunal lånefinansiering for kjøretøy, maskiner og utstyr.	31.12.2019	David Sande	Gjennomført
pkt. 10	Justering mellom budsjetttrammer for kurante rutinemessige endringer.	31.12.2019	David Sande	Gjennomført.
pkt. 11	De økonomiske forskjellene mellom folk øker i Elverum og ellers i landet. Elverum kommune skal i 2019 sammenstille faktorene som påvirker lavinntektsfamiliene, og lansere tiltak for å demme opp for dette økende problemet. Som en del av dette, skal kommunen se på mulighetene for at Elverum kommune så snart som mulig slutter å inntektsberegne barnetrygden, som et vesentlig tiltak for å styrke familienes økonomiske situasjon.	31.12.2019	Kersti Grindalen	Saken er utredet og ble lagt fram for kommunestyret i møtet 28.08.19 – se KS-sak 106/19.
pkt. 12	Elverum kommune arbeider videre med planer, holdninger og tiltak som legger til rette for en heltidskultur blant kommunens ansatte. Arbeidet tar utgangspunkt i rapporten Rapport heltidskultur i Elverum. Rapporten er utarbeidet med utgangspunkt i to vedtak i Elverum kommune; kommunestyrets sak 120/15 og kommunestyrets sak 129/17, punkt 14. Spesielt i helse- og omsorgssektoren vil dette bidra til mer attraktive stillinger, en effektiv utnyttelse av ressurser og best mulig tilbud til innbyggere med pleie- og omsorgsbehov.	31.12.2019	Vivian Romberg	Problematikken er vurdert løpende gjennom året.
pkt. 13	I ei tid med økende konkurranse fra netthandel og nye store butikker utenfor sentrum, er det viktig at småbutikkene ses i sammenheng med ønsket om mer handel, folkeliv og kulturtilbud i Storgata og resten av Leiret. Elverum kommune må støtte og koordinere dette arbeidet knyttet til kommunens attraktivitets- eller næringsarbeid. Næringslivet må også trekkes aktivt og forpliktende inn i dette arbeidet, dersom Liv i Leiret skal kunne etableres som et varig tiltak for mer handel og bedre trivsel i Elverum sentrum utover 2019.	31.12.2019	Aasmund Hagen	Næringsutviklingsarbeidet er gjennomført kontinuerlig innenfor de økonomiske rammer som er til rådighet. Liv i Leiret er videreført i 2019 med medfinansiering fra kommunens næringsfond.
pkt. 14	Kommunestyret har en klar intensjon om at det tilrettelegges for hyttebygging i området ved Rogstadbakkvollen. Kommunestyret ber styret i EKF-Kommuneskogen legge frem en mulighetsstudie og en fremdriftsplan over dette prosjektet innen 1. april 2019. Begrunnelse: Elverum kommune ønsker å ta del i den verdiskapningen som hytteutbygging bidrar med i vår region.	01.04.2019	Aasmund Hagen	Statusrapport fra Kommuneskogen ble lagt fram overfor Kommunestyret i KS-sak 083/19 per 19.06.19. Saken er således fulgt opp og det vises til vedtak i saken.
pkt. 15	Kommunestyret ber om en detaljert orientering om status vedrørende arealbruk og personalressurser ved Moen sykehjem og Sætre alders- og sykehjem. Begrunnelse: I forbindelse med fullføringen av nytt helsehus i Elverum, har det vært noe debatt om hvilke grupper pasienter og personalressurser som bør flyttes til helsehuset og fra hvilken institusjon. Kommunestyret er kjent med at administrasjonen ønsker å rive deler av Moen sykehjem, i tillegg til at det er behov for å tilrettelegge for en enklere bruk av 2. etg ved Sætre alders- og sykehjem. Det er nødvendig at denne dialogen gjennomføres i god tid før k-styrets budsjettkonferanse i juni 2019.	31.05.19	Aino Kr. Kristiansen	Saken er fulgt opp gjennom egen utredning framlagt for kommunestyret i sak 084/19 per 19.06.19. Saken er således fulgt opp og det vises til vedtak i saken.
pkt. 16	Kommunestyret ber om at det utarbeides en 4-årig vedlikeholdsplan som beskriver planlagte tiltak og kostnader ved kommunes fem kirkebygg. Begrunnelse: Kommunestyret ser med bekymring på at enkelte av våre kirkebygg har synlige vedlikeholdsbehov som ikke blir utbedret.	31.12.2019	Kjell Karlsen	

pkt.17	Kommunestyret ber om en detaljert oversikt over hvilke personalressurser som benyttes innenfor administrasjon og ledelse ved samtlige skoler og barnehager i Elverum, i tillegg til den sentrale staben innenfor samme sektor. Begrunnelse: Kommunestyret ønsker en slik oversikt for å kunne vurdere ressursbruken innenfor Sektor Oppvekst.	01.10.19	Tord Arnesen	Saken er fulgt opp gjennom egen utredning framlagt for kommunestyret i sak 085/19 per 19.06.19. Saken er således fulgt opp og det vises til vedtak i saken.
pkt. 18	I forbindelse med at kirkekontoret skal flytte ut av Generalgården, ønsker k-styret at man forsøker å gi kapellet ved Elverum kirke en nødvendig oppussing, herunder HC-toalett, slik at kapellet kan benyttes til aktiviteter, også i vinterhalvåret. Omfang og økonomiske konsekvenser legges frem til k-styrets budsjettkonferanse i juni 2019. Begrunnelse: Det er et ønske om at kapellet kan fylle flere formål.	31.05.19	Kjell Karlsen	Beslutningsunderlag ble lagt fram til kommunestyrets strategikonferanse 05.06.19. Tiltaket er lagt inn som investering i forslaget til 2020-budsjett.

Tabell: Oppfølging av kommunestyrets vedtak på handlings- og økonomiplan 2019-2022. Status ved årsslutt 2019

11 Årsregnskap og noter 2019

Se årsberetning i eget dokument her: [Se årsberetning, årsregnskap og revisjonsberetning i egne dokumenter.](#)

Vedlegg

Kommunebarometeret fra Kommunalrapport – her: <https://kommunal-rapport.no/kommunebarometeret/2019/03/her-er-alle-tabellene-i-kommunebarometeret-2019>.

Kommunebarometeret er en årlig rangering av alle kommuner, foretatt av Kommunal Rapport på basis av offentlig tilgjengelige data for kommunenes virksomhet.

Kommunebarometeret blir først tilgjengelige i sin endelige form og lagt ut i juli, siden endel data først blir publisert rundt 15. juni. Inntil da finnes foreløpige tall – se lenken over.

Kommunehuset Folkvang, Lærerskolealleen 1, 2408 Elverum
PB 403, 2418 Elverum. Tlf 62 43 30 00 – postmottak@elverum.kommune.no
Webredaktør: Linda Vespestad